

ÅRSRAPPORT 2013
LYSE ENERGI AS

13

Innholdsfortegnelse

LYSE		
	Kort om Lyse	3
	Lyse – sentrale hendelser i 2013	4
ÅRSRAPPORT		
	Nøkkeltall for Lyse	6
	Årsberetning 2013	8
	Erklæring 2013	16
	Resultatregnskap	17
	Balanse 31.12.	18
	Utvidet konsolidert resultatregnskap	20
	Kontantstrømoppstilling	21
	Endringer i konsernets egenkapital	22
	Revisors beretning 2013	24
Note 1	Generell informasjon	26
Note 2	Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene	26
Note 3	Finansiell risikostyring	35
Note 4	Viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger	48
Note 5	Forretningsområder	49
Note 6	Varige driftsmidler	54
Note 7	Immaterielle eiendeler	56
Note 8	Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	58
Note 9	Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	62
Note 10	Derivater	63
Note 11	Kundefordringer og andre fordringer	66
Note 12	Varer	67
Note 13	Kontanter og kontantekvivalenter	67
Note 14	Aksjekapital og overkurs	68
Note 15	Egenkapital	69
Note 16	Leverandørgjeld, annen kortsiktig gjeld og avsetninger	69
Note 17	Lån	70
Note 18	Utsatt skatt	73
Note 19	Pensjoner	75
Note 20	Avsetninger og annen langsiktig gjeld	79
Note 21	Netto tap / (gevinster)	80
Note 22	Inntekter	81
Note 23	Andre driftskostnader	82
Note 24	Lønn, ytelser til ledende ansatte og styret	83
Note 25	Finansinntekter / kostnader	84
Note 26	Skattekostnad	85
Note 27	Pantstillelser og garantier m.v.	86
Note 28	Finansiell leasing	87
Note 29	Betingede utfall	88
Note 30	Foretaksintegrasjon	88
Note 31	Ikke balanseførte forpliktelser	90
Note 32	Nærstående parter	90
Note 33	Selskaper som inngår i konsolideringen	92
Note 34	Hendelser etter balansedagen	93
Note 35	Endring i regnskapspraksis	94
STYRE OG LEDELSE		
	Styrende organer 2013	96
	Konsernledelse	97

Kort om Lyse

Konsernets virksomhet

Lyse er et norsk konsern som opererer innenfor områdene energi, infrastruktur og telekommunikasjon. Innen fornybar energi er Lyse en nasjonal aktør, og konsernet har bygd ut landets mest diversifiserte infrastruktur for naturgass, LNG (flytende naturgass) og biogass. Lyse er nasjonalt ledende innen fiberbredbånd.

Selskapets aksjonærer er 16 kommuner i Sør-Rogaland som legger til grunn et langsiktig industrielt eierskap og en forventning til selskapet som samfunnsbygger med et regional-strategisk perspektiv.

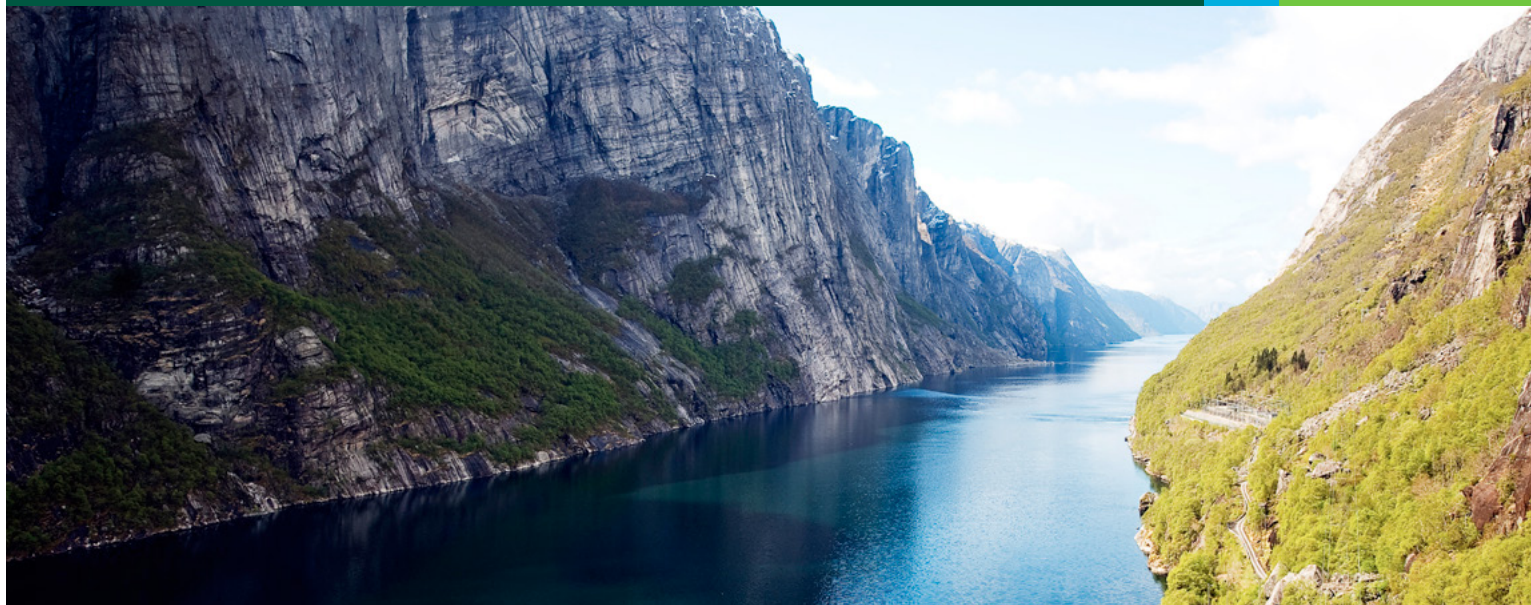
Visjon og posisjon

Lyse utvikler morgendagens infrastruktur.

Lyse skal være en nasjonal aktør innen miljøvennlig energi med landets beste infrastruktur, samt Norges ledende aktør innen fiberbredbånd.

Verdier

Lyse skal være en tydelig, ansvarlig og modig lagspiller.

Lyse – sentrale hendelser i 2013

Januar:

Lyse Spirer, en sponsorordning hvor lokale tiltak for barn og ungdom kan søke om å få økonomisk støtte, ble lansert. 300 000 kroner ble delt ut i 2013.

Lyse vant anbudskonkurransen om levering av strøm (220 GWh) til over tusen leveransepunkter i Sandnes, Stavanger og Sola kommuner.

Februar:

Altibox rundet 300 000 kunder, og toppet VGs test av innholdsleverandører for tv.

Lyse kjøpte 15 prosent av Sensio, et selskap som spiller en viktig rolle i utviklingen av Lyses smarthjemprodukter.

Mars:

Lyse vant TNS Gallups kåring Norges beste kundeservice innen bredbånd for 2012.

Deltakerne i Stavanger kommunes «Klimasiddis» fikk Lyses varmestyring installert. Prosjektet skulle øke bevissthet rundt tiltak for å leve mer miljøvennlig.

April:

Lyse passerte seks milliarder kroner i omsetning for 2012, og overskuddet var på 630 millioner i 2012 mot 602 millioner i 2011.

Konsernet gjennomførte en større omdømmeundersøkelse for å kartlegge hva befolkningen vet og synes om Lyses oppbygging, eiere og produkter.

Mai:

Lyse setter produksjonsrekord for vannkraft, og første kvartal 2013 produserte Lyse Produksjon 2682 GWh, 250 GWh mer enn forrige toppnotering i 2005.

Sympatistreiken blant medlemmene i EI & IT-forbundet ble avblåst, og Lyse kunne slå fast at kun 11 kunder var strømløse i kortere perioder som en følge av streiken.

Juni:

Etter å ha valgt bort tre alternativer, søkte Lyse Sentralnett AS NVE om konsesjon på to traséalternativer for ny strømlinje fra Lysebotn til Stavanger.

Hjelmeland kommune inngikk avtale med Lyse om å levere fibernett til kommunale bygg, og Altibox valgte i desember Hjelmeland til forsøkskommune for utbygging av fibernett med hastighet på 1000 mbit/s.

August:

Lyses telekomvirksomhet mer enn doblet driftsresultatet i første halvår 2013 mot tilsvarende periode i 2012.

Lyse og BKK gikk sammen om å starte Bergen Fiber, som skulle få fortgang i fibersatsingen i Bergen.

Oktober:

Lyse lanserte Smartly, et sett med produkter for hjemmeautomasjon. Styring av lys, varme og alarm ble tilbudt gjennom nettbutikken smartly.no. Lyse inngikk også samarbeid med NorDan på Moi om utvikling av smarte vinduer og dører.

Statnett inngikk en avtale om kjøp av femti prosent av Lyse sentralnett. Ytterligere 25 prosent skal overtas av Statnett når konsesjon er gitt for Lysebotn-Stølaheia, og de resterende 25 prosent ved ferdigstilling av linjen.

Forsand kommune og Lyse ble enige om at det skal bygges molo i Lysebotn med steinmassene som kommer fra byggingen av det nye kraftverket.

November:

Lyse lanserte lysekonsern.no, et nytt nettsted som gir et overordnet bilde av konsernets virksomhet. I desember ble også kundenettstedet lyse.no fornyet, innovasjonsportalen demolyse.no ble lansert og fiberbloggen.no ble startet opp.

EPSI Norges undersøkelse viste at Altibox for fjerde året på rad har Norges mest tilfredse og lojale tv- og bredbåndskunder.

Første salve for å sprengte ut adkomsttunnelen til det nye kraftverket i Lysebotn ble avfyrt.

Desember:

Den første av to nye LNG-ferjer til strekningen Stavanger-Tau ble satt i drift.

Kraftig uvær førte til mye arbeid for Lyses montører, og de fleste sakene gjaldt strømløse kunder, ødelagte strøm-linjer og knekte stolper.

Lyse Fiber ble kåret til en gallebedrift i Dagens Næringsliv, en tittel som setter høye krav til omsetning og driftsresultat.

Nøkkeltall for Lyse

			2013	2012	2011	2010	2009
Fra resultatregnskapet							
Driftsinntekter		Mill. kr.	6 546	6 053	5 296	5 144	4 273
Driftskostnader		Mill. kr.	3 800	3 467	3 028	2 614	2 163
EBITDA	(1)	Mill. kr.	2 746	2 586	2 268	2 530	2 110
Avskrivninger og nedskrivninger driftsmidler		Mill. kr.	853	845	785	652	539
Driftsresultat (EBIT)	(2)	Mill. kr.	1 878	1 870	2 231	1 449	1 637
Netto finansposter		Mill. kr.	579	548	853	500	508
Årsresultat før skatt		Mill. kr.	1 300	1 322	1 377	949	1 129
Årsresultat etter skatt *)		Mill. kr.	506	630	602	257	485
*) Herav:							
Urealiserte verdiendringer (etter skatt)		Mill. kr.	-6	94	539	-311	64
Tilbakeført resultat effekt mer-/ mindreinntekt (etter skatt)		Mill. kr.	-71	46	98	49	97
Andre IFRS effekter (etter skatt)		Mill. kr.	10	20	144	43	-43
Fra balansen							
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler		Mill. kr.	16 290	17 268	16 903	15 656	13 546
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		Mill. kr.	20	117	330	864	830
Kontanter og bank		Mill. kr.	1 003	860	668	912	229
Øvrige eiendeler		Mill. kr.	3 533	2 073	1 831	2 485	2 318
Sum eiendeler		Mill. kr.	20 846	20 318	19 731	19 918	16 923
Egenkapital		Mill. kr.	4 334	4 495	4 364	4 294	4 136
Rentebærende gjeld		Mill. kr.	10 336	10 243	10 142	9 652	7 446
Herav: Ansvarlig lån fra eiere		Mill. kr.	2 500	2 600	2 700	2 800	2 900
Justert rentebærende gjeld	(3)	Mill. kr.	10 336	10 243	10 421	9 774	7 493
Sysselsatt kapital	(4)	Mill. kr.	14 671	14 738	14 506	13 946	11 582
Kontantstrøm							
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		Mill. kr.	2 565	2 495	2 343	2 040	2 187
Netto rentekostnader		Mill. kr.	473	495	501	410	416
Betalte skatter		Mill. kr.	480	377	587	628	671
Utbetalt utbytte til eier		Mill. kr.	373	358	340	327	358
Netto investeringer i varige driftsmidler og immaterielle eiendeler		Mill. kr.	1 184	1 252	1 204	1 350	1 173
Netto investeringer i eierandeler	(5)	Mill. kr.	-326	-98	283	138	844
Likvide midler		Mill. kr.	960	809	657	286	197
Ubenyttede trekkrettigheter		Mill. kr.	1 800	1 000	1 000	1 000	1 000
Finansieringsstørrelser							
FFO	(6)	Mill. kr.	1 457	1 573	1 390	1 438	1 124
EBITDA rentedekning	(7)		5,0	4,9	4,2	5,7	4,5
EBIT rentedekning	(8)		3,4	3,5	4,2	3,2	3,5
EBIT rentedekning - justert	(9)		3,4	3,3	2,8	4,2	3,3
FFO rentedekning	(10)		2,7	3,0	2,6	3,2	2,4
FFO/Justert rentebærende gjeld (%)		%	14,1 %	15,4 %	13,3 %	14,7 %	15,0 %
Rentebærende gjeldsgrad	(11)	%	70,5 %	69,5 %	70,5 %	69,5 %	64,4 %
Egenkapitalandel	(12)	%	21 %	22,1 %	22,1 %	21,6 %	24,4 %
Egenkapitalandel - hensyntatt ansvarlig lån	(13)	%	33 %	34,9 %	35,8 %	35,6 %	41,6 %
Nøkkeltall, regnskap							
EBITDA margin	(14)	%	42,0 %	42,7 %	42,8 %	49,2 %	49,4 %
EBIT margin - justert	(15)	%	28,9 %	28,8 %	28,0 %	36,5 %	36,8 %
Egenkapitalrentabilitet	(16)	%	11,5 %	13,9 %	6,1 %	6,1 %	13,0 %
Avkastning sysselsatt kapital	(17)	%	13,0 %	15,7 %	11,4 %	11,4 %	15,5 %
Skatteprosent	(18)	%	61 %	52,4 %	56,3 %	72,9 %	57,0 %

Nøkkeltall for Lyse

			2013	2012	2011	2010	2009
Nøkkeltall, Energi							
Middelproduksjon		GWh	5 743	5 743	5 743	5 668	5 668
Produksjon vannkraft	(19)	GWh	6 114	6 437	4 210	5 271	6 073
Områdepris NO2		øre/kWh	29,04	21,83	35,98	40,71	29,55
Bokført verdi av vannkraft pr. kWh		kr/kWh	1,20	1,23	1,28	1,17	1,14
Strømleveranse sluttbruker		GWh	3 003	2 881	2 910	3 146	2 985
Lvert volum Naturgass		GWh	584	599	552	674	522
Lvert volum Fjernvarme		GWh	132	110	105	114	87
Nøkkeltall, LNG							
Produksjonskapasitet		Tonn	300 000	300 000	300 000		
Antall kunder			28	28	14		
Lvert volum		Tonn	260 819	137 429	71 100		
Lvert volum		GWh	3 932	2 085	1 079		
Bokført verdi LNG anlegg og mottaksterminaler		Mill. kr.	2 679	2 099	1 894		
Nøkkeltall, Overføring							
Antall nettkunder			134 846	132 590	130 000	127 000	125 000
Lvert energi		GWh	5 976	5 632	5 286	5 514	4 872
Nettkapital (NVE kapital) lagt til grunn i inntektsrammen		Mill. kr.	2 229	2 138	1 866	1 782	1 641
Målt effektivitet (NVE effektivitet) distribusjonsnett		%	130,5 %	111,5 %	110,4 %	113,5 %	135,8 %
Målt effektivitet (NVE effektivitet) regional og sentralnett		%	124,9 %	105,4 %	98,2 %	99,6 %	106,4 %
KILE-kostnad		Mill. kr.	13,04	8,70	9,02	11,69	21,29
Nøkkeltall, Telekom							
Sysselsatt kapital			2 668	2 889	2 874	2 342	1 517
EBITDA			522	530	391	258	151
EBITDA margin	(14)	%	28,6 %	27,0 %	23,3 %	19,0 %	13,6 %
Bokført verdi Telekom infrastruktur	(20)	Mill. kr.	1 158	2 694	2 602	1 805	1 510
Antall kilometer fibernett		Km	21 806	17 255	13 326	7 143	5 500
Antall aktive fiberkunder i Altibox partnerskapet			318 796	281 923	238 535	212 931	176 148
Antall aktive fiberkunder eiet av Lyse			152 742	117 453	104 298	75 961	64 244
Antall solgte fiberkontrakter			338 481	300 009	265 855	233 518	203 857
Eiere							
Ansvarlig lån fra eiere		Mill. kr.	2 500	2 600	2 700	2 800	2 900
Renter og avdrag ansvarlig lån		Mill. kr.	196	210	235	231	229
Utbetalt utbytte		Mill. kr.	373	358	340	327	358
Resultat pr. aksje	(21)	kr.	501	624	596	255	481

Definisjoner:

(1) EBITDA	Driftsresultat + avskrivninger og nedskrivninger + resultatandel TS/FKV + andre tap/gevinster netto
(2) EBIT	Driftsresultat etter IFRS
(3) Justert rentebærende gjeld	Rentebærende gjeld + skattejustert ikke resultatførte estimatavvik på pensjonsforpliktelse
(4) Sysselsatt kapital	Egenkapital + rentebærende gjeld
(5) Investeringer i eierandeler	Kjøp av aksjer eller andeler, samt egenkapitalutvidelse i andre selskaper
(6) FFO	Årsresultat + avskrivninger, nedskrivninger, endring utsatt skatt og andre ikke kontantgenererende poster
(7) EBITDA rentedekning	EBITDA / rentekostnader
(8) EBIT rentedekning	EBIT / rentekostnader
(9) EBIT rentedekning – justert	EBIT – urealiserte verdiendringer / rentekostnader
(10) FFO rentedekning	FFO / rentekostnader
(11) Rentebærende gjeldsgrad	Rentebærende gjeld / (rentebærende gjeld + bokført egenkapital)
(12) Egenkapitalandel	Egenkapital / sum eiendeler
(13) Egenkapitalandel – hensyntatt ansvarlig lån	Samlet egenkapital + ansvarlig eierlån / total kapital
(14) EBITDA margin	EBITDA / driftsinntekter
(15) EBIT margin – justert	(EBIT + resultatandel TS/FKV + andre tap/gevinster netto) / driftsinntekter
(16) Egenkapitalrentabilitet	Årsresultat i % av gjennomsnittlig egenkapital
(17) Avkastning sysselsatt kapital	Driftsresultat i % av gjennomsnittlig sysselsatt kapital
(18) Skatteprosent	Skattekostnad / årsresultat før skatt
(19) Produksjon vannkraft	Produksjon referert til utgående generatorklemme
(20) Bokført verdi Telekom infrastruktur	Grøfter, trekkerør, fiber og aktiv utrustning i fibernettet
(21) Resultat pr. aksje	Årsresultat / antall aksjer i selskapet

Årsberetning 2013

Lyse er et norsk konsern innenfor områdene energi, infrastruktur og telekommunikasjon.

Innen fornybar energi er Lyse en nasjonal aktør og konsernet er nasjonalt ledende på fiberbredbånd, og en betydelig nordisk aktør innen LNG (flytende naturgass).

Lyse har regionalt bygd ut landets mest varierte og komplette infrastruktur for strøm, bio- og naturgass, fjernvarme og fiberbredbånd. God tilgjengelighet og høy leveringssikkerhet prioriteres.

Selskapets aksjonærer er 16 kommuner i Sør-Rogaland. Aksjonærene legger til grunn et langsiktig industrielt eierskap, og en forventning til selskapet som samfunnsbygger med et regionalstrategisk perspektiv og tilfredsstillende lønnsomhet.

Virksomheten i 2013

Økonomiske resultater

I 2013 ble årsresultat før skatter på 1 300 millioner kroner, mot 1 322 millioner kroner i 2012. Etter skatter utgjorde årsresultatet 506 millioner kroner, mot 630 millioner kroner året før. Driften er gjennomgående styrket i 2013, men økt effektiv skattesats, nedskrivninger og en betydelig mindreinntekt i nettvirksomheten svekker årsresultatet sammenlignet med fjoråret.

Driftsaktivitetene ga i 2013 en avkastning på 13 % målt ved driftsresultat i forhold til gjennomsnittlig sysselsatt kapital. Avkastning på bokført egenkapital ble 11,5 %.

Lyse produserte 6,1 TWh vannkraft i 2013, noe som er 0,3 TWh lavere enn konsernets produksjon i 2012 og 0,4 TWh høyere enn konsernets middelproduksjon. Selv om spotprisene økte med nærmere 30 % sammenlignet med fjoråret, medfører lavere kraftproduksjon og reduserte gevinster fra kraft og valutasikring at inneværende års resultat før nedskrivninger er på nivå med resultatet i 2012.

I LNG-virksomheten økte leveransevolumene med nær 90 % i 2013, og gjennomsnittlig kapasitetsutnyttelse i fabrikk ble på 87 %. For å utnytte kapasiteten i LNG anlegget ble det levert større volumer på to kortsiktige kontrakter med lav margin i 2013. Kostnadsstrukturen preges av at både fabrikk- og logistikkvirksomheten har en stor andel faste kostnader. God kapasitetsutnyttelse er en forutsetning for lønnsom drift. Driftsresultatet før avskrivninger (EBITDA) fra virksomheten ble på 7 millioner kroner og årsresultatet -137 millioner kroner.

Nettvirksomheten bidrar med et årsresultat på 113 millioner kroner. Virksomheten har også i 2013 hatt en meget stabil driftssituasjon med lave avbruddskostnader. En mindreinntekt på 100 millioner kroner i 2013 medfører at årsresultatet fra nettvirksomheten likevel svekkes.

Telekom-virksomheten fortsetter vekststrategien. Virksomhetens årsresultat etter skatt ble på 170 millioner kroner. Årsresultatet etter skatt var 32 millioner kroner i 2012. Fiberutbygging, etter den modellen Lyse har valgt, er langsiktig og har to faser, investerings- og høste-fasen. I de områder hvor virksomheten har vært gjennom investeringsfasen, leverer nå driften tilfredsstillende avkastning på investert kapital.

For Lyse Energi AS, konsernets morselskap, ble årsresultat på 774 millioner kroner, en økning på 293 millioner kroner sammenlignet med 2012.

I samsvar med regnskapslovens § 3-3 bekrefter styret at konsernregnskapet og selskapsregnskapet for Lyse Energi AS er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift.

Driftsresultat

Driftsresultat ble på 1 878 millioner kroner i 2013.

I det videre legges hovedvekten på å kommentere resultatet fra den underliggende driften frem til og med driftsresultatet. Urealiserte verdiendringer på energikontrakter og vesentlige engangsposter i konsernregnskapet vises i tabellen nedenfor, og holdes utenfor den videre analysen av driftsresultatet.

Millioner kroner	2013	2012	2011
Driftsresultat	1 878	1 870	2 231
Urealiserte verdiendringer valuta- og kraftkontrakter (-inntekt)	13	-130	-720
Vesentlige engangsposter (- inntekt)	-21	26	0
Driftsresultat før urealiserte verdiendringer og engangsposter	1 871	1 766	1 511

Vesentlige engangsposter som det er korrigert for i beregning av underliggende resultat beløp seg til -21 millioner kroner i 2013. I energivirksomheten ble vannkraftanleggene i Jørpelandsvassdraget der Lyse eier 66,7 % nedskrevet med 113 millioner kroner som følge av forventninger om vesentlig lavere kraftpriser frem i tid enn det som lå til grunn for investeringsbeslutningen.

Videre inngår salg av ikke driftsrelaterte anleggsmidler som har gitt en gevinst på 134 millioner kroner.

Konsernet hadde i 2013 en omsetning på 6 546 millioner kroner fra underliggende drift, mot 6 053 millioner kroner i 2012. Innen energi og nettvirksomheten var omsetningen stabil sammenlignet med 2012. LNG-virksomheten følger planlagt opptrappingsplan, og omsetningen øker etter hvert som nye kunder fases inn. LNG-virksomheten hadde i 2013 en omsetning på 1 188 millioner kroner, en økning på 483 millioner kroner fra forrige år.

Lyse og Energiselskapet Buskerud sine fiberselskaper ble i januar samlet i ett selskap, Viken Fiber AS. Selskapet drives som felleskontrollert virksomhet, og i årsregnskapet inngår Lyses resultatandel fra denne fibervirksomheten på linjen «resultatandel fra felleskontrollert virksomhet». Lyses fiberselskaper på Østlandet ble i fjorårets konsernregnskap konsolidert. Av den grunn er årsregnskapet for telekom ikke direkte sammenlignbart med 2012.

I tabellen nedenfor fremgår underliggende driftsresultat for konsernets forretningsområder.

Millioner kroner	2013	2012	2011
Energi	1 535	1 556	1 298
LNG	-86	-168	-172
Infrastruktur og elnett	223	267	401
Telekom	256	160	50
Andre og elimineringer	-56	-48	-66
Driftsresultat før urealiserte verdiendringer og engangsposter	1 871	1 766	1 511

Underliggende driftsresultat økte med 6 % sammenlignet med 2012. Bedringen skyldes primært forretningsområdene telekom og LNG med henholdsvis 96 og 82 millioner kroner.

Forretningsområdet infrastruktur og elnett viste en resultatnedgang på 44 millioner kroner, hovedsakelig som følge av at årets mindreinntekt innen nettvirksomheten ble på hele 100 millioner kroner før skatt.

Underliggende EBITDA for konsernet ble på 2 723 millioner kroner mot 2 612 millioner kroner i 2012.

Lønn og andre driftskostnader var 1 435 millioner kroner, noe som er en økning på 148 millioner kroner sammenlignet med proforma regnskap for fjoråret, hvor driftskostnadene i fibervirksomheten på Østlandet ikke er medtatt. Kostnadsøkningen er på 12 % som følge av ordinær lønnsutvikling og økt vekst innen segmentene

telekom, smart og LNG. Årets gjennomsnittlige lønnsoppgjør i konsernet var på 3,57 %.

Årets ordinære avskrivninger beløper seg til 736 millioner kroner, mot 816 millioner kroner i 2012. Avskrivningene har blitt redusert som følge av at Lyses fiberselskap på Østlandet behandles som felleskontrollert i årsregnskapet for 2013.

Driftsresultat før avskrivninger (EBITDA) fra underliggende drift har historisk vært høyt, fordi driftskostnadene ved vannkraftproduksjon er lave. Dette motvirkes i betydelig grad av en høyere skattesats på vannkraftproduksjonen gjennom grunnrentebeskatning (58 %). Vekst i konsernets andre forretningsområder bidrar til at EBITDA i prosent av omsetning har vært fallende de senere år. Skattesatsen på disse forretningsområdene er ordinær (28 %).

Lyse konsernet har en eierandel på 71 % i selskapet Viken Fiber Holding AS som driver sin virksomhet i Oslo, Akershus, Østfold, Vestfold, Buskerud og Telemark. Resultatandelen fra denne virksomheten ble negativ med 30 millioner kroner.

Kontantstrøm og kapitalforhold

Driftsaktivitetene ga en kontantstrøm på 1 649 millioner kroner mot 1 624 millioner kroner i 2012.

Lyse investerte 1 334 millioner kroner i 2013, en økning på 20 millioner kroner fra året før. Investeringene i 2013 fordeler seg slik mellom forretningsområdene:

Millioner kroner	2013	2012	2011
Energi	275	210	222
LNG	351	249	237
Infrastruktur og elnett	330	250	249
Telekom	312	485	457
Andre og elimineringer	65	120	149
Brutto investeringer (aksjer og driftsmidler)	1 334	1 314	1 315

Likviditetsbeholdningen var ved årsslutt på 1 003 millioner, en økning på 143 millioner kroner sammenlignet med 2012. I tillegg har konsernet trekkrettigheter på til sammen 1 800 millioner kroner. Konsernets likviditetsreserve var på 2 760 millioner kroner ved årets utgang.

Ved utgangen av året utgjorde eksternt rentebærende gjeld 9 916 millioner kroner, en reduksjon på 299 millioner kroner sammenlignet med 2012. Finansiell leasing inkluderes i rentebærende gjeld og var per 31.12.13 kr 421 millioner kroner. Dette gir en total rentebærende

gjeld på 10 336 millioner kroner. Ansvarlige eierlån utgjør 2 500 millioner kroner av rentebærende gjeld, mens sertifikatlån utgjorde 1 000 millioner kroner. Totalt opptak av ny rentebærende gjeld var 2 450 millioner kroner i 2013, nedbetaling var på 2 728 millioner kroner.

Styret ser det som en overordnet målsetting å opprettholde en kapitalstruktur som sikrer konsernet en langsiktig og sterk kredittkvalitet. I konsernets finansstrategi er det et mål å opprettholde finansiell fleksibilitet og å sikre en jevn forfallstruktur på låneporteføljen frem i tid. Nye låneopptak søkes tilpasset forfallsprofilen i eksisterende låneportefølje og planlagte investeringsbeslutninger. I tråd med denne strategien har nye låneopptak i 2013 bidratt til at gjennomsnittlig løpetid i låneporteføljen er økt. Det vises i denne sammenheng til note 17.

Ved utgangen av 2013 hadde konsernet en bokført egenkapital på 4 334 millioner kroner, noe som tilsvarer en egenkapitalandel på 21 %. Inklusive ansvarlig lån er egenkapitalandelen på 33 %. Vannkraftvirksomheten hadde ved årsskiftet en bokført verdi på 1,20 kroner per kilowattime beregnet med utgangspunkt i konsernets middelproduksjon.

Styret vurderer konsernets likviditetssituasjon som god.

Forretningsområdene

Energi

Energivirksomheten består av virksomheten i de heleide selskapene Lyse Produksjon AS (som forvalter eierandelene i Sira-Kvina, Ulla Førre og Jørpeland Kraft AS), Lyse Energisalg AS og Lyse Neo AS.

Både omsetning og driftsresultat er på samme nivå som i 2013. Total omsetning for forretningsområdet beløper seg til 2 500 millioner kroner, en økning på 28 millioner fra fjoråret.

Driftsresultatet fra forretningsområdet ble på 1 535 millioner kroner før urealiserte verdiendringer og engangsposter. Tilsvarende var resultatet på 1 556 millioner kroner i 2012.

Kraftproduksjonen og markedsprisene på kraft er avgjørende for forretningsområdets resultatutvikling. Kraftproduksjonen i 2013 var på et relativt høyt nivå, 6,1 TWh. I 2012 var produksjonen på 6,4 TWh. Lyse søker å produsere mest når prisene er høye, en betydelig andel kraft ble derfor produsert i de månedene i 2013 med høyest pris, januar til april. Gevinster fra kraftpris- og valuta-sikring har gitt et positivt bidrag, selv om disse effektene i 2013 var betydelig lavere enn i 2012.

Gjennomsnittlig spotpris i Norden ble 29,6 øre/kWh, nesten 30 % høyere enn i 2012. I prisområde Sørvest-Norge, hvor Lyse selger sin produksjon, ble spotprisen 0,6 øre/kWh lavere.

Prisoppgangen forklares først og fremst av at magasinbeholdningen i 2013 var langt svakere enn i 2012, og av et relativt stort temperaturavhengig forbruk i årets første måneder. Disse faktorene motvirket i stor grad fallende kull, gass og CO₂-priser sin påvirkning på de nordiske kraftprisene. I Europa forøvrig medførte disse prisfallene svekkede kraftpriser.

Da magasinbeholdningen bedret seg mot slutten av året, så en at øvrige energipriser i langt større grad satte nordiske kraftpriser under press. Markedsprisene på kraft frem i tid har falt betydelig det siste året og gjenspeiler en forventning om et økende kraftoverskudd i det nordiske markedet og fortsatt svake energipriser i tilgrensende markeder.

Driftsresultatet fra gass- og varmevirksomheten ble på 115 millioner kroner mot 92 millioner kroner i 2012. Gass-salget ligger stabilt, mens fjernvarmeverket økte med ca. 20 %. Økningen i fjernvarme skyldes dels en kald vinter og dels økt kundetilgang. Totalt ble det levert 813 GWh med gass og fjernvarme, noe som er 15 GWh høyere enn i 2012. Gass og varmepriser er i stor grad knyttet opp mot kundenes alternative energibærere og må derfor være konkurransedyktige i forhold til kundenes alternativer. Stigende el-priser i 2013 medførte høyere priser på særlig fjernvarme enn året før.

I sluttbrukermarkedet for strøm har utviklingen vært positiv med økte markedsandeler både i privat- og bedriftssegmentet og økt kundetilfredshet. Resultatene for denne virksomheten er stabile og tilfredsstillende.

Investeringer innen forretningsområdet energi beløper seg til 275 millioner kroner. Innen vannkraftproduksjon utgjør investeringene 167 millioner kroner, primært knyttet til oppstart av byggarbeidene for nytt kraftverk i Lysebotn. Dessuten er det gjennomført nødvendige rehabiliteringer og sikringstiltak på damanlegg. Gass og varmevirksomheten investerte 106 millioner kroner- i all hovedsak innenfor fjernvarme og fjernkjøling.

LNG

FFor LNG-virksomheten økte driftsinntektene med 68 % til 1 188 millioner kroner. Leveransene til kunder økte med 89 % til 261 000 tonn LNG, noe som tilsvarer en energimengde på ca. 3,9 TWh. Anlegget har en årlig produksjonskapasitet på 300.000 tonn LNG. For å utnytte perioder med ledig kapasitet både i fabrikk og på

skipssiden, ble det solgt LNG til Spania til en lavere margin enn øvrige salgskontrakter.

Virksomhetens driftskostnader er i vesentlig grad faste, og økningen i kapasitetsutnyttelsen medfører at årets resultat før avskrivninger (EBITDA) for første gang er positivt med 7 millioner kroner. I 2012 var resultatet før avskrivninger negativt med 85 millioner kroner.

Både fabrikken, terminaler og transportkapasiteten har hatt høy grad av driftsstabilitet.

I markedet er fortsatt tilgangen på nye kontrakter god. Blant annet er det inngått leveranseavtale for LNG for Fjord Lines to Danmarksferjer, Norled-ferjene og med det svenske stålverket SSAB.

I forbindelse med at det ble inngått en langsiktig leveranseavtale med raffineriet Preem, er det igangsatt bygging av en omlastningsterminal for LNG i Lysekil, Sverige. Denne terminalen skal tas i bruk våren 2014 og vil foruten Preem betjene det svenske markedet.

Med denne terminalen og terminalen på Øra i Østfold, har Skangass sikret seg en strategisk viktig markedsposisjon i store deler av så vel Norge som Sverige. Tidlig i 2013 ble skipet Coral Energy, som Skangass har en langsiktig leieavtale på, tatt i bruk. Det er videre inngått en kortsiktig leieavtale for ytterligere et skip fra høsten 2014. Økt terminal- og transportkapasitet samt ferdigstillelse av direkte bunkringsløsning for skip i Risavika legger et godt grunnlag for at virksomheten kan utvides betraktelig.

Årets investeringer i LNG-virksomheten beløper seg til 351 millioner kroner, hovedsakelig i forbindelse med Lysekil-terminalen. Den langsiktige leieavtalen på LNG skipet Coral Energy er behandlet som finansiell leasing.

Skangass AS er opptatt av å styre risikoen knyttet til salgsmarginen mellom fødegass og produsert LNG som selges i sluttbrukermarkedet. En overveiende andel av kundeporteføljen har samme indeksering som kjøpsavtalene for fødegass til LNG anlegget.

Infrastruktur og Elnett

Konsernets elnett-virksomhet fikk et driftsresultat på 223 millioner kroner i 2013, som er 44 millioner kroner svakere enn fjoråret. Årsaken til det reduserte driftsresultatet er en mindreinntekt på 100 millioner kroner. Lyse Elnett er en monopolvirksomhet, der prisene reguleres av myndighetene (Norges Vassdrags- og energidirektorat - NVE). Selskapets nettdrift er av NVE målt til å være effektiv sammenlignet med et bransjesnitt. Årets avbruddskostnader (KILE-kostnader) er på 13 millioner

kroner, mens gjennomsnittlig KILE-kostnad for de tre forutgående år var på 10 millioner kroner. Totale leveransetap på grunn av feil i overføringsnettet var 221 MWh, noe som gir en regularitet på 99,995968 % i forhold til levert energi. Transportert energimengde var på 5 976 GWh. Styret er tilfreds med den leveransesikkerheten selskapet har vist de senere årene.

Nettvirksomheten oppnådde en totalrentabilitet på 7,3 % mot 9,7 % i 2012.

I nettvirksomheten ble det investert 330 millioner kroner. Kapasitetsøkning for å bedre leveringssikkerheten, fornying av gamle anlegg samt nyanlegg for boliger og næringsbygg utgjør den vesentligste andelen av investeringene. I distribusjonsnettet ble det investert for 244 millioner kroner, hvorav ca. 65 % er forårsaket av økte kundevolum. Investeringsnivået avspeiler sterk regional vekst i Lyse Elnett AS sitt konsesjonsområde. Virksomheten koblet opp 3 631 nye nettkunder i 2013 mot 3 887 i 2012.

Lyse Infra AS er konsernets entreprenørselskap og har langsiktig kunderelasjoner med produktusene i konsernet. Selskapet utfører entreprenør- og beredskapstjenester innen utbygging og drift av samfunnskritisk infrastruktur hovedsakelig for Lyse konsernet. Selskapets driftsresultat ble 13 millioner kroner, mot 12 millioner kroner i 2012.

Telekom

Telekom-virksomheten består av den heleide digital-TV og internett leverandøren Altibox AS, det heleide fiberselskapet Lyse Fiber AS, teknologiselskapet Lyse IT AS, alarm- og sikkerhetsleverandøren NorAlarm og Lyse Fiberinvest AS som er eierselskap for de øvrige fiberselskapene der Lyse har eierinteresser. Under Lyse Fiberinvest ligger blant annet Lyses telekom-virksomhet på Østlandet, Viken Fiber AS, hvor Lyse har en eierandel på 71 %, og Bergen Fiber AS, hvor Lyse eier 85 %. Viken Fiber AS er etablert som felles kontrollert virksomhet med Energiselskapet Buskerud.

Forretningsområdet hadde en omsetning på 1 689 millioner kroner i 2013. Inkludert eierandelen i Viken Fiber AS ble omsetningen 2 010 millioner kroner i 2013 mot 1 796 millioner kroner i 2012. Altibox AS og partnerskapet leverte 36 900 nye fiberkunder i 2013. Ved utgangen av 2013 har partnerskapet tegnet totalt 338 000 kontrakter på leveranse av fiberbasert bredbånd, hvorav 318 000 er levert. Virksomheten viser en god kundeutvikling, og for fjerde året på rad vant Altibox EPSI sin brukerundersøkelse for beste brukeropplevelse på TV og bredbånd.

Forretningsområdet oppnådde et positivt driftsresultat før avskrivninger (EBITDA) på 522 millioner kroner og et driftsresultat på 296 millioner kroner. Tilsvarende ble EBITDA 681 millioner kroner for telekom-virksomheten inkludert Viken Fiber. Sammenlignet med 2012 er dette en resultatforbedring på 148 millioner kroner (28 %) sammenlignet med året før. Driftsresultatet for telekom-virksomheten inkludert Viken Fiber ble 293 millioner kroner, en forbedring på 133 millioner kroner (83 %) sammenlignet med 2012.

Årsresultatet for forretningsområdet ble i 2013 på 179 millioner kroner, mot 31 millioner kroner i 2012 før engangsposter. Resultatforbedringen skyldes i hovedsak økt antall kunder og reduksjon i driftskostnader per kunde.

Investeringene i Lyses bredbåndsvirksomhet utgjorde 312 millioner kroner i 2013, mot 485 millioner kroner i 2012.

Etterspørselen etter virksomhetens produkter vurderes som god. Større fokus på fiber fra andre leverandører gjør at kundene etterspør denne teknologien mer aktivt. Samtidig gjør dette at konkurransesituasjonen er skjerpet.

I løpet av 2013 har virksomheten realisert effekter av det arbeidet som har pågått siden 2011 for å forenkle og effektivisere organiseringen av forretningsområdet.

Resultatutviklingen framover er hovedsakelig knyttet til utviklingen i antall kunder, inntekt per kunde og kostnader for etablering av fiberinfrastrukturen.

Finansposter

Netto finanskostnader før nedskrivning av finansielle eiendeler utgjorde 468 millioner kroner i 2013, en reduksjon på 60 millioner kroner sammenlignet med 2012. Renter på ansvarlige lån til konsernets eiere ble 96 millioner kroner mot 110 millioner kroner i 2012.

Av konsernets samlede rentebærende gjeld, på 10 336 millioner kroner, er 5 784 millioner kroner rentesikret ved rentebytteavtaler og fastrentelån med gjenværende løpetid på fra 1 til 10 år. Dette sammen med de iboende rentesikringene i nettvirksomheten og grunnrenteskatten medfører at årsresultatene er moderat følsomme for endringer i markedsrenten på kort og mellomlang sikt.

Lyse har en eierandel på 0,5 % i Noreco ASA. Aksjeposten var ved utgangen av året oppført i balansen til markedsverdi på 6 millioner kroner. Børskursen har i 2013 falt fra 3,81 kroner til 0,20 kroner per aksje. Årets urealiserte tap på investeringen beløper seg til 100 millioner kroner.

Skatt

Regnskapsmessig skattekostnad økte med 102 millioner kroner fra 2012, og utgjorde 794 millioner kroner. Effektiv skattesats var i 2013 på 61 %, mot tilsvarende 52 % i 2012. Årsaken til dette er høyere effektiv skattesats innenfor vannkraftvirksomheten som følge av at gevinsten fra pris- og valutasikring er lavere enn for 2012. Videre er det gjennomført nedskrivninger som ikke gir skattemessig fradrag.

Ordinær betalbar skatt økte med om lag 110 millioner kroner sammenlignet med fjoråret og beløper seg til 371 millioner kroner.

Kraftproduksjon ga en grunnrenteskatt på 388 millioner kroner i 2013, hvilket tilsvarer 49 % av konsernets skattekostnad. Tilsvarende beløp i 2012 var 291 millioner og 42 % av skattekostnaden.

Risiko og internkontroll

De viktigste risikoene for Lyse-konsernet er knyttet til markedsoperasjoner, finansiell styring, prosjektaktiviteter, driftsaktiviteter og rammebetingelser. Håndtering av risiko er sentral for verdiskapningen og en integrert del av forretningsdriften. Risikostyringen følges opp i forretningsområdene gjennom prosedyrer for risikoovervåking opp mot de mål og rammer styret har fastsatt. Lyse er eksponert for endringer i både det fysiske og finansielle kraftmarkedet, valutamarkedet og rentemarkedet. Styret vurderer årlig risikoområder av betydning innen konsernets forretningsområder og fastsetter rammer for risikoeksponering. Det er etablert interne fullmakter og rammer for krafthandel, valutahandel og finansforvaltning inkludert motpartsrisiko som følges opp løpende.

I morselskapet Lyse Energi AS er det etablert en sentral investeringskomité som vurderer lønnsomhet og risiko knyttet til alle større enkeltinvesteringer i konsernet.

For Lyse er det betydelig volum- og prisrisiko knyttet til produksjon og handel med kraft. I det nordiske kraftmarkedet har nedbørsforhold, etterspørsel og markedsprisene på kull, olje og CO₂-kvoter betydning for markedsprisen på kraft. I kraftmarkedet anvender konsernet en aktiv risikostyring tilpasset den aktuelle markedsituasjonen hvor formålet er å oppnå maksimal avkastning med en akseptabel risiko. All fysisk og finansiell kraftomsetning på Nord Pool ASA omsettes i euro. Også dekningsbidraget fra LNG virksomheten er i euro, slik at en vesentlig andel av konsernets inntekter er valutaeksponert. Fremtidige inntekter i euro valuta-sikres over en fastsatt periode frem mot leveringstids-

punktet slik at sikringsandelen er økende fram mot leveringstidspunktet.

En sentral finansfunksjon samordner og ivaretar risikoen knyttet til renter og likviditet inkludert refinansiering og nye låneopptak. Finansstrategien setter rammer for konsernets refinansieringsrisiko og likviditet slik at forfall i konsernets låneportefølje og kapitalbehov for å gjennomføre planlagte drifts og investeringsaktiviteter i en fastsatt periode frem i tid til enhver tid skal være dekket. Konsernets rammer for renterisiko vurderes i lys av risikorammene på kraft og har som formål å stabilisere konsernets årsresultat etter skatt. Renterisikoen styres ved at årsresultat etter skatt ikke skal svekkes utover fastsatte risikorammer ved en endring i markedsrenten på 1 %. Eksposeringen knyttet til renter og likviditet følges opp mot vedtatte rammer og rapporteres regelmessig til konsernledelsen og styret.

Lyse har motpartsrisiko gjennom krafthandel og plassering av overskuddslikviditet. Før avtaleinngåelser blir kredittverdigheten til motpartene vurdert, og eksponeringen mot enkeltmotparter er begrenset av mandater basert på finansiell styrke og kredittkvalitet.

Prosessene i konsernets ulike verdikjeder er eksponert for operasjonell risiko. Drift og prosjektgjennomføring er eksponert mot operasjonell risiko i form av personskade, skade på miljøet, omdømmetap og økonomisk tap. Det arbeides systematisk og risikodrevet med håndtering av operasjonell risiko i konsernet. I det daglige håndteres risiko ved hjelp av prosedyrer, rutiner for avviksrapportering, beredskapsplaner og forsikringsdeknninger.

Lyse har et system for internkontroll over finansiell rapportering som skal bidra til pålitelig finansiell rapportering. Internkontroll i finansiell rapportering følges opp løpende gjennom revisjonsutvalgets arbeid.

Annen risiko er primært knyttet til uforutsette endringer i generelle rammebetingelser.

Samfunnsansvar og ytre miljø

En viktig del av Lyses formål er å skape verdier for samfunnet. Lyses oppdrag fra eierne er å drive forretningsdrift med stabil avkastning samtidig som konsernet skal være en regional samfunnsaktør. Lyse skal bygge langsiktige og framtidrettede infrastrukturløsninger. Samfunnsansvar er med slike forutsetninger innebygget i Lyses oppdrag.

Lyse gir, gjennom virksomheten, viktige bidrag til å nå de nasjonale klimamålene. Lyse er den sjette største forvalteren av fornybar energi i Norge, hovedsakelig gjennom å være produsent av vannkraft. I tillegg vil bruk av

naturgass medføre mindre utslipp av CO₂ og mulighet for å ta i bruk biogass i samme infrastruktur. Lyse tar i bruk energi fra forbrenning av avfall i regionen, i stedet for å gå til spille brukes energien til fjernvarme.

Lyse bygger og drifter viktig infrastruktur. Strømnettet har vært en viktig del av samfunnet i lang tid. På samme måte har fibernettet blitt en forutsetning og nødvendighet i et moderne samfunn. Lyse har også bygget gass nett til næringslivskunder i Sør-Rogaland.

Lyses virksomhet utøves etter normal forretningspraksis, men i motsetning til de fleste andre selskap går overskuddet tilbake til samfunnet. Hvert år betaler Lyse utbytte, til eierkommunene, i samsvar med en langsiktig utbytteplan.

En nærmere redegjørelse av påvirkning på ytre miljø og hvordan samfunnsansvar er knyttet inn i konsernets virksomhet finnes i publikasjonen Samfunns- og årsrapport 2013, se www.lysekonsern.no.

Forskning, utvikling og innovasjon

Hovedtyngden av konsernets forskning, utvikling og innovasjon retter seg mot å utvikle produkter og tjenester i skjæringspunktet mellom energi og telekommunikasjon. Utvikling og testing av konsepter, samt forbedring av arbeidsprosesser og anvendelser prioriteres.

Lyse deltar i flere forskningsprosjekter der både nasjonale og internasjonale universiteter deltar, og der flere av prosjektene er berettiget til offentlig virkemiddelfinansiering. Lyse samarbeider tett med Universitetet i Stavanger, blant annet gjennom deltakelse i universitetets sentre CIPSI (Centre for IP-based Service Innovation) og Cense (Centre for sustainable energy solutions). Styret framholder at Stavanger-regionen har et godt utgangspunkt for å utvikle et kompetansesenter innenfor IKT-løsninger forutsatt at man klarer å samle og koordinere ressursene, noe som også vil være et vesentlig bidrag for å digitalisere regionen.

Velferdsprosjektet ble videreført i 2013. Prosjektets utgangspunkt har vært å utnytte sensortechnologi for at eldre og andre med spesielle behov, skal kunne bo lengre, tryggere og sikrere hjemme i egen bolig som alternativ til å flytte i institusjon. Prosjektet har vært et samarbeid mellom Lyse, Universitetssjukehuset i Stavanger, Universitetet i Stavanger samt kommunene Stavanger og Randaberg. Det er en rekke nye prosjektinitiativ på planleggingsstadiet som en oppfølger til Velferdsprosjektet, og det arbeides med å kommersialisere produkter innenfor velferdsområdet.

Organisasjon, helse, miljø og sikkerhet

For å nå konsernets strategiske mål for 2020, er det av avgjørende betydning at Lyse er en attraktiv og konkurransedyktig arbeidsplass. I tråd med dette har styrets HR-strategi «kompetanse» som bærebjelke: For at Lyse skal nå sine strategiske og forretningsmessige mål, anses tilgang på og utvikling av kompetanse som en avgjørende faktor.

Sykefraværet i konsernet har også for 2013 hatt en positiv utvikling og endte på 3,30 % mot 3,32 % året før. Det var i løpet av 2013 seks skader som medførte sykefravær, med til sammen 70 dager. I 2012 var det to skader som medførte sykefravær. Styret er tilfreds med tallene for sykefravær, mens utviklingen i antall skader har vært negativ. Styret er derfor opptatt av at selskapet i enda større grad har en proaktiv tilnærming til HMS og ligger i forkant med risikoanalyser og andre tiltak.

Konsernet arbeider for å sikre like muligheter for medarbeidere gjennom rettfærdige prosesser for rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, utviklingsmuligheter og beskyttelse mot trakassering. Konsernet har som mål å være en arbeidsplass hvor det ikke forekommer diskriminering, og følger særlig opp at det ikke skjer diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne. For arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne foretas det individuell tilrettelegging av arbeidsplass og arbeidsoppgaver.

Ved utgangen av 2013 var det 953 ansatte i konsernet, 920 årsverk, fordelt på morselskap og heleide datterselskap. Det var 13 lærlinger innen energimontør, IKT- og salgsfaget.

Turnover i konsernet er fortsatt relativt lav, men har økt noe. For 2013 ligger turnover på 7 % mot 6 % i 2012. Av totalt antall ansatte, var det ved utgangen av 2013, 25,71 % kvinner og 74,29 % menn. Da konsernet ble etablert i 1999 var kvinneandelen 21,85 %. To av åtte i konsernledelsen er kvinner, mens det i konsernstyret er fire kvinner og fire menn.

Eierforhold – eierstyring og selskapsledelse

Styret er opptatt av å medvirke til at Lyse ivaretar sitt samfunnsoppdrag på en god måte, slik at det offentlige eierskapet kombineres med regional utvikling og handlingsrom. Lyse er avhengig av tillit og aksept for å kunne utføre sine oppgaver, ikke minst i egen region. Styret er derfor opptatt av en god kommunikasjon mot selskapets eiere og interessenter. Konsernets retningslinjer for eierstyring og virksomhetsledelse er tilgjengelige på www.lysekonsern.no.

Styret oversendte i 2013 en ny utgave av «Styrets melding til eierne» – en bred rapport om virksomheten og planene framover, sammenfattet i en egen rapport som kommer én gang pr kommunestyreperiode. Eierne har i sine egne eierstrategier slått fast at Lyse fortsatt skal være et langsiktig industriselskap med regionalstrategisk perspektiv.

Konsernet følger Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse innenfor de rammer som selskapets organisasjonsform og eierskap setter. Avvikene vedrører aksjenes omsettelighet, emisjoner og kapitalforhøyelser samt prinsipper for opptreden ved tilbud på virksomheten.

Selskapets styre skal bestå av 8 medlemmer med personlige varamenn. Styret, herunder leder og nestleder, utpekes av bedriftsforsamlingen. Styrets medlemmer utpekes for 2 år ad gangen. To av styrets medlemmer utpekes av og blant selskapets ansatte. Det er ingen endringer i styrets medlemmer i 2013. Det er avholdt 10 styremøter i 2013, og det vesentligste saksområdet som er behandlet er ytterligere bearbeiding av konsernets strategi fram mot 2020, der arbeid i kundegrensensnittet vil forsterkes.

Utbytte og resultatdisponering

Styret i Lyse Energi AS vil overfor ordinær generalforsamling 29.04.14 foreslå at det for regnskapsåret 2013 deles ut et ordinært utbytte på 379 kr per aksje, totalt 382 millioner. Foreslått utbytte utgjør 76 % av resultat per aksje. Styret forslår videre at det overføres 392 millioner til annen egenkapital.

Framtidsutsikter

I februar 2014 ble det inngått avtale med finske Gasum Oy, der Gasum kjøper 51 % av nedstrøms aktivitetene i Skangass AS. I forbindelse med denne transaksjonen skal LNG-fabrikken overføres til et eget selskap som eies 100 % av Lyse. Det er videre inngått en langsiktig leieavtale for all produksjonskapasitet i fabrikken mellom fabrikk-selskapet og nedstrøms selskapet. Transaksjonen vil bli redegjort for i styrets halvårsberetning for 2014, og de økonomiske konsekvensene vil fremkomme i regnskapet per 30.06.14.

Lyse har i februar 2014 solgt 50 % av aksjene i Lyse Sentralnett AS til Statnett som gjennom erverv av alle A-aksjene har full kontroll i selskapet. Statnett skal overta alle aksjene i Lyse Sentralnett AS etter at ny 420 kV hovedforbindelse er bygd mellom Lysebotn og Stavanger.

Når denne transaksjonen er endelig gjennomført vil Lyse ikke lenger eie sentralnett. Dette er i tråd med kommende EU direktiv hvor systemansvaret for alt sentralnett skal ligge hos en operatør.

Lyse signerte 21. mars 2014 en kontrakt vedrørende oppkjøp av 100% av aksjene i Signal Bredbånd AS. Endelig gjennomføring av transaksjonen kan først skje når denne er blitt behandlet av konkurransetilsynet.

Olje- og energidepartementet har tatt initiativ til en gjennomgang av den langsiktige utviklingen av strømmettet i Norge. Styret vil medvirke til en mer hensiktsmessig nettstruktur gitt at vilkårene for dette er akseptable.

Styret fastholder og bygger videre på konsernets strategi fram mot 2020. Målsettingen om et resultat på 1 milliard kroner etter skatt, utfordres av lavere kraftpriser enn forventet. Styret arbeider for at den negative utviklingen i kraftmarkedet oppveies av positiv resultatutvikling innen øvrige forretningsområder, og fastholder derfor resultatmålet for perioden.

Styret konstaterer at fiber har etablert seg som markedets ledende teknologi for formidling av telebasert kommunikasjon. Lyse vil fortsette utbyggingen av fibernett, og disponere investeringsmidler for så vel utbygging som oppkjøp. Forretningsområdet viser en positiv utvikling, og styret konstaterer at det har vært en vellykket strategi å løfte selskapet ut av den tradisjonelle rollen som utelukkende produsent og distributør av strøm.

Konsernets samlede produkter og tjenester muliggjør diversifiserte markedsstrategier overfor kundene som i stadig større grad myndiggjøres og i sterkere grad selv tar del i verdikjeden. Dette har for eksempel kommet til uttrykk i Tyskland der konsumentene i stor grad har blitt prosumenter – de deltar selv i energiproduksjonen. Både innenfor energi og telekommunikasjon vil styret promotere løsninger i grensesnittet mot kunden, og der nytteaspektet ved tjenestene vil tre klarere fram.

Lyse vil således gjennom 2014 lansere en rekke kommersielle smarthustjenester gjennom merkenavnet Smartly™. Disse tjenestene som kan styre lys, varme, alarm, dørlås og vinduer vil i sin tur være bærebjelken for velferdsløsninger som selskapet vil tilby i kommunemarkedet. Styret mener velferdsteknologi har et betydelig markedspotensiale hensyntatt demografisk utvikling og den nytte produktene og tjenestene vil kunne ha for så vel kommunene som den enkelte kunde.

Styret arbeider målrettet for å balansere aksjonærenes ønske om et høyt utbytte mot selskapets kapitalbehov for å utvikle virksomheten i tråd med eier- og forretningsstrategier. Virksomheten styres med sikte på å innfri aksjonærenes forventninger til så vel økonomisk avkastning som tilfredsstillende forsyningssikkerhet.

Styret arbeider for å sikre kapitaltilgang, bruke teknologi mer effektivt samt å bemanne konsernet med kompetente medarbeidere – alle vesentlige forutsetninger for å realisere konsernets samlede strategier.

Stavanger 27.03.14

Ivar Rusdal
Styreleder

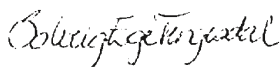
Reinert Kverneland
Nestleder

Cecilie Bjelland
Styremedlem

Steinar Madsen
Styremedlem

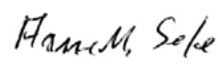
Solveig Ege Tengesdal
Styremedlem

Hilda Bådsvik Høie
Styremedlem

Gro Vetnes
Ansattes representant

Arne M. Sele
Ansattes representant

Eimund Nygaard
Konsernsjef / Adm. direktør

Erklæring 2013

Vi erklærer etter beste overbevisning at konsernregnskapet for 2013 er utarbeidet i samsvar med IFRS som fastsatt av EU, med krav til tilleggsopplysninger som følger av regnskapsloven, samt at årsregnskapet for morselskapet for 2013 er avlagt i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk i Norge og at regnskapsopplysningene gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet, samt at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko og usikkerhetsfaktorer foretakene står overfor.

Stavanger 27.03.14

Ivar Rusdal
Styreleder

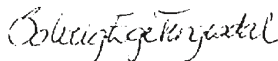
Reinert Kverneland
Nestleder

Cecilie Bjelland
Styremedlem

Steinar Madsen
Styremedlem

Solveig Ege Tengesdal
Styremedlem

Hilda Bådsvik Høie
Styremedlem

Gro Vetnes
Ansattes representant

Arne M. Sele
Ansattes representant

Eimund Nygaard
Konsernsjef / Adm. direktør

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Resultatregnskap

	NOTE	2013	2012	2011
Salgsinntekter	22	6 545 879	6 053 394	5 295 622
Energikjøp og varekostnad		2 192 709	1 845 065	1 469 174
Lønnskostnad og andre personalkostnader	19, 24	700 307	763 972	694 114
Avskrivninger og nedskrivninger	6, 7	852 720	845 463	785 119
Andre tap / (gevinster) - netto	21	-16 548	-122 420	-719 567
Resultatandel tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	8	31 810	-7 064	-28 798
Konsesjonsavgifter og eiendomsskatt		171 391	166 416	157 859
Andre driftskostnader	23	735 298	691 498	706 950
Driftsresultat		1 878 192	1 870 464	2 230 771
Finansinntekter	21, 25	129 745	67 508	73 244
Finanskostnader	25	597 991	595 692	558 477
Nedskrivning av finansielle anleggsmidler	25	110 334	19 885	368 180
Resultat før skattekostnad		1 299 612	1 322 395	1 377 358
Overskuddsskatt	18, 26	406 273	401 689	488 059
Grunnrenteskatt	18, 26	387 785	290 626	287 600
Skattekostnad		794 058	692 315	775 659
Årsresultat		505 554	630 080	601 699
Tilordnet:				
Aksjonærer	15	547 464	648 105	654 116
Ikke-kontrollerende eierinteresser		-41 910	-18 025	-52 417

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Balanse 31.12.

	NOTE	31.12.13	31.12.12	31.12.11
EIENDELER				
Anleggsmidler				
Fallrettigheter	7	105 113	105 113	105 113
Andre immaterielle eiendeler	7	51 127	265 926	262 763
Utsatt skattefordel grunnrente	18	232 150	261 588	314 898
Varige driftsmidler	6	15 901 826	16 635 209	16 219 917
Investeringer i tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet	8	983 619	163 488	146 236
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	9	19 563	117 410	330 139
Derivater	3, 10	23 057	87 325	103 559
Andre fordringer	11	609 097	171 455	110 957
Sum anleggsmidler		17 925 552	17 807 514	17 593 582
Omløpsmidler				
Varer	12	73 853	54 489	71 564
Kundefordringer og andre fordringer	11	1 607 712	1 295 299	1 100 967
Derivater	3, 10	235 800	300 818	297 261
Bankinnskudd, kontanter o.l.	13	1 003 449	860 306	667 537
Sum omløpsmidler		2 920 814	2 510 912	2 137 329
SUM EIENDELER		20 846 366	20 318 426	19 730 911

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Balanse 31.12. fortsetter

	NOTE	31.12.13	31.12.12	31.12.11
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital				
Selskapskapital	14	1 008 983	1 008 983	1 008 983
Overkurs	14	266 609	266 609	266 609
Opptjent egenkapital	15	3 164 006	2 995 558	2 974 007
Annen egenkapital ikke resultatført	15	-119 973	177 772	50 076
Egenkapital tilordnet selskapets aksjonærer		4 319 625	4 448 922	4 299 674
Ikke-kontrollerende eierinteresser		14 779	45 877	64 653
Sum egenkapital		4 334 404	4 494 799	4 364 327
Gjeld				
Lån	17	8 365 057	8 487 124	7 521 243
Utsatt skatt	18	825 637	1 029 137	945 165
Utsatt skatt grunnrente	18	933 559	883 747	873 074
Pensjonsforpliktelser	19	557 432	391 582	295 911
Derivater	3, 10	493 921	425 027	437 091
Avsetninger	20	75 576	75 576	75 576
Annen langsiktig gjeld	20, 28	1 281 821	890 700	863 770
Sum langsiktig gjeld		12 533 005	12 182 892	11 011 829
Lån	17	1 550 555	1 727 167	2 620 401
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	16	1 582 658	1 341 137	1 279 361
Betalbar skatt	26	651 255	484 267	399 152
Derivater	3, 10	176 550	75 725	43 402
Avsetninger	16	17 939	12 439	12 439
Sum kortsiktig gjeld		3 978 957	3 640 735	4 354 755
Sum gjeld		16 511 962	15 823 627	15 366 584
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		20 846 366	20 318 426	19 730 911

Stavanger 27.03.14

Ivar Rusdal
StyrelederReinert Kverneland
NestlederCecilie Bjelland
StyremedlemSteinar Madsen
StyremedlemSolveig Ege Tengesdal
StyremedlemMilda Bådsvik Høie
StyremedlemGro Vetnes
Ansattes representantArne M. Sele
Ansattes representantEimund Nygaard
Konsernsjef / Adm. direktør

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Utvidet konsolidert resultatregnskap

	NOTE	2013	2012	2011
Årsresultat		505 554	630 080	601 699
Poster som ikke vil bli omklassifisert til resultatet:				
Estimatavvik pensjoner	19	-127 165	213 323	0
Poster som kan bli omklassifisert til resultatet:				
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	9,15	0	0	-156 073
Kontantstrømsikring valutaterminkontrakter	15,21	-245 383	-56 863	-44 213
Kontantstrømsikring rentebytteavtaler	15,21	31 847	-25 375	-26 937
Kontantstrømsikring finansielle kraftkontrakter	15,21	-2 440	0	0
Valutaomregningsdifferanser	15	45 397	-3 389	-684
Sum poster som kan bli omklassifisert til resultatet		-170 580	-85 627	-227 907
Årets utvidede resultat		-297 745	127 696	-227 907
Årets totalresultat		207 810	757 777	373 792
Tilordnet:				
Aksjonærer		249 720	775 802	426 209
Ikke-kontrollerende eierinteresser		-41 910	-18 025	-52 417
Årets totalresultat		207 810	757 777	373 792

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Kontantstrømpstilling

	NOTE	2013	2012	2011
Resultat før skattekostnad		1 299 612	1 322 395	1 377 358
Justert for:				
- avskrivninger og nedskrivninger	6,7,25	963 054	841 113	780 769
- gevinst salg driftsmidler		-133 412	-16 056	-2 279
- andre tap / gevinster netto klassifisert som drift	21	-16 547	-122 420	-719 567
- endringer i pensjonsforpliktelser	19	-16 530	8 961	29 658
- netto finanskostnader	25	468 246	530 321	853 413
- resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	8	31 810	-7 064	-28 798
Endringer i arbeidskapital:				
- kundefordringer og andre kortsiktige fordringer		-281 247	-194 332	263 815
- leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld		231 892	61 776	-101 753
- endringer i andre omløpsmidler og andre gjeldsposter		-19 456	17 075	-830
- endringer i andre tidsavgrensninger		38 053	53 446	-108 380
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		2 565 475	2 495 215	2 343 406
Betalte renter	17	-436 023	-493 629	-467 403
Betalte skatter		-480 118	-377 089	-586 836
Netto kontantstrømmer fra driften		1 649 334	1 624 497	1 289 167
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter				
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	6	-1 322 243	-1 261 005	-1 197 960
Utbetaling ved kjøp av finansielle anleggsmidler		-207	0	-2 746
Utbetaling ved kjøp av immaterielle eiendeler	7	0	-11 380	-16 035
Innbetaling ved salg av varige driftsmidler		138 002	20 234	13 217
Utbetaling kjøp av datterselskap		-45	0	-271 604
Utbetaling utkjøp minoriteter		0	-15 320	-26 382
Utbetalinger ved lån til tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet		-4 432	-5 000	-26 671
Innbetalinger av lån til tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet		395 150	0	0
Utbetaling kjøp av andeler tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	8	-9 681	-32 431	-3 245
Innbetaling ved salg av andeler i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	8	0	10 110	0
Utbetaling kjøp av andeler i investering tilgjengelig for salg	9	-2 155	-20 924	-12 360
Innbetaling ved salg av andeler i investering tilgjengelig for salg	9	0	161 945	57 129
Netto inn- og utbetalinger øvrige finansielle anleggsmidler		0	-645	-831
Kontanteffekt utgang datterselskap		-52 989	0	0
Netto kontantstrømmer brukt til investeringsaktiviteter		-858 600	-1 154 416	-1 487 488
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter				
Innbetaling av egenkapital fra minoritet	30	10 812	11 000	70 000
Opptak av lån	17	2 450 000	2 678 000	2 972 694
Nedbetaling rentebærende gjeld	17	-2 728 000	-2 605 352	-2 775 609
Betaling av finansielle leieforpliktelser		-7 404	-3 459	0
Utbytte betalt til selskapets aksjonærer		-373 000	-357 500	-340 000
Netto kontantstrømmer brukt til finansieringsaktiviteter		-647 592	-277 311	-72 915
Endring i kontanter og kontantekvivalenter		143 143	192 770	-271 236
Kontanter og kontantekvivalenter per 01.01		860 307	667 537	912 197
Kontanter ved oppkjøp av datterselskap		0	0	26 576
Kontanter og kontantekvivalenter per 31.12.		1 003 450	860 307	667 537

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Endringer i konsernets egenkapital

	NOTE	Aksjekapital og overkurs	Annen egenkapital ikke resultatført	Opptjent egenkapital	Egenkapital tilordnet selskapets aksjonærer	Ikke-kontrollerende eierinteresser	Sum egenkapital
Endringer i konsernets egenkapital 2011							
Egenkapital 31.12.10		1 275 592	277 983	2 715 047	4 268 622	25 227	4 293 849
Årsresultat		0	0	654 116	654 116	-52 417	601 699
Utvidet resultatregnskap							
Verdiendring finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	15	0	-156 073	0	-156 073	0	-156 073
Kontantstrømsikring	15	0	-71 150	0	-71 150	0	-71 150
Omregningsdifferanse	15	0	-684	0	-684	0	-684
Sum utvidet resultat etter skatt		0	-227 907	0	-227 907	0	-227 907
Årets totalresultat etter skatt		0	-227 907	654 116	426 209	-52 417	373 792
Utbytte		0	0	-340 000	-340 000	0	-340 000
Kapitalforhøyelser		0	0	0	0	70 000	70 000
Andre endringer ført direkte mot egenkapital	15	0	0	-55 157	-55 157	21 843	-33 314
Egenkapital 31.12.11		1 275 592	50 076	2 974 007	4 299 674	64 653	4 364 327
Endringer i konsernets egenkapital 2012							
Egenkapital per 31.12.2011 offisielt regnskap		1 275 592	50 076	2 974 007	4 299 674	64 653	4 364 327
Endring pensjonsforpliktelse IAS 19 R		0	0	-270 629	-270 629	0	-270 629
Egenkapital 1. januar 2012 - omarbeidet		1 275 592	50 076	2 703 377	4 029 045	64 653	4 093 698
Årsresultat		0	0	648 105	648 105	-18 025	630 080
Utvidet resultatregnskap							
Kontantstrømsikring	15	0	-82 238	0	-82 238	0	-82 238
Omregningsdifferanse	15	0	-3 389	0	-3 389	0	-3 389
Endret estimat pensjoner		0	213 323	0	213 323	0	213 323
Sum utvidet resultat etter skatt		0	127 696	0	127 696	0	127 697
Årets totalresultat etter skatt		0	127 696	648 106	775 802	-18 025	757 777
Utbytte		0	0	-357 500	-357 500	0	-357 500
Kapitalforhøyelser		0	0	0	0	11 000	11 000
Andre endringer ført direkte mot egenkapital	15	0	0	1 575	1 575	-11 752	-10 177
Egenkapital 31.12.12		1 275 592	177 772	2 995 559	4 448 922	45 877	4 494 799

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Endringer i konsernets egenkapital fortsetter

	NOTE	Aksjekapital og overkurs	Annen egenkapital ikke resultatført	Opptjent egenkapital	Egenkapital tilordnet selskapets aksjonærer	Ikke-kontrollerende eierinteresser	Sum egenkapital
Endringer i konsernets egenkapital 2013							
Egenkapital 31.12.12		1 275 592	177 772	2 995 559	4 448 922	45 877	4 494 799
Årsresultat		0	0	547 464	547 464	-41 910	505 554
Utvidet resultatregnskap							
Kontantstrømsikring	15	0	-215 976	0	-215 976	0	-215 976
Omregningsdifferanse	15	0	45 397	0	45 397	0	45 397
Endret estimat pensjoner		0	-127 165	0	-127 165	0	-127 165
Sum utvidet resultat etter skatt		0	-297 745	0	-297 745	0	-297 744
Årets totalresultat etter skatt		0	-297 745	547 464	249 720	-41 910	207 810
Utbytte		0	0	-373 000	-373 000	0	-373 000
Kapitalforhøyelser		0	0	0	0	10 812	10 812
Andre endringer ført direkte mot egenkapital	15	0	0	-6 017	-6 017	0	-6 017
Egenkapital 31.12.13		1 275 592	-119 972	3 164 006	4 319 625	14 779	4 334 404

Deloitte AS
Strandsvingen 14 A
Postboks 287 Forus
NO-4066 Stavanger
Norway

Tlf.: +47 51 81 56 00
Faks: +47 51 81 56 01
www.deloitte.no

Til generalforsamlingen i Lyse Energi AS

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Lyse Energi AS som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av balanse per 31. desember 2013, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger. Konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2013, resultatregnskap, oppstilling av utvidet konsolidert resultatregnskap, oppstilling av konsernets endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge for selskapsregnskapet og i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, for konsernregnskapet, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon om selskapsregnskapet og vår konklusjon om konsernregnskapet.

Konklusjon om selskapsregnskapet

Etter vår mening er selskapsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Lyse Energi AS per 31. desember 2013 og av selskapets resultater og

Deloitte.side 2
Revisors beretning til generalforsamlingen
i Lyse Energi AS

kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Konklusjon om konsernregnskapet

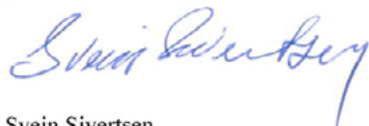
Etter vår mening er konsernregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Lyse Energi AS per 31. desember 2013 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Uttalelse om øvrige forhold*Konklusjon om årsberetningen og om redegjørelser om foretaksstyring og samfunnsansvar*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Stavanger, 27. mars 2014
Deloitte ASSvein Sivertsen
statsautorisert revisor

Note 1 Generell informasjon

Lyse er et norsk industrikonsern innenfor energi og telekommunikasjon. Virksomheten omfatter produksjon og salg av energi- og telekomprodukter, samt bygging, drift og vedlikehold av infrastruktur. Lyse selger energi- og telekomprodukter i så vel regionale som nasjonale markeder. Hovedmarkedet ligger i Sør-Rogaland.

Lyse eies av 16 kommuner i Sør-Rogaland. Hovedkontoret ligger i Breiflåtveien 18 i Stavanger. Konsernets obligasjons- og sertifikatlån er notert på Oslo Børs.

Konsernregnskapet ble vedtatt av styret 27. mars 2014.

Note 2 Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene

Nedenfor beskrives de viktigste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelsen av konsernregnskapet. Disse prinsippene er benyttet på samme måte i alle perioder som er presentert, dersom ikke annet fremgår av beskrivelsen.

2.1 Basisprinsipper

Konsernregnskapet er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) som er fastsatt av EU. Konsernregnskapet er utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift.

Konsernregnskapet er utarbeidet basert på historisk kost prinsippet med følgende modifikasjoner: Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg og finansielle eiendeler og forpliktelser (herunder finansielle derivater) vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av konsernets regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn. Områder som i stor grad inneholder slike skjønnsmessige vurderinger, høy grad av kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for konsernregnskapet, er beskrevet i note 4.

Endringer i regnskapsprinsipper og opplysninger

a) Nye og endrede standarder tatt i bruk av konsernet
Fra 1. januar 2013 er følgende standarder tatt i bruk som påvirker regnskapet i større grad:

IAS 1 Presentasjon av finansregnskap er endret angående utvidet resultat. Endringen innebærer at poster i utvidet resultat skal grupperes etter hvorvidt de senere kan omklassifiseres til det tradisjonelle resultatet.

IAS 19 Ansatteytelser ble endret i juni 2011. Endringene medfører at alle estimatavvik føres i utvidet resultat ettersom disse oppstår (ingen korridor), umiddelbar resultatføring av alle kostnader ved tidligere

perioders opptjening ved endring i ordningen, og et skifte fra rentekostnad på forpliktelsen og forventet avkastning å pensjonsmidlene til et netto rentebeløp der diskonteringsrenten benyttes på netto pensjonsforpliktelse. Se note 35 for mer informasjon.

IFRS 13 Måling til virkelig verdi. Standarden angir prinsipper og veiledning for måling av virkelig verdi for eiendeler og forpliktelser som andre standarder krever eller tillater målt til virkelig verdi. Effekten av implementeringen av IFRS 13 er begrenset.

b) Standarder, endringer og fortolkninger til eksisterende standarder som ikke er trådt i kraft og hvor konsernet ikke har valgt tidlig anvendelse

Konsernet har ikke valgt tidlig anvendelse av noen nye eller endrede IFRS standarder eller IFRIC fortolkninger. For øvrig er det ingen andre IFRS'er eller IFRIC-fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å ha en vesentlig påvirkning på regnskapet.

2.2 Konsolideringsprinsipper

a) Datterselskaper

Datterselskapet er alle enheter som konsernet har kontroll over. Kontroll over en enhet oppstår når konsernet er utsatt for variabilitet i avkastningen fra enheten og har evnen til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over enheten. Datterselskap konsolideres fra dagen kontroll oppstår, og dekonsolideres når kontroll opphører.

Virksomhetssammenslutninger regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Vederlaget som er ytt måles til virkelig verdi av overførte eiendeler og pådratte forpliktelser. Inkludert i vederlaget er også virkelig verdi av betingede eiendeler og forpliktelser. Utgifter til virksomhetssammenslutninger kostnadsføres når de påløper. Identifiserbare eiendeler og gjeld regnskapsføres til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Ikke kontrollerte eierinteresser i det oppkjøpte foretaket måles enten til virkelig verdi eller til sin andel av det overtatte

Note 2 fortsetter

foretakets nettoeiendeler (valgfrihet). Dersom summen av vederlaget, balanseført beløp av ikke kontrollerende eiere og virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet av tidligere eierinteresser overstiger virkelig verdi av identifiserbare nettoeiendeler i det oppkjøpte foretaket, balanseføres differansen som goodwill, jf. note 2.6. Er summen lavere enn selskapets nettoeiendeler, resultatføres differansen som gevinst i resultatregnskapet.

Konserninterne transaksjoner, mellomværende og urealisert fortjeneste og tap mellom konsernselskaper elimineres. Regnskapsprinsipper i datterselskaper omarbeides når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

b) Transaksjoner med ikke kontrollerende eiere

Transaksjoner med ikke kontrollerende eiere behandles som egenkapitaltransaksjoner. Ved kjøp av aksjer fra ikke kontrollerende eiere føres forskjellen mellom vederlaget og aksjenes forholdsmessige andel av balanseført beløp av nettoeiendeler i datterselskapet mot egenkapitalen til morselskapets eiere. Gevinst eller tap ved salg til ikke kontrollerende eiere føres tilsvarende mot egenkapitalen. Når konsernet ikke lenger har kontroll måles eventuelle gjenværende eierinteresser til virkelig verdi med endring over resultatet. Virkelig verdi utgjør deretter anskaffelseskost for den videre regnskapsføring, enten som investering i tilknyttet selskap, felleskontrollert virksomhet eller finansiell eiendel. Beløp som tidligere er ført i utvidet resultat relatert til dette selskapet behandles som om konsernet hadde avhendet underliggende eiendeler og gjeld. Dette vil kunne innebære at beløp som tidligere er ført i utvidet resultat reklassifiseres til resultatet.

c) Tilknyttede selskaper

Tilknyttede selskaper er enheter der konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Betydelig innflytelse foreligger normalt for investeringer der konsernet har mellom 20 og 50 prosent av stemmeberettiget kapital. Investeringer i tilknyttede selskaper regnskapsføres etter egenkapitalmetoden. På kjøpstidspunktet regnskapsføres investering i tilknyttede selskaper til anskaffelseskost. Investeringer i tilknyttet selskap inkluderer goodwill identifisert på oppkjøpstidspunktet, redusert ved eventuelle senere nedskrivninger (se punkt 2.6).

Konsernets andel av over- eller underskudd i tilknyttede selskaper resultatføres og tillegges balanseført verdi av investeringene. Konsernets andel av utvidet resultat i det tilknyttede selskapet føres i utvidet resultat i konsernet og tillegges også balanseført beløp for investeringene. Konsernet resultatfører ikke andel av underskudd hvis dette medfører at balanseført verdi av investeringen blir negativ (inklusive usikrede fordringer på enheten), med

mindre konsernet har påtatt seg forpliktelser eller avgitt garantier for det tilknyttede selskapets forpliktelser.

Konsernets andel av urealisert fortjeneste på transaksjoner mellom konsernet og dets tilknyttede selskaper elimineres. Det samme gjelder for urealiserte tap med mindre transaksjonen tilsier en nedskrivning av den overførte eiendelen. Der det har vært nødvendig, er regnskapsprinsipper i de tilknyttede selskapene omarbeidet for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper. Gevinst og tap ved utvinning av eierandeler i tilknyttede selskaper er resultatført.

Når konsernet ikke lenger har betydelig innflytelse måles eventuelle gjenværende eierinteresser til virkelig verdi med endring over resultatet. Virkelig verdi utgjør deretter anskaffelseskost for den videre regnskapsføring som finansiell eiendel. Beløp som tidligere er ført i utvidet resultat relatert til dette selskapet behandles som om det tilknyttede selskapet hadde avhendet underliggende eiendeler og gjeld. Dette vil kunne innebære at beløp som tidligere er ført i utvidet resultat reklassifiseres til resultat. Ved reduksjon av eierandel i tilknyttet selskap hvor konsernet opprettholder betydelig innflytelse, reklassifiseres også en forholdsmessig andel av beløp som tidligere er ført i utvidet resultat til resultatet.

d) Felleskontrollerte ordninger

Deleide kraftverk

Konsernets andel i deleide kraftverk klassifiseres som felleskontrollerte driftsordninger og regnskapsføres etter bruttometoden iht. IAS 31. Konsernet summerer sin andel av de deleide kraftverks resultat-, balanse- og kontantstrømposter med tilsvarende poster i konsernets regnskaper. Gevinst eller tap ved salg av eiendeler i deleide kraftverk resultatføres for den del som kan tilskrives andre eiere (utenfor konsernet) i de deleide kraftverkene. Ved kjøp av eiendeler fra deleide kraftverk vil gevinst eller tap først resultatføres når eiendelen selges ut av konsernet. Tap resultatføres umiddelbart dersom transaksjonen indikerer reduksjon i netto salgsverdi på omløpsmidler eller verdifall på anleggsmidler.

Felleskontrollert virksomhet

Konsernets andel i felleskontrollert virksomhet regnskapsføres etter egenkapitalmetoden. På kjøpstidspunktet regnskapsføres investering i felleskontrollert virksomhet til anskaffelseskost. Investeringer i felleskontrollert virksomhet inkluderer goodwill identifisert på oppkjøpstidspunktet, redusert ved eventuelle senere nedskrivninger (se punkt 2.6).

Konsernets andel av over- eller underskudd i felleskontrollerte foretak resultatføres og tillegges balanseført verdi av investeringene. Konsernets andel av

Note 2 fortsetter

utvidet resultat i felleskontrollerte foretak føres i utvidet resultat i konsernet og tillegges også balanseført beløp for investeringene. Konsernet resultatfører ikke andel av underskudd hvis dette medfører at balanseført verdi av investeringen blir negativ (inklusive usikrede fordringer på enheten), med mindre konsernet har påtatt seg forpliktelser eller avgitt garantier for den felleskontrollerte foretakets forpliktelser.

Konsernets andel av urealisert fortjeneste på transaksjoner mellom konsernet og den felleskontrollerte virksomheten elimineres. Det samme gjelder for urealiserte tap med mindre transaksjonen tilsier en nedskrivning av den overførte eiendelen. Der det har vært nødvendig, er regnskapsprinsipper i de felleskontrollerte foretak omarbeidet for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper. Gevinster og tap ved utvanning av eierandeler i felleskontrollerte foretak er resultatført. Når konsernet ikke lenger har betydelig innflytelse måles eventuelle gjenværende eierinteresser til virkelig verdi med endring over resultatet. Virkelig verdi utgjør deretter anskaffelseskost for den videre regnskapsføring som finansiell eiendel. Beløp som tidligere er ført i utvidet resultat relatert til dette selskapet behandles som om det felleskontrollerte foretaket hadde avhendet underliggende eiendeler og gjeld. Dette vil kunne innebære at beløp som tidligere er ført i utvidet resultat reklassifiseres til resultat. Ved reduksjon av eierandel i felleskontrollert foretak hvor konsernet opprettholder betydelig innflytelse, reklassifiseres også en forholdsmessig andel av beløp som tidligere er ført i utvidet resultat til resultatet.

2.3 Segmentinformasjon

Segmentene er rapportert etter samme struktur som i konsernets interne rapportering til ledelsen. Et virksomhetssegment er en del av virksomheten som leverer produkter eller tjenester som er gjenstand for risiko og avkastning som er forskjellig fra andre virksomhetsområder.

2.4 Omregning av utenlandsk valuta

a) Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta

Regnskapet til de enkelte enheter i konsernet måles i den valuta som benyttes der enheten i hovedsak opererer (funksjonell valuta). Konsernregnskapet er presentert i norske kroner (NOK) som er både den funksjonelle valutaen og presentasjonsvalutaen til morselskapet.

b) Transaksjoner og balanseposter

Transaksjoner i utenlandsk valuta regnes om til den funksjonelle valutaen ved bruk av transaksjonskursen. Valutagevinster og tap som oppstår ved betaling av

slike transaksjoner, og ved omregning av pengeposter (eiendeler og gjeld) i utenlandsk valuta til kursen på balansedagen, resultatføres. Dersom valutaposisjonen anses som kontantstrømsikring føres gevinster og tap som del av utvidet resultat.

Valutagevinster og tap som relaterer seg til låneopptak, kontanter og kontantekvivalenter blir presentert i resultatregnskapet som finansinntekter eller finanskostnader.

Alle andre valutagevinster og tap blir presentert på linjen andre tap / (gevinster) - netto.

Valutavirkninger på ikke-pengeposter (både eiendeler og forpliktelser) inngår som del av gevinst og tap ved vurdering av virkelig verdi. Valutavirkninger på ikke-pengeposter, slik som aksjer til virkelig verdi over resultatet, blir resultatført som en del av gevinst og tap ved virkelig verdivurdering. Valutavirkninger på ikke-pengeposter, slik som aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg, inkluderes i verdiendringen som føres mot utvidet resultat.

2.5 Varige driftsmidler

Varige driftsmidler regnskapsføres til anskaffelseskost, med fradrag for avskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer kostnader direkte knyttet til anskaffelsen av driftsmiddelet. Låneutgifter som påløper under tilvirkning av varige driftsmidler balanseføres frem til eiendelen er klar til tiltenkt bruk. Anskaffelseskost kan også omfatte gevinster eller tap overført fra egenkapital som skyldes sikring av kontantstrøm i utenlandsk valuta ved kjøp av driftsmidler.

Påfølgende utgifter legges til driftsmidlenes balanseførte verdi eller balanseføres separat når det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler tilknyttet utgiften vil tilflyte konsernet, og utgiften kan måles pålitelig. Regnskapsført beløp knyttet til utskiftede deler resultatføres. Øvrige reparasjons- og vedlikeholdskostnader føres over resultatet i den perioden utgiftene pådras.

Tomter avskrives ikke. Andre driftsmidler avskrives etter den lineære metode slik at anleggsmidlenes anskaffelseskost avskrives til restverdi over forventet utnyttbar levetid:

Anlegg energi	3 - 75 år
Anlegg bredbånd	3 - 25 år
Anlegg nett	10 - 50 år
Andre bygg	33 - 50 år
Maskiner og inventar	3 - 12 år

Driftsmidlenes utnyttbare levetid, samt restverdi, vurderes på hver balansedag og endres hvis nødvendig.

Note 2 fortsetter

Når balanseført verdi på et driftsmiddel er høyere enn estimert gjenvinnbart beløp, skrives verdien ned til gjenvinnbart beløp (note 2.7).

Gevinst og tap ved avgang driftsmidler resultatføres og utgjør forskjellen mellom salgspris og balanseført verdi.

2.6 Immaterielle eiendeler

Utgifter til forskning kostnadsføres når de påløper. Utgifter til utvikling balanseføres i den grad det kan identifiseres en fremtidig økonomisk fordel knyttet til utviklingen av en identifiserbar immateriell eiendel. Andre utviklingskostnader resultatføres når de påløper. Utviklingskostnader som tidligere er kostnadsført blir ikke balanseført i senere perioder. Balanseførte utviklingskostnader avskrives lineært fra tidspunktet for kommersialisering over den periode det er forventet å gi økonomiske fordeler. Balanseførte utviklingskostnader testes årlig for verdifall etter IAS 36.

a) Vannfallrettigheter

Vannfallsrettigheter er balanseført til historisk anskaffelseskost. Det foreligger ikke hjemfallsrett, og vannfallsrettigheter er derfor vurdert til å være en tidsbegrenset eiendel og avskrives ikke.

b) Goodwill

Goodwill er forskjellen mellom anskaffelseskost ved kjøp av virksomhet og virkelig verdi av konsernets andel av netto identifiserbare eiendeler i virksomheten på oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskap er klassifisert som immateriell eiendel. Goodwill ved kjøp av andel i tilknyttede selskaper er inkludert i investeringer i tilknyttede selskaper, og testes for nedskrivning som del av balanseført verdi på investeringen. Goodwill testes årlig for verdifall og balanseføres til anskaffelseskost med fradrag av nedskrivninger. Nedskrivning på goodwill reverseres ikke. Gevinst eller tap ved salg av en virksomhet inkluderer balanseført verdi av goodwill tilhørende den solgte virksomheten.

For senere testing av behov for nedskrivning av goodwill, blir denne allokert til aktuelle kontantstrømgenererende enheter. Allokeringen skjer til de kontantgenererende enheter eller grupper av kontantgenererende enheter som forventes å få fordeler av oppkjøpet.

c) Merkevareravn

Merkevareravn testes årlig for verdifall og balanseføres til anskaffelseskost med fradrag for nedskrivninger.

d) Kundeporteføljer

Kundeporteføljer er balanseført til historisk anskaffel-

seskost med fradrag for avskrivninger. Kundeporteføljer har begrenset utnyttbar levetid og avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid.

e) Driftsrettigheter

Kjøpte rettigheter regnskapsføres til historisk anskaffelseskost med fradrag for avskrivninger. Driftsrettighetene har begrenset utnyttbar levetid og avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid.

2.7 Verdifall på ikke finansielle eiendeler

Goodwill samt immaterielle eiendeler med ubestemt utnyttbar levetid avskrives ikke, men vurderes årlig for verdifall. Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler som avskrives, vurderes for verdifall når det foreligger indikatorer på at fremtidig inntjening ikke kan forsvare eiendelenes balanseført verdi. En nedskrivning resultatføres med forskjellen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi med fradrag av salgskostnader og bruksverdi. Ved vurdering av verdifall grupperes anleggsmidlene på det laveste nivået der det er mulig å skille ut uavhengige kontantstrømmer (kontantgenererende enheter). Ved hver rapporteringsdato vurderes mulighetene for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke finansielle eiendeler (unntatt goodwill).

2.8 Finansielle eiendeler

Konsernet klassifiserer finansielle eiendeler i følgende kategorier: a) til virkelig verdi over resultatet, b) sikringsinstrumenter, c) utlån og fordringer og d) finansielle eiendeler tilgjengelige for salg. Klassifiseringen avhenger av hensikten med eiendelen og foretas ved anskaffelsen.

a) Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet er finansielle eiendeler holdt for handelsformål. En finansiell eiendel klassifiseres i denne kategorien dersom den primært er anskaffet med henblikk på å gi fortjeneste fra kortsiktige prissvingninger. Derivater klassifiseres som holdt for handelsformål, med mindre de er en del av en regnskapsmessig sikring (se kategorien under). Eiendeler i denne kategorien klassifiseres som omløpsmidler.

b) Sikringsinstrumenter

Et derivat som er utpekt som sikringsinstrument og som kvalifiserer for regnskapsmessig sikring klassifiseres i denne kategorien. Sikringsinstrumenter balanseføres til virkelig verdi på det tidspunkt som sikringskontrakten inngås, og deretter løpende til virkelig verdi på hver

Note 2 fortsetter

balansedag. Den etterfølgende regnskapsføringen av gevinster og tap avhenger av om derivatet inngår som sikringsinstrument i en kontantstrømsikring eller i en virkelig verdi sikring (se note 2.9).

c) Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke derivative finansielle eiendeler med fastsatte betalinger som ikke omsettes i et aktivt marked. Disse klassifiseres som omløpsmidler med mindre de forfaller mer enn 12 måneder etter balansedagen. I så fall klassifiseres de som anleggsmidler. Utlån og fordringer klassifiseres som kundefordringer og andre fordringer, samt kontanter og kontantekvivalenter i balansen (se note 2.11 og 2.12).

d) Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg er ikke derivat finansielle eiendeler som man velger å plassere i denne kategorien, eller som ikke er klassifisert i noen annen kategori. De klassifiseres som anleggsmidler så sant ikke investeringen forfaller eller ledelsen har til hensikt å selge investeringen innen 12 måneder fra balansedagen.

Regnskapsføring og måling

Vanlige kjøp og salg av investeringer regnskapsføres på transaksjonstidspunktet, som er den dagen konsernet forplikter seg til å kjøpe eller selge eiendelen. Alle finansielle eiendeler som ikke regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet, balanseføres første gang til virkelig verdi med tillegg av transaksjonskostnader. Finansielle eiendeler som føres til virkelig verdi over resultatet, regnskapsføres ved anskaffelsen til virkelig verdi, og transaksjonskostnader resultatføres. Investeringer fjernes fra balansen når rettighetene til å motta kontantstrømmer fra investeringen opphører, eller når disse rettighetene er blitt overført, og konsernet i hovedsak har overført all risiko og hele gevinstpotensialet ved eierskapet. Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg og finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet vurderes til virkelig verdi etter førstegangs balanseføring. Utlån og fordringer regnskapsføres til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode.

Gevinst eller tap fra endringer i virkelig verdi av eiendeler klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, inkludert renteinntekt og utbytte, medtas i resultatregnskapet under andre tap / gevinster – netto i den perioden de oppstår.

Når verdipapirer klassifisert som tilgjengelig for salg selges eller nedskrives, føres samlet verdiregulering som er regnskapsført i utvidet resultat over resultatet som gevinst eller tap fra investeringer i verdipapirer.

Effektiv rente på rentebærende instrumenter resultatføres under finansposter. Utbytte på aksjer klassifisert som tilgjengelige for salg regnskapsføres over resultatet som finansinntekter når konsernets rett til utbytte er fastslått.

Verdifall på finansielle eiendeler

a) Eiendeler balanseført til amortisert kost

Konsernet ser ved hver balansedag etter om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi. Tap ved verdifall av en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler innregnes bare dersom det er objektive indikasjoner på verdifall som et resultat av en eller flere hendelser som har intruffet og om dette påvirker fremtidige estimerede kontantstrømmer på en måte som kan måles pålitelig. Størrelsen på tapet måles til differansen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av de estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente. Eiendelens balanseførte verdi reduseres og tapet innregnes i resultatregnskapet. Dersom verdifall senere reduseres, og reduksjonen objektivt kan knyttes til en hendelse som inntreffer etter at verdifallet ble innregnet, skal det tidligere tapet reverseres i resultatregnskapet.

b) Eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg

Konsernet vurderer hver balansedag om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi. For egenkapitalinstrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg, vil en vesentlig eller langvarig reduksjon i virkelig verdi av instrumentet under anskaffelseskost være en indikasjon på at eiendelen er utsatt for verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner, og verdireduksjonen tidligere har vært ført mot utvidet resultat, skal det kumulative tapet som er innregnet i utvidet resultat omklassifiseres til resultatregnskapet. Beløpet måles som differansen mellom anskaffelseskost og dagens virkelige verdi, med fradrag for tap ved verdifall som tidligere er resultatført. Tap ved verdifall innregnet i resultatregnskapet for en investering i et egenkapitalinstrument skal ikke reverseres over resultatregnskapet.

2.9 Derivater og sikring

Derivater balanseføres til virkelig verdi på det tidspunkt derivatkontrakten inngås, og deretter løpende til virkelig verdi på hver balansedag. Regnskapsføringen av tilhørende gevinster og tap avhenger av hvorvidt derivatet er utpekt som et sikringsinstrument og eventuelt type sikring. Konsernet klassifiserer derivater som inngår i en regnskapsmessig sikring som:

Note 2 fortsetter

a) sikring av variabilitet i kontantstrømmer tilknyttet en svært sannsynlig fremtidig transaksjon (kontantstrømssikring)

b) sikring av virkelig verdi av en balanseført eiendel eller forpliktelse (virkelig verdisikring)

Ved inngåelsen av sikringstransaksjonen dokumenterer konsernet sammenhengen mellom sikringsinstrumentene og sikringsobjektene, formålet med risikostyringen og strategien bak de forskjellige sikringstransaksjonene. Konsernet dokumenterer også hvorvidt derivatene som benyttes er effektive i å utligne endringene i virkelig verdi eller kontantstrøm knyttet til sikringsobjektene. Slike vurderinger dokumenteres både ved sikringens inngåelse og løpende i sikringsperioden.

Virkelig verdi av derivatene brukt i sikringsrelasjoner er vist i note 10. Endring i egenkapitalen knyttet til derivater som anvendes i en regnskapsmessig sikring er vist i note 15. Virkelig verdi av et sikringsderivat klassifiseres som anleggsmiddel eller langsiktig gjeld dersom gjenværende løpetid på sikringsobjektet er lenger enn 12 måneder, og som omløpsmiddel eller kortsiktig gjeld dersom gjenværende løpetid på sikringsobjektet er mindre enn 12 måneder. Derivater holdt for handelsformål klassifiseres som omløpsmiddel eller kortsiktig gjeld.

a) Kontantstrømsikring

Den effektive delen av endring i virkelig verdi på derivater som inngås og kvalifiserer som sikringsinstrument i kontantstrømsikring, regnskapsføres direkte i utvidet resultat. Tap og fortjeneste på den ineffektive delen resultatføres som andre tap / gevinster – netto hva gjelder sikringsinstrumenter for valuta, og under finans hva gjelder sikringsinstrumenter for renter.

Sikringsgevinster eller tap som er ført over utvidet resultat i egenkapitalen omklassifiseres til resultatregnskapet i den perioden sikringsobjektet påvirker resultatregnskapet (for eksempel når det planlagte sikrede salget finner sted). Gevinst eller tap som knytter seg til den effektive del av rentebytteavtaler som sikrer lån med flytende rente resultatføres under finanskostnader. Gevinsten eller tapet som knytter seg til den ineffektive delen resultatføres som andre tap / gevinster netto. Når den planlagte transaksjonen som sikres fører til balanseføring av en ikke finansiell eiendel (for eksempel varige driftsmidler), omklassifiseres gevinst og tap som tidligere er ført i utvidet resultat som justering av anskaffelseskost for eiendelen.

Når et sikringsinstrument utløper eller selges, eller når en sikring ikke lenger tilfredsstiller kriteriene for sikringsbokføring, forblir samlet gevinst eller tap ført over utvidet resultat i egenkapitalen og blir omklassi-

fisert til resultatet samtidig med resultatføringen av den planlagte transaksjonen. Hvis en sikret transaksjon ikke lenger forventes å bli gjennomført reverseres bokført beløp i egenkapitalen umiddelbart til resultatregnskapet som andre tap / gevinster – netto.

b) Virkelig verdisikring

Endringer i virkelig verdi på derivater som inngås og kvalifiserer for virkelig verdisikring, og som er effektive, føres over resultatregnskapet sammen med endringen i virkelig verdi knyttet til den sikrede risikoen på den tilhørende sikrede eiendel eller forpliktelse. Gevinst eller tap knyttet til den ineffektive del resultatføres som andre tap / gevinster – netto. Dersom sikringen ikke lenger oppfyller kriteriene for sikringsbokføring, vil regnskapsført effekt av sikringen for sikringsobjekter som føres til amortisert kost, amortiseres over perioden fram til instrumentets forfall.

c) Derivater som ikke kvalifiserer for sikringsbokføring

Endringer i virkelig verdi på derivater som ikke kvalifiserer for sikringsbokføring, resultatføres som andre tap / (gevinster) – netto. Dette vil også være aktuelt for konsernets avtaler om kjøp og salg av ikke finansielle gjenstander som gjøres opp finansielt. Virkelig verdi av derivatene klassifiseres som anleggsmiddel eller langsiktig gjeld dersom gjenværende løpetid er lenger enn 12 måneder, og som omløpsmiddel eller kortsiktig gjeld dersom gjenværende løpetid er mindre enn 12 måneder.

2.10 Varer

Varer vurderes til det laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi.

2.11 Kundefordringer

Kundefordringer måles ved første gangs balanseføring til virkelig verdi. Ved senere måling vurderes kundefordringer til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente metode, fratrukket avsetning for inntruffet tap. Avsetning for tap regnskapsføres når det foreligger objektive indikatorer på at konsernet ikke vil motta oppgjør i samsvar med opprinnelige betingelser. Avsetningen utgjør forskjellen mellom pålydende og gjenvinnbart beløp, som er nåverdien av forventede kontantstrømmer, diskontert med effektiv rente.

Note 2 fortsetter

2.12 Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekvivalenter består av kontanter, bankinnskudd, andre kortsiktige, lett omsettelige investeringer med maksimum tre måneders opprinnelig løpetid og trekk på kassekreditt. I balansen er kassekreditt inkludert i lån under kortsiktig gjeld.

2.13 Aksjekapital og overkurs

Ordinære aksjer klassifiseres som egenkapital.

2.14 Leverandørgjeld

Leverandørgjeld måles til virkelig verdi ved første gangs balanseføring. Ved senere måling vurderes leverandørgjeld til amortisert kost fastsatt ved bruk av effektiv rente metode.

2.15 Lån

Lån regnskapsføres til virkelig verdi når utbetaling av lånet finner sted, med fradrag for transaksjonskostnader. I etterfølgende perioder regnskapsføres lånet til amortisert kost beregnet ved bruk av effektiv rente. Forskjellen mellom det utbetalte lånebeløpet (fratrukket transaksjonskostnader) og innløsningsverdien resultatføres over lånets løpetid.

Lån klassifiseres som kortsiktig gjeld med mindre det foreligger en ubetinget rett til å utsette betaling av gjelden i mer enn 12 måneder fra balansedato.

2.16 Betalbar skatt og utsatt skatt

Skattekostnaden består av betalbar skatt og utsatt skatt. Skatt blir resultatført bortsett fra når den relaterer seg til poster som blir regnskapsført mot utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen. I disse tilfellene regnskapsføres også skatten direkte mot utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen.

Det er beregnet utsatt skatt på alle midlertidige forskjeller mellom skattemessige og konsoliderte regnskapsmessige verdier på eiendeler og gjeld ved bruk av gjeldsmetoden. Dersom konsernet deltar i en transaksjon om kjøp av en eiendel eller gjeld som ikke er en del av en foretaksintegrasjon, regnskapsføres ikke utsatt skatt på transaksjonstidspunktet. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skattelover som er vedtatt eller i det alt vesentlige er vedtatt på balansedagen, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres, eller når den utsatte skatten gjøres

opp. Utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at fremtidig skattbar inntekt vil foreligge, og at de midlertidige forskjellene kan fratrekkes i denne inntekten. Utsatt skatt beregnes på midlertidige forskjeller fra investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper, bortsett fra når konsernet har kontroll over tidspunktet for reversering av de midlertidige forskjellene, og det er sannsynlig at de ikke vil bli reversert i overskuelig framtid.

Beskatning av kraftproduksjonsvirksomheten

Utover alminnelig inntektsskatt belastes kraftproduksjonsvirksomheten med eiendomsskatt, naturressursskatt og grunnrenteskatt.

Grunnrenteskatt

Grunnrenteskatt utgjør 30 % av netto grunnrenteinntekt beregnet for hvert kraftverk. Grunnrenteinntekten blir beregnet på grunnlag av det enkelte kraftverkets produksjon time for time, multiplisert med spotprisen i den korresponderende timen. For leveranser av konsesjonskraft og kraft på langsiktige kontrakter over syv år brukes faktisk kontraktpris. Den beregnede inntekten reduseres med faktiske driftskostnader, avskrivninger og en friinntekt for å komme frem til netto grunnrenteinntekt. Friinntekten fastsettes årlig på grunnlag av skattemessig verdi av driftsmidlene i kraftverket multiplisert med en normrente.

Negativ grunnrenteinntekt oppstått i et kraftverk kan fra og med 2007 samordnes mot positiv grunnrenteinntekt i andre kraftverk. Tidligere års negative grunnrenteinntekt kan fremføres med renter mot senere positiv grunnrenteinntekt i samme kraftverk. Utsatt skattefordel knyttet til fremførbare underskudd og utsatt skatt knyttet til andre midlertidige forskjeller balanseføres for hvert kraftverk. Utsatt skattefordel balanseføres dersom dette kan sannsynliggjøres anvendt i løpet av en 15 års periode.

Naturressursskatt

Naturressursskatt er en overskuddsuavhengig skatt som beregnes på grunnlag av det enkelte kraftverks gjennomsnittlige produksjon de siste syv årene. Skattesatsen er satt til 1,3 øre/kWh. Overskuddsskatt kan avregnes mot betalbar naturressursskatt. Den andelen av naturressursskatten som overstiger overskuddsskatt, kan fremføres med renter til senere år, og blir balanseført som en forskuddsbetalt skatt (fordring).

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt for kraftverk blir beregnet på grunnlag av faktisk produksjon, med fradrag for faktiske driftskostnader og betalt grunnrenteskatt i det enkelte kraftverk. Inntektssiden i eiendomsskatten beregnes ut fra samme grunnlag som i grunnrentebeskatningen. Eiendomsskattegrunnlaget fremkommer ved å diskontere foregående fem års netto driftsinntekter i kraftverket

Note 2 fortsetter

med fastsatt rente over all fremtid, med fradrag av nåverdien av kraftverkets beregnede kostnader til utskiftning av driftsmidler. Av eiendomsskattegrunnlaget beregnes fra 0,2 % til 0,7 % eiendomsskatt til den enkelte kommune. Eiendomsskatt presenteres som driftskostnad.

2.17 Pensjonsforpliktelser

Konsernet har både ytelsesplaner og innskuddsplaner.

Ytelsesplan

En ytelsesplan er en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering, og som er finansiert gjennom innbetalinger til forsikringselskaper eller pensjonskasser. Pensjonsutbetalingen er normalt avhengig av en eller flere faktorer slik som alder, antall år i selskapet og lønn. Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av forpliktelsen på balansedatoen med fradrag for virkelig verdi av pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode. Nåverdien av de definerte ytelsene bestemmes ved å diskontere estimerte framtidige utbetalinger med en diskonteringsrente med utgangspunkt i renten på høykvalitets bedriftsobligasjoner utstedt i den valuta som forpliktelsen skal utbetales og med tilnærmet lik løpetid som utbetalingshorisonten av forpliktelsen.

Gevinster og tap som oppstår ved rekalkulering av forpliktelsen som følge av erfaringsavvik og endringer i aktuarmessige forutsetninger føres mot egenkapitalen via utvidet resultat i perioden de oppstår. Virkningen av endringer i ordningens ytelser resultatføres umiddelbart.

Innskuddsplan

En innskuddsplan er en pensjonsordning hvor konsernet betaler faste bidrag til en separat juridisk enhet. Konsernet har ingen juridisk eller annen forpliktelse til å betale ytterligere bidrag i tilfelle enheten ikke har nok midler til å betale alle ansatte ytelser knyttet til opptjening i inneværende og tidligere perioder. Ved innskuddsplaner betaler konsernet innskudd til offentlig eller privat administrerte forsikringsplaner for pensjon på obligatorisk, avtalemessig eller frivillig basis. Konsernet har ingen ytterligere betalingsforpliktelser etter at innskuddene er blitt betalt. Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad når de forfaller. Forskuddsbetalte innskudd bokføres som en eiendel i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere framtidige innbetalinger.

2.18 Avsetninger

Konsernet regnskapsfører avsetninger for miljømessige utbedringer, restrukturering og rettslige krav når: a) det eksisterer en juridisk eller selvpålagt forpliktelse som følge av tidligere hendelser, b) det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen vil komme til oppgjør i form av en overføring av økonomiske ressurser og c) forpliktelsens størrelse kan estimeres med tilstrekkelig grad av pålitelighet. Det avsettes ikke for framtidige driftstap.

I tilfeller hvor det foreligger flere forpliktelser av samme natur, fastsettes sannsynligheten for at forpliktelsen vil komme til oppgjør ved å vurdere konsernet under ett. Avsetning for konsernet regnskapsføres selv om sannsynligheten for oppgjør knyttet til konsernets enkeltelementer kan være lav.

Avsetninger måles til nåverdien av forventede utbetalinger for å innfri forpliktelsen. Det benyttes en diskonteringsrate før skatt som reflekterer nåværende markedssituasjon og spesifikk risiko for forpliktelsen. Økningen i forpliktelsen som følge av endret tidsverdi føres som finanskostnad.

2.19 Inntektsføring

Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget, netto etter fradrag for merverdiavgift, returer, rabatter og avslag. Konserninternt salg elimineres. Salg resultatføres når inntekten kan måles pålitelig, det er sannsynlig at de økonomiske fordelene knyttet til transaksjonen vil tilflyte konsernet og spesielle kriterier knyttet til formene for salg er oppfylt. Salg vurderes ikke å kunne måles pålitelig før alle betingelser knyttet til salget er innfridd. Konsernet baserer estimatene for regnskapsføring på historikk, vurdering av type kunde og transaksjon samt eventuelle spesielle forhold knyttet til den enkelte transaksjon.

a) Salg av varer

Salg av varer resultatføres når en enhet innenfor konsernet har levert produktet til kunden, og det ikke er uoppfylte forpliktelser knyttet til varen.

Nettleien innteksføres på faktureringsstidspunktet. Inntektsført beløp det enkelte år tilsvarer periodens leverte volum avregnet til den til enhver tid fastsatte tariff. Mer-/mindreinntekt defineres etter IFRS som regulatorisk gjeld/eiendel som ikke kvalifiserer til balanseføring. Dette begrunnes med at det ikke er inngått kontrakt med en bestemt kunde, og at fordringen i teorien er betinget av en framtidig leveranse. Inntekten det enkelte år kan derfor avvike i forhold til inntektsnivået som tillates av regulator (NVE). Tariffene styres

Note 2 fortsetter

ut fra formålet om at den årlige inntekten skal være i samsvar med tillatt inntektsnivå.

b) Salg av tjenester

Salg av tjenester resultatføres i den perioden tjenesten utføres.

c) Inntekt fra utbytte

Utbytteinntekter resultatføres når rett til utbytte oppstår.

2.20 Operasjonelle leieavtaler

Leieavtaler der en vesentlig del av risiko og avkastning knyttet til eierskap fortsatt ligger hos utleier, klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leiebetaling ved operasjonelle avtaler kostnadsføres lineært over leieperioden.

2.21 Finansielle leieavtaler

Selskapets leieavtaler vedrørende transportmidler er vurdert til å være finansiell leasing. Nåverdi av fremtidige leiebetalinger er aktivert som driftsmiddel og avskrives over leieperioden.

Tilsvarende beløp er bokført som langsiktig gjeld. Denne nedkviktes i takt med leiebetalinger og beregnet rente.

2.22 Utbytte

Utbyttebetalinger til morselskapets aksjonærer klassifiseres som gjeld fra og med det tidspunkt utbyttet er fastsatt av generalforsamlingen.

2.23 Konesjonskraft, konesjonsavgift og erstatninger

Konesjonskraft inntektsføres ved levering i henhold til fastsatt konesjonskraftpris. Konsernet har pr. 31.12.2013 ingen konesjonskraftavtaler som gjøres opp finansielt.

Det betales årlig konesjonsavgifter til stat og kommuner for den økning av produksjonsevnen som innvinnes ved regulering og vannoverføringer. Konesjonsavgifter blir kostnadsført når de påløper.

Konsernet betaler erstatninger til grunneiere for å få bruksrett til vannfall og grunn. I tillegg utbetales erstatninger til andre for skade påført skog, grunn og lignende.

Erstatningsutbetalingene er dels engangsutbetalinger og dels løpende i form av utbetalinger eller plikt til å levere erstatningskraft/fristrøm. Nåverdien av forpliktelsene knyttet til årlige erstatninger og erstatningskraft/fristrøm er klassifisert som avsetninger (se note 20). Årlige betalinger føres som andre driftskostnader, mens engangsoppgjør regnskapsføres mot forpliktelsen.

2.24 Anleggskontrakter

For anleggskontrakter foretas det løpende inntektsføring i takt med fremdriften av prosjektet (løpende avregningsmetode). Fullførelsesgraden beregnes som hovedregel som påløpte kostnader på balansedagen i prosent av estimert totalkostnad. Dersom utfallet av en anleggskontrakt ikke kan estimeres pålitelig, settes kontrakt-sinntekten lik kontraktskostnaden i den utstrekning det er sannsynlig at kostnadene blir gjenvunnet. For anleggskontrakter som forventes å gi tap, gjøres det avsetning for nettokostnaden ved gjenværende kontraktsfestet produksjon.

2.25 Offentlige tilskudd

Offentlige tilskudd innregnes netto i resultat og balanse. Der tilskudd er knyttet til aktiviteter som innregnes i resultatregnskapet direkte, er tilskudd behandlet som en reduksjon av de kostnader som knytter seg til aktiviteten som tilskuddet er ment å skulle dekke. Der tilskuddet er knyttet til prosjekter som innregnes i balansen, er tilskuddet behandlet som en reduksjon av beløp innregnet i balansen.

Note 3 Finansiell risikostyring

Finansielle risikofaktorer

Lyse-konsernets aktiviteter medfører ulike typer finansiell risiko: markedsrisiko (inkludert prisrisiko, valutarisiko og renterisiko), kredittrisiko og likviditetsrisiko. Styring av risiko følger av mål og rammer som fastsettes av styret. Energipris- og valutarisikoen til de enkelte selskapene i konsernet håndteres av Lyse Produksjon AS. Lyse Energi AS ivaretar styring av rente- og likviditetsrisiko. Konsernet har begrenset kredittrisiko. Kredittrisiko knyttet til kundeporteføljen styres av Lyse AS, mens annen identifisert kredittrisiko i stor grad håndteres av det enkelte selskap.

(a) Markedsrisiko

(i) Prisrisiko

Konsernet er utsatt for risiko knyttet til utviklingen i råvarepriser da konsernets fremtidige inntekter fra kraftproduksjonen i betydelig grad påvirkes av utviklingen i elkraftprisen. For å avdempe denne prisrisikoen har styret vedtatt en strategi hvor det inngås finansielle kraftkontrakter. De finansielle kraftkontraktene defineres i en sikringsportefølje. Sikringsporteføljen har en løpende tidshorison på tre år utover inneværende år. I strategien ligger det at man sikrer et minimums inntektsnivå fra produksjon, hensyntatt prisavhengige skatter og kostnader. Netto produksjonsinntekter skal være større enn et definert minimumsnivå gitt en "worstcase"-pris. Styret i Lyse Produksjon AS tar beslutningen om effektivering av rammen for netto produksjonsinntekt for det enkelte år.

I tillegg inngås finansielle kontrakter som defineres inn i tradingporteføljer. Tradingporteføljen har en ramme for total risikoeksponering (resultat + risiko på løpende eksponering) og en ramme for fremtidig prisrisiko. Rammen for fremtidig prisrisiko måles i VAR (value at risk) og begrenser den tillatte eksponeringen til enhver tid. Resultat og fremtidig prisrisiko overvåkes og måles mot rammer kontinuerlig. Tradingrammen fastsettes av styret i Lyse Produksjon AS. Total risikoramme er pt 3,0 millioner euro og rammen for fremtidig prisrisiko er 1,5 millioner euro.

I porteføljene, som begge er klassifisert i balansen som derivater til virkelig verdi over resultatet, handles i hovedsak finansielle prisderivater som futures, forwards, options og EUAs (CO₂ utslippskvoter). Porteføljeverdien av inngåtte finansielle kraftkontrakter varierer med de til enhver tid gjeldende terminprisene i det nordiske kraftmarkedet.

Konsernet har også andre finansielle kraftavtaler som er utsatt for betydelig prisrisiko. Det gjelder frikraftforpliktelser og forskuddsbetalte kraftsalgsavtaler. Disse avtalene er klassifisert som langsiktige derivater til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

Ut over risiko knyttet til utviklingen i elkraftpriser er konsernet eksponert for prisutviklingen i LNG markedet. Denne risikoen håndteres ved at salgskontraktene i LNG virksomheten i det alt vesentligste har samme prisindeksering som gasskjøpet til LNG produksjonen. Prisrisikoen knyttet til LNG holdes med dette på et minimumsnivå, simulering av LNG priser er derfor ikke inkludert i tabeller i denne note.

I analysen under er det vist hvilken innvirkning en økning/nedgang i terminkursene for kommende år vil ha på konsernets resultat etter skatt. For endringer i kraftpris er analysen basert på at samtlige terminpriser på kraft beveger seg 30 % i hver retning. Alle andre variabler er holdt konstant.

Note 3 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

31.12.13			
Resultatvirkning ved endring i kraftpris	Virkelig verdi	+30%	-30 %
Finansielle instrumenter energikontrakter sikringsportefølje/-formål	208 688	-113 970	113 970
Finansielle instrumenter energikontrakter tradingportefølje	-1 390	-1 414	1 414
Frikraftforpliktelser med finansielt oppgjør	-29 547	-2 525	2 525
Øvrige finansielle kraftavtaler/forpliktelser	-234 644	-157 019	157 019
Sum	-56 893	-274 928	274 928

31.12.12			
Resultatvirkning ved endring i kraftpris	Virkelig verdi	+30%	-30 %
Finansielle instrumenter energikontrakter sikringsportefølje/-formål	173 177	-102 680	102 680
Finansielle instrumenter energikontrakter tradingportefølje	1 524	1 370	-1 370
Frikraftforpliktelser med finansielt oppgjør	-27 574	-2 831	2 831
Øvrige finansielle kraftavtaler/forpliktelser	-254 312	-136 398	136 398
Sum	-107 185	-240 539	240 539

31.12.11			
Resultatvirkning ved endring i kraftpris	Virkelig verdi	+30%	-30 %
Finansielle instrumenter energikontrakter sikringsportefølje/-formål	61 635	-301 801	302 128
Finansielle instrumenter energikontrakter tradingportefølje	10 341	0	0
Frikraftforpliktelser med finansielt oppgjør	-27 624	-2 229	2 229
Øvrige finansielle kraftavtaler/forpliktelser	-297 421	-217 148	217 228
Sum	-253 069	-521 178	521 585

Alle postene i tabellen balanseføres til virkelig verdi med verdiendringer over resultat.

Virkning på egenkapital ved endring i kraftpris	31.12.13	31.12.12	31.12.11
Finansielle instrumenter elsertifikater - kontantstrømsikring			
Virkelig verdi	-3 342	0	0
+ 30 %	6 957	0	0
- 30 %	-6 957	0	0

De finansielle instrumentene i tabellen balanseføres til virkelig verdi med verdiendring over egenkapitalen.

Note 3 fortsetter**(ii) Valutarisiko**

Lyse-konsernet er gjennom dets virksomhet eksponert for valutarisiko i flere valutaer. Risikoen er særlig relevant i forhold til euro gjennom deltakelse i det nordiske kraftmarkedet. Valutarisiko oppstår fra fremtidige handelstransaksjoner og balanseførte eiendeler og forpliktelser. I henhold til konsernets finansstrategi så skal Lyses valutarisiko være lav.

Da all omsetning av fysisk og finansiell kraft på den nordiske kraftbørsen er notert og omsatt i euro er Lyse-konsernet valutaeksponert. Valutarisikoen knyttet til omsetning av den fysiske kraftproduksjonen er betydelig, men relativt begrenset sammenlignet med risikoen knyttet til kraftpris da kraftprisene normalt svinger mer enn valutakursene.

Salg av LNG i Skangass AS har også oppgjør i euro. Inntekter i euro fratrukket kostnader i euro medfører at netto valutaeksponering fra LNG-virksomheten er moderat.

For å avdempe valutarisikoen i konsernet har styret vedtatt en strategi for sikring av fremtidig kontantstrøm i valuta. Til sikring av fremtidig valutakurs brukes i hovedsak terminkontrakter. Det inngås terminkontrakter for inneværende år, samt de fire neste kalenderår innenfor nærmere bestemte andeler for sikring av sannsynlig valutaeksponering. I tillegg er finansiell leasinggjeld utpekt som sikringsinstrument for euroinntekter fra salg av LNG. Sikringskurs for utbetalinger knyttet til finansiell leasinggjeld er 7,41 og bokført verdi av leasinggjeld per 31.12.13 er 47 millioner euro.

For sikringskurs, sikret beløp i euro og verdi i NOK på valutaderivater, se tabeller nedenfor. Sikringsgraden er størst for den kontantstrømmen som ligger nærmest i tid. Ved årsskifte skal minimum 70 % og maksimalt 100% av netto beregnet valutaeksponering for neste år være kurssikret.

Salg av valuta på termin behandles i en egen portefølje. For handlene inngått i denne porteføljen oppfylles dokumentasjonskravene og kravene til effektivitetsmåling for sikringsbokføring iht IAS 39. I regnskapet klassifiseres denne porteføljen av valutaderivater som holdt for sikringsformål med verdiendring mot egenkapitalen. I 2013 er -134 millioner kroner innregnet i egenkapitalen (77 millioner kroner i 2012 og 134 millioner kroner i 2011).

Foruten salg av valuta åpner også strategien for tilbakekjøp av valuta innenfor de gitte rammer for maksimums- og minimumsgrad av sikret fremtidig kontantstrøm. Tilbakekjøpsaktiviteten ligger i en egen tradingportefølje som etter IFRS klassifiseres som derivater til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Dette innebærer at man innregner markedsverdien av kontraktene på balansedagen. Periodens verdiendring føres over resultatet.

Konsernets bankinnskudd, fordringer og gjeld i valuta er eksponert for svingninger i valutakursen. Det samme gjelder de ovenfor omtalte andre finansielle kraftavtaler, som følge av at kraftprisen er notert i euro. Dersom kursen på NOK i forhold til øvrig valuta var 10 % svakere/sterkere og alle andre variabler var konstante ville dette føre til følgende endringer i resultat etter skatt og egenkapital i henhold til tabellene under. Endringen skyldes valutagevinst/tap i forbindelse med omregning av overnevnte poster.

	31.12.13		
Virkning på resultat ved endring i valuta	Virkelig verdi	+10%	-10 %
Finansielle instrumenter valutaderivater	-7 951	-13 913	12 988
Finansielle instrumenter energikontrakter sikringsportefølje/-formål	208 688	15 234	-15 234
Finansielle instrumenter energikontrakter tradingportefølje	-1 390	-101	101
Frikraftforpliktelser med finansielt oppgjør	-29 547	-842	842
Øvrige finansielle instrumenter/forpliktelser	-234 644	-17 170	17 170
Bankinnskudd/-trekk i valuta	-149 693	-10 928	10 928
Kundefordringer i valuta	296 048	21 612	-21 612
Leverandørgjeld i valuta	-78 484	-5 651	5 651
Sum	3 027	-11 759	10 833

Note 3 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

31.12.12			
Virkning på resultat ved endring i valuta	Virkelig verdi	+10%	-10 %
Finansielle instrumenter valutaderivater	26 886	-12 520	12 851
Finansielle instrumenter energikontrakter sikringsportefølje/-formål	173 177	12 469	-12 469
Finansielle instrumenter energikontrakter tradingsportefølje	1 524	110	-110
Frikraftforpliktelser med finansielt oppgjør	-27 574	-943	943
Øvrige finansielle instrumenter/forpliktelser	-254 312	-25 492	25 492
Bankinnskudd/-trekk i valuta	143 929	10 363	-10 363
Kundefordringer i valuta	108 372	7 803	-7 803
Leverandørgjeld i valuta	-81 898	-5 897	5 897
Sum	90 104	-14 108	14 439

31.12.11			
Virkning på resultat ved endring i valuta	Virkelig verdi	+10%	-10 %
Finansielle instrumenter valutaderivater	9 766	-4 516	5 671
Finansielle instrumenter energikontrakter sikringsportefølje/-formål	61 635	4 438	-4 438
Finansielle instrumenter energikontrakter tradingsportefølje	10 341	745	-745
Frikraftforpliktelser med finansielt oppgjør	-27 624	-743	743
Øvrige finansielle instrumenter/forpliktelser	-297 421	-74 647	74 647
Bankinnskudd/-trekk i valuta	118 001	8 496	-8 496
Kundefordringer i valuta	61 985	4 463	-4 463
Langsiktig gjeld i valuta	-320 401	-412	412
Leverandørgjeld i valuta	-56 090	-4 038	4 038
Sum	-439 808	-66 214	67 369

Fordringer, gjeld og bankinnskudd bokføres til amortisert kost. Øvrige poster balanseføres til virkelig verdi med verdiendring over resultat.

Virkning på egenkapital ved valutaendring	31.12.13	31.12.12	31.12.11
Finansielle instrumenter valutaderivater og finansiell leasing gjeld- kontantstrømsikring			
Virkelig verdi	-579 605	107 281	186 258
+ 10 %	-275 088	-102 240	-135 167
- 10 %	275 088	102 240	135 167

De finansielle instrumentene i tabellen balanseføres til virkelig verdi med verdiendring over egenkapitalen.

Note 3 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Nedenstående tabell spesifiserer utestående valutakontrakter på balansedato:

Gjennomsnittlig sikringskurs	31.12.13	31.12.12	31.12.11
2012			9,06
2013		8,13	8,47
2014	7,89	7,93	8,18
2015	8,15	8,20	8,25
2016	8,22		
2017	8,78		
Gjennomsnitt	8,26	8,09	8,72

Sikret beløp Euro	31.12.13	31.12.12	31.12.11
2012			125 000
2013		100 000	60 000
2014	136 000	55 000	25 000
2015	146 000	40 000	30 000
2016	106 000		
2017	5 000		
Sum	393 000	195 000	240 000

Virkelig verdi i NOK	31.12.13	31.12.12	31.12.11
2012			138 882
2013		70 280	46 373
2014	-75 476	19 885	1 289
2015	-58 938	17 116	-286
2016	-50 224		
2017	-37		
Sum	-184 676	107 281	186 258

Oversikt forfall kortsiktige derivater

Omløpsmidler	31.12.13	31.12.12	31.12.11
< 12 måneder	138 009	184 673	207 358
> 12 måneder	97 790	116 145	89 903
Sum	235 800	300 818	297 261

Kortsiktig gjeld	31.12.13	31.12.12	31.12.11
< 12 måneder	134 685	32 765	22 370
> 12 måneder	41 865	42 960	21 032
Sum	176 550	75 725	43 402

Note 3 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

(iii) Flytende rente- og fastrenterisiko

Konsernets renterisiko er i stor grad knyttet til langsiktig gjeld og sertifikatlån. I tillegg til langsiktig gjeld og sertifikatlån i Lyse konsernet, er konsernet eksponert mot andel av gjeld i tilknyttet selskap. Lån med flytende rente medfører en risiko for økte finanskostnader i resultatet.

Lån med fast rente bokføres til amortisert kost slik at endringer i virkelig verdi ikke resultatføres. Unntak for dette er lån som er sikringsobjekt i virkelig verdi sikring. Dette gjelder for obligasjonslån som er "swappet" fra fast til flytende rente.

Rentebytteavtaler (flytende til fast rente) regnskapsføres etter prinsipp for sikringsbokføring, det vil si til virkelig verdi med verdiendring mot egenkapitalen. I 2013 er -84 millioner kroner innregnet i egenkapitalen (-115 millioner kroner i 2012 og -90 millioner kroner i 2011). For informasjon om beløp og rentevilkår for rentebytteavtalene henvises til note 10.

Rentebytteavtaler (fast til flytende rente) og tilhørende sikringsobjekt balanseføres til virkelig verdi. Det er ingen resultat/-egenkapitalføring siden renteswap og sikringsobjekt har samme verdiendring, med motsatt fortegn.

I tillegg har Lyse langsiktige finansielle kraftforpliktelser som påvirkes av renteendringer. Endring i virkelig verdi på disse forpliktelsene føres til virkelig verdi over resultat.

Oppfølging av styrets rammer gjøres løpende og relevante nøkkeltall rapporteres til styret kvartalsvis.

Nøkkeltall fra finansstrategien

	Målsetting	31.12.13	Mål oppnåelse
Likviditetsreserve (som kan mobiliseres i løpet av fem virkedager)	Tilstrekkelig til å dekke neste 6 mnd kapitalbehov	2 509 mill.kroner	209 % (innenfor målsetting)
Renterisiko			
Simulering av resultatendring etter skatt, gitt 1% renteøkning (MNOK)			
Neste 12 måneder	25	13	innenfor målsetting
12-24 måneder	40	19	innenfor målsetting
24-36 måneder	50	37	innenfor målsetting
36-48 måneder	60	42	innenfor målsetting

Simulering av resultatendring inkluderer tilknyttet selskap og finansiell leasing

Note 3 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

31.12.13			
Virkning på resultat ved endring i rentenivå	Virkelig verdi	+50 bp	-50 bp
Finansielle instrumenter energikontrakter sikringsportefølje/-formål	208 688	-745	752
Finansielle instrumenter energikontrakter tradingportefølje	-1 390	2	-2
Frikraftforpliktelser med finansielt oppgjør	-29 547	-3 870	6 139
Øvrige finansielle instrumenter/forpliktelser	-234 644	2 824	-2 902
Langsiktig gjeld med flytende rente hensyntatt renteswapper	-3 092 000	-11 286	11 286
Sum	-3 148 893	-13 075	15 273

31.12.12			
Virkning på resultat ved endring i rentenivå	Virkelig verdi	+50 bp	-50 bp
Finansielle instrumenter energikontrakter sikringsportefølje/-formål	173 177	-804	804
Finansielle instrumenter energikontrakter tradingportefølje	1 524	2	-2
Frikraftforpliktelser med finansielt oppgjør	-27 574	4 220	-6 188
Øvrige finansielle instrumenter/forpliktelser	-254 312	4 177	-4 298
Langsiktig gjeld med flytende rente hensyntatt renteswapper	-4 227 000	-15 217	15 217
Sum	-4 334 185	-7 622	5 533

31.12.11			
Virkning på resultat ved endring i rentenivå	Virkelig verdi	+50 bp	-50 bp
Finansielle instrumenter valutaderivater	9 766	768	-768
Finansielle instrumenter energikontrakter sikringsportefølje/-formål	61 635	-534	528
Finansielle instrumenter energikontrakter tradingportefølje	10 341	-25	25
Frikraftforpliktelser med finansielt oppgjør	-27 624	3 015	-4 385
Øvrige finansielle instrumenter/forpliktelser	-297 421	3 990	-4 116
Langsiktig gjeld med flytende rente hensyntatt renteswapper	-4 762 401	-17 145	17 145
Sum	-5 005 704	-9 931	8 429

Virkning på egenkapital ved endring i rentenivå	2013	2012	2011
Finansielle instrumenter finansiell leasing, valuta- og rentederivater - kontantstrømsikring			
Virkelig verdi	-694 112	-53 048	61 172
+ 50 bp	4 273	13 621	17 373
- 50 bp	-4 547	-14 451	-17 355

De finansielle instrumentene i tabellen balanseføres til virkelig verdi med verdiendring over egenkapitalen da de er utpekt som effektive sikringsinstrumenter.

For kontantstrømsikringer er følgende beløp ført ut av egenkapitalen og inkludert i resultatet:	2013	2012	2011
Energisalg, overføringsinntekter og andre driftsinntekter	70 280	138 882	98 458
Netto finansposter	-22 590	-14 554	-35 602
Sum	47 690	124 328	62 856

Note 3 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

(b) Kredittrisiko

Kredittrisiko oppstår ved salg til kunder, handel med derivater samt ved innskudd i banker og finansinstitusjoner. Konsernets kredittrisiko vurderes totalt sett som moderat. Det har historisk vært ubetydelige tap på andre poster enn kundefordringer.

Kunder

Konsernets omsetning til privat- og bedriftskunder er fordelt på en diversifisert kundeportefølje som består av mange og små kunder. Konsernet har følgelig ingen vesentlig konsentrasjon av kundekredittrisiko. Lyse har rutiner for hvilke produkter/kunder hvor kredittsjekking gjennomføres før salg. Betaling skjer i hovedsak ved etterskuddsvis fakturering. Betalingsevnen og -viljen til kundene har historisk vært god. En egen avdeling jobber med løpende oppfølging av kundefordringer. Virkemidler som brukes er at det sendes ut betalingspurringer, det inngås avdragsordninger for kunder med betalingsvansker, inkassoselskaper benyttes og eventuelt stanses leveransene.

Lyse bruker, med fravikelser på noen områder, standard kundeavtaler som bransjeforeningen Energi Norge og Forbrukerombudet er enige om. Kundevilkårene inneholder bestemmelser om fakturering og betalingsfrister. Størrelsen på kundefordringene følger normalt utviklingen i størrelsen på omsetningen. Konsernet har ingen pant som sikkerhet. Det er per 31.12.13 avsatt 14,0 millioner kroner til dekning på tap (2012: 17,3 millioner kroner, 2011: 23,5 millioner kroner). Dette utgjør omlag 1,1 prosent av kundefordringene (2012: 1,8 prosent, 2011: 2,4 prosent). Viser også til note 11 om kundefordringer.

Motpartsrisiko finansielle kraftkontrakter

Av finansielle kraftkontrakter inngått i 2013 cleares tilnærmet 100 % mot Nasdaq OMX. Når handlene cleares på Nasdaq OMX trer dette selskapet inn som juridisk motpart og garanterer for oppgjør, hvilket gjør at motpartsrisikoen blir minimal. Nasdaq OMX clearinglisens fra Finanstilsynet. For kontrakter som gjøres opp bilateralt, er motparten store, kjente norske/nordiske foretak, eller foretak som Lyse har grundig kjennskap til.

Kredittrisiko øvrige finansielle instrumenter

Lyse påtar seg kredittrisiko ved plassering av overskuddslikviditet og som følge av motpartsrisiko ved bruk av sikringsinstrumenter som blant annet rentebytteavtaler, valutaterminer o.l. Kredittrisikoen er begrenset ved at kun førsteklasses banker og selskaper er motparter.

Fordringer

Poster som inngår her er andre kortsiktige fordringer, fordringer på nærstående parter, og andre langsiktige fordringer. Kredittrisiko vurderes som liten da større poster er mot solide motparter og øvrige poster er fordelt på mange motparter. Konsernet har ingen pant som sikkerhet. Forskjell mellom bokført verdi og kredittrisiko skyldes at noen regnskapsposter ikke defineres som kredittrisiko i henhold til IFRS 7; eksempelvis forskuddsbetalte kostnader.

Tabellen nedenfor viser en oversikt over poster med kredittrisiko

	31.12.2013		31.12.2012		31.12.2011	
	Bokført verdi	Kredittrisiko	Bokført verdi	Kredittrisiko	Bokført verdi	Kredittrisiko
Maksimal kredittrisiko eksponering						
Anleggsmidler						
Derivater	23 057	23 057	87 325	87 325	103 559	76 619
Andre fordringer	609 097	570 249	171 455	137 166	110 957	38 495
Omløpsmidler						
Kundefordringer og andre fordringer	1 607 712	1 518 867	1 295 299	1 261 835	1 100 967	1 068 471
Derivater	235 800	235 800	300 818	300 818	297 261	297 261
Bankinnskudd, kontanter og lignende	1 003 449	1 003 449	860 306	860 306	667 537	667 537
Sum	3 479 115	3 351 422	2 715 203	2 647 450	2 280 281	2 148 383

Foruten at finansielle kraftkontrakter cleares mot Nasdaq OMX så foreligger det ingen øvrig sikkerhetsstillelse i konsernet.

Note 3 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

(c) Likviditetsrisiko

Konsernets sentrale finansavdeling har som en av hovedoppgavene å sikre at Lyse er finansiert slik at det til enhver tid finnes likviditet til å møte løpende betalingsforpliktelser. Finansavdelingen overvåker konsernets likviditet gjennom rullerende prognoser basert på forventet kontantstrøm.

I tråd med konsernets finansstrategi opprettholder Lyse en betydelig likviditetsreserve som kan stilles til disposisjon i løpet av fem virkedager. Likviditetsreserven består av likvide midler og ubenyttede trekkretter. Det er satt krav til at likviditetsreserven skal være stor nok til å dekke forfall og estimerte nye lån innenfor en rullerende seks måneders periode. Videre skal innlån ha en diversifisert forfallstruktur.

De nevnte forhold, sammen med Lyses høye kredittverdighet medfører at konsernets likviditetsrisiko vurderes som lav.

Tabellene nedenfor spesifiserer forfall av finansielle forpliktelser. Beløpene i tabellene er udiskonterte kontantstrømmer. I forfallsanalysen er fremtidige renter og avdrag inkludert. For estimerte renter er spotrenter benyttet.

Forfallsanalyse av finansielle forpliktelser

Restløpetid per 31.12.13	1. halvår 2014	2. halvår 2014	2015	2016 - 2017	Senere	Sum
Derivater:						
Finansielle instrumenter energikontrakter tradingportefølje	-1 390					-1 390
Finansielle instrumenter valutaderivater - kontantstrømsikring *)	-427 508	-469 420	-888 510	-856 015		-2 641 453
Finansielle instrumenter rentederivater - kontantstrømsikring	-43 279	-13 699	-33 263	-42 479		-132 720
Finansielle instrumenter energi-kontrakter, holdt for handelsformål	-4 344	-3 109	-5 212	-1 932	0	-14 597
Frikraftforpliktelser med finansielt oppgjør	-322	-322	-652	-1 995	-70 926	-74 217
Øvrige finansielle instrumenter/forpliktelser	-22 715	-22 715	-42 150	-115 506	-62 745	-265 831
Andre finansielle forpliktelser:						
Langsiktig gjeld og sertifikatlån	-1 210 836	-413 293	-1 196 498	-2 625 888	-6 673 544	-12 120 059
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	-1 588 158					-1 588 158
Sum	-3 298 552	-922 559	-2 166 286	-3 643 814	-6 807 214	-16 838 425
<i>Finansielle valuta derivater brutto oppgjør (innstrømmer)</i>	398 150	440 661	863 268	856 495		2 558 575

*) Finansielle valuta derivater brutto oppgjør (utstrømmer) til spotkurs.

Note 3 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Forfallsanalyse av finansielle forpliktelser

Restløpetid per 31.12.12	1. halvår 2013	2. halvår 2013	2014	2015 - 2017	Senere	Sum
Derivater:						
Finansielle instrumenter valutaderivater - kontantstrømsikring *)	-383 032	-353 568	-405 130	-294 640	0	-1 436 370
Finansielle instrumenter rentederivater - kontantstrømsikring	-35 724	-19 346	-38 620	-65 033	-1 293	-160 016
Finansielle instrumenter energi- kontrakter, holdt for handelsformål	-1 022	-1 022	-1 990	-1 992	0	-6 026
Frikraftforpliktelser med finansielt oppgjør	-364	-364	-736	-2 263	-69 022	-72 749
Øvrige finansielle instrumenter/ forpliktelser	-21 488	-21 488	-40 930	-110 464	-99 355	-293 725
Andre finansielle forpliktelser:						
Langsiktig gjeld og sertifikatlån	-1 076 263	-848 502	-902 733	-4 482 943	-4 680 850	-11 991 291
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	-1 341 137	0	0	0	0	-1 341 137
Sum	-2 859 030	-1 244 290	-1 390 139	-4 957 335	-4 850 520	-15 301 314
Finansielle derivater brutto oppgjør (innstrømmer)	417 748	394 963	436 088	327 968	0	1 576 767

*) Finansielle derivater brutto oppgjør (utstrømmer) til spotkurs.

Forfallsanalyse av finansielle forpliktelser

Restløpetid per 31.12.11	1. halvår 2012	2. halvår 2012	2013	2014 - 2016	Senere	Sum
Derivater:						
Finansielle instrumenter valutaderivater - kontantstrømsikring *)	-511 764	-457 486	-465 240	-426 470	0	-1 860 960
Finansielle instrumenter rentederivater - kontantstrømsikring	-18 538	-19 976	-32 410	-46 468	-6 691	-124 083
Finansielle instrumenter valutaderivater - virkelig verdi sikring	-1 275	0	0	0	0	-1 275
Frikraftforpliktelser med finansielt oppgjør	-447	-448	-946	-2 949	-85 328	-90 118
Øvrige finansielle instrumenter/ forpliktelser	-20 223	-20 223	-39 270	-110 175	-107 531	-297 421
Andre finansielle forpliktelser:						
Langsiktig gjeld og sertifikatlån	-1 731 075	-1 054 315	-783 559	-3 576 239	-5 784 979	-12 930 167
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	-1 279 361	0	0	0	0	-1 279 361
Sum	-3 562 683	-1 552 448	-1 321 425	-4 162 301	-5 984 529	-16 583 385
Finansielle derivater brutto oppgjør (innstrømmer)	596 509	535 053	511 827	451 814	0	2 095 203

*) Finansielle derivater brutto oppgjør (utstrømmer) til spotkurs.

Note 3 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Risiko knyttet til kapitalforvaltningen

Konsernets overordnede mål for kapitalforvaltningen er å trygge fortsatt drift for å sikre avkastning for eierne. Videre skal konsernet opprettholde en hensiktsmessig kapitalstruktur som balanserer hensynene knyttet til minimering av kapitalkostnader og konsernets behov for betydelig finansiell handlefrihet.

Aksjonærene i Lyse legger til grunn et langsiktig industrielt perspektiv for utviklingen av konsernet. Som en konsekvens av denne målsettingen har konsernet ikke finansielle plasseringer som forvaltes, i det konsernets rentebærende gjeld søkes minimert.

Som et finansielt fundament for konsernets finansiering er det etablert ansvarlig lån hvor debitorerne er aksjonærene i Lyse Energi AS. Låneavtalen sikrer konsernet langsiktig og forutsigbar finansiering og reduserer konsernets refinansieringsrisiko og renterisiko. Avdragsstrukturen er tilpasset konsernets langsiktige industrielle mål.

Ytterligere finansieringsbehov hentes i kapitalmarkedet hvor finansieringsbehovet søkes dekket ved lavest mulige kapitalkostnader hensyntatt at vedtatte risikorammer i konsernets finansstrategi overholdes. For å sikre konsernets finansielle handlefrihet vektlegges det å ha kredittlinjer som sikrer at kapital er tilgjengelig på kort sikt.

For finansiering utover ansvarlig lån har Lyse-konsernet avgitt negativ pantsettelseserklæring og det foreligger kapitalkrav fra långivere hvor markedsverdien av konsernets egenkapital ikke skal være lavere enn et fastsatt minimumsnivå. Videre er det inngått avtaler hvor kausjonserklæringer eller garantier samlet for konsernets forpliktelser ikke skal utgjøre mer enn 15% av samlet bokførte eiendeler. Begrensningen gjelder ikke for ordinær sikkerhet inngått i forbindelse med handel av verdipapirer og finansielle instrumenter, samt ordinær salgspant ved leveranser av varer og tjenester på kreditt. Kapitalkravene overvåkes løpende og Lyse-konsernet tilfredsstiller disse.

Konsernets utbyttepolitikk er fastsatt i aksjonæravtale som ble inngått samtidig med etableringen av låneavtalen for ansvarlig lånekapital. Nedfelt utbyttepolitikk er balansert mot vilkårene i låneavtalen for ansvarlig lånekapital slik at konsernet skal sikres et forsvarlig egenkapitalnivå i et langsiktig industrielt perspektiv. Aksjonærene i Lyse-konsernet vektlegger en stabil og forutsigbar utbyttepolitikk.

Vurdering av virkelig verdi:

Med virkning fra 1. januar 2009 har Lyse implementert endringene i IFRS 7 knyttet til finansielle instrumenter målt til virkelig verdi på balansedagen. Endringene krever presentasjon av virkelig verdimålinger pr nivå med følgende nivåinndeling for måling av virkelig verdi:

- Nivå 1: Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse.
- Nivå 2: Verdsettelse basert på andre observerbare faktorer enten direkte (pris) eller indirekte (utledet fra priser) enn notert pris (brukt i nivå 1) for eiendelen eller forpliktelsen.
- Nivå 3: Verdsettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder (ikke observerbare forutsetninger).

Note 3 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Balanseført verdi 31.12.13 – Finansielle aksjer og opsjoner tilgjengelig for salg	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Noterte aksjer Norge	5 540			5 540
Unoterte aksjer Norge			14 023	14 023
Sum	5 540	0	14 023	19 563

Balanseført verdi 31.12.13 – Derivater eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Finansielle kraftkontrakter – virkelig verdi kunders posisjoner		13 586		13 586
Finansielle kraftkontrakter – holdt for handelsformål		221 659		221 659
Rentebytteavtaler – virkelig verdisikring		23 612		23 612
Sum derivater anleggsmidler og omløpsmidler	0	258 857	0	258 857

Balanseført verdi 31.12.13 – Derivater forpliktelses	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Finansiell kontrakter – kontantstrømsikring		3 342		3 342
Finansielle kraftkontrakter – holdt for handelsformål		14 360		14 360
Finansielle kraftkontrakter – virkelig verdi kunders posisjoner		74 821		74 821
Valutaterminkontrakter – kontantstrømsikring		184 675		184 675
Valutaderivater – holdt for handelsformål		7 951		7 951
Rentebytteavtaler – kontantstrømsikring		114 507		114 507
Finansielle kraftkontrakter – langsiktig gjeld			270 815	270 815
Sum derivater langsiktig og kortsiktig gjeld	0	399 656	270 815	670 471

Balanseført verdi 31.12.12 – Finansielle aksjer og opsjoner tilgjengelig for salg	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Noterte aksjer Norge	105 543	0	0	105 543
Unoterte aksjer Norge	0	0	11 867	11 867
Sum	105 543	0	11 867	117 410

Balanseført verdi 31.12.12 – Derivater eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Finansielle kraftkontrakter – virkelig verdi kunders posisjoner	0	23 033	0	23 033
Finansielle kraftkontrakter – holdt for handelsformål	0	180 619	0	180 619
Valutaterminkontrakter – kontantstrømsikring	0	107 281	0	107 281
Valutaderivater – holdt for handelsformål	0	26 886	0	26 886
Rentebytteavtaler – virkelig verdisikring	0	42 124	0	42 124
Andre finansielle instrumenter	0	0	8 200	8 200
Sum derivater anleggsmidler og omløpsmidler	0	379 943	8 200	388 143

Balanseført verdi 31.12.12 – Derivater forpliktelses	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Finansielle kraftkontrakter – holdt for handelsformål	0	5 918	0	5 918
Finansielle kraftkontrakter – virkelig verdi kunders posisjoner	0	47 217	0	47 217
Rentebytteavtaler – kontantstrømsikring	0	160 329	0	160 329
Finansielle kraftkontrakter – langsiktig gjeld	0	0	287 288	287 288
Sum derivater langsiktig og kortsiktig gjeld	0	213 464	287 288	500 752

Balanseført verdi 31.12.11 – Finansielle aksjer og opsjoner tilgjengelig for salg	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Noterte aksjer Norge	110 197	0	0	110 197
Unoterte aksjer Norge	0	214 000	5 942	219 942
Sum	110 197	214 000	5 942	330 139

Note 3 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Balanseført verdi 31.12.11 – Derivater eiendeler	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Finansielle kraftkontrakter – virkelig verdi kunders posisjoner	0	74 677	0	74 677
Finansielle kraftkontrakter – holdt for handelsformål	0	73 936	0	73 936
Valutaterminkontrakter – kontantstrømsikring	0	186 258	0	186 258
Valutaderivater – holdt for handelsformål	0	9 766	0	9 766
Rentebytteavtaler – virkelig verdisikring	0	29 243	0	29 243
Kjøpt call opsjon aksjer	0	0	26 940	26 940
Sum derivater anleggsmidler og omløpsmidler	0	373 880	26 940	400 820

Balanseført verdi 31.12.11 – Derivater forpliktelse	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Finansielle kraftkontrakter – virkelig verdi kunders posisjoner	0	22 163	0	22 163
Valutaterminkontrakter – virkelig verdi sikring	0	1 275	0	1 275
Rentebytteavtaler – kontantstrømsikring	0	125 086	0	125 086
Finansielle kraftkontrakter – øvrige	0	5 410	0	5 410
Finansielle kraftkontrakter – langsiktig gjeld	0	0	326 559	326 559
Sum derivater langsiktig og kortsiktig gjeld	0	153 934	326 559	480 493

Nivå 1: Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelige fra en børs, handler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse prisene representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på en armlengdes avstand. Markedsprisen som benyttes for finansielle eiendeler er gjeldende kjøpskurs; for finansielle forpliktelser benyttes gjeldende salgskurs. Disse instrumentene er inkludert i nivå 1. Instrumenter inkludert i nivå 1 omfatter primært Oslo Børs egenkapitalinstrumenter klassifisert som holdt for handelsformål eller tilgjengelig for salg.

Nivå 2: Dersom alle vesentlige data som kreves for å fastsette virkelig verdi av et instrument er observerbare data, er instrumentet inkludert i nivå 2. For produkter i kraftmarkedet legges bid / ask priser til grunn. Virkelig verdi på inngåtte valutaterminkontrakter beregnes utfra spotkurs for aktuell valuta ved balansedagens slutt (Norges Bank kurs). Virkelig verdi av rentebytteavtaler beregnes på bakgrunn av framtidig rentekurve. Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked bestemmes ved å bruke verdsettelsesmetoder. Disse verdsettelsesmetodene maksimerer bruken av observerbare data der det er tilgjengelig, og belager seg minst mulig på konsernets egne estimater.

Nivå 3: Dersom en eller flere vesentlige data ikke er basert på observerbare markedsdata, er instrumentet inkludert i nivå 3. I avtaler hvor det er behov for priser utover observerbare markedsdata så justeres markedsdata med en antatt årlig vekstrate på 2 %. Se også note 10 for ytterligere informasjon.

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 4 Viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger

Estimater og skjønsmessige vurderinger evalueres løpende og baseres blant annet på historisk erfaring samt forventninger om fremtidige hendelser. Anvendte regnskapsestimater kan som følge av dette avvike fra det endelige utfallet. Estimater og forutsetninger som anvendes for vesentlige balanseførte eiendels- og gjeldsposter vises nedenfor.

Virkelig verdi på derivater og andre finansielle instrumenter herunder aksjer

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked (for eksempel unoterte derivater samt kraftkontrakter med finansielt oppgjør) fastsettes ved å benytte verdsettelsesteknikker. Konsernet vurderer og velger metoder og forutsetninger som så langt som mulig er basert på markedsforholdene på balansedagen. Det henvises til note 3 hva gjelder en ytterligere beskrivelse av anvendte estimater samt til sensitivitetsberegninger. For mange finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg (for eksempel aksjer som ikke omsettes i et aktivt marked) benytter konsernet verdsettelsesteknikker for å estimere den virkelige verdien. Det henvises til note 2.8.d for ytterligere beskrivelse av anvendte prinsipper for dette.

Pensjonsforpliktelser

Nåverdien av pensjonsforpliktelser avhenger av flere faktorer som må fastsettes ved bruk av en rekke estimerte antagelser. Forutsetningene benyttet for å beregne pensjonskostnad inkluderer diskonteringsrenten, samt lønns- og G regulering. Enhver endring i disse forutsetningene påvirker balanseført beløp på pensjonsforpliktelsen. Det henvises til note 19 hva gjelder en ytterligere beskrivelse av anvendte estimater.

Utsatt skatt grunnrente

Balanseføring av utsatt skattefordel på negativ grunnrenteinntekt til fremføring bygger på en prognose over fremtidig skattepliktig grunnrenteinntekt per kraftverk. Negativ grunnrenteinntekt som kan sannsynligjøres anvendt i løpet av en femten års periode balanseføres. Prognosen bygger blant annet på estimater over fremtidige produksjonsvolumer, kraftpriser, produksjonsrelaterte kostnader samt rentenivå. Enhver endring i disse forutsetningene kan få betydning for hvor mye av den negative grunnrenteinntekten til fremføring som kan balanseføres. I tillegg kan fremtidige endringer i kraftverksbeskatningen medføre endringer i balanseført utsatt skattefordel.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler avskrives over forventet brukstid. Dette danner grunnlag for årlige avskrivninger i resultatregnskapet. Forventet brukstid estimeres på bakgrunn av erfaring, historikk samt skjønsmessige vurderinger knyttet til fremtidig bruk. Det gjennomføres endring i avskrivningsplanene dersom det oppstår endringer i disse estimatene.

Estimering av verdifall

Konsernet har betydelige investeringer i varige driftsmidler, immaterielle eiendeler samt finansielle anleggsmidler. Det gjennomføres nedskrivningstester for disse anleggsmidlene når det foreligger indikatorer på mulige verdifall. Slike indikatorer kan være endringer i markedspriser, avtalestrukturer, negative hendelser eller andre driftsforhold. I tillegg testes enkelte immaterielle eiendeler årlig for verdifall (se note 7). Det gjennomføres nedskrivninger såfremt bokført verdi overstiger gjenvinnbart beløp (se note 2.7). Gjenvinnbart beløp fra kontantgenererende enheter er det høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi. Ved beregning av gjenvinnbart beløp gjøres en rekke estimater vedrørende fremtidige kontantstrømmer hvor salgspris, salgsvolum, driftsmarginer samt avkastningskrav er de viktigste faktorene.

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 5 Forretningsområder

Segmentinformasjon rapporteres etter IFRS 8.

Konsernet rapporterer driftssegmenter i tråd med hvordan konsernledelsen fatter, følger opp og evaluerer sine beslutninger. De operative segmentene identifiseres på bakgrunn av den interne styringsinformasjonen som periodisk gjennomgås av ledelsen og som benyttes til ressursallokering og vurdering av inntjening.

Konsernets virksomhet drives for det vesentligste i Rogaland. Forretningsområdet telekommunikasjon har partneravtaler med selskaper lokalisert andre steder i Norge. Transaksjoner og overføringer mellom konsernets forretningsområder skjer til ordinære forretningsmessige betingelser. Ingen ekstern enkeltkunde bidrar med mer enn ti prosent av foretakets driftsinntekter.

I 2013 har konsernet endret noe på segmentinndelingen. Fra og med inneværende år er tidligere segmenter "Overføring" og "Utbygging, drift og vedlikehold" slått sammen til et segment; "Infrastruktur og elnett". Sammenligningstallene er omarbeidet.

Finansiell informasjon for hvert segment utarbeides, så langt det er mulig, i tråd med konsernets prinsipper for utarbeidelse av konsernregnskap. Hvert segment kan bestå av flere selskap. Transaksjoner og mellomværender mellom selskaper innen et segment elimineres. Elimineringer i konsernregnskapet fordeles til de ulike segmentene i tråd med underliggende drift. Transaksjoner og mellomværender mellom segmentene elimineres på konsernivå og inngår i kolonnen øvrige og elimineringer.

Energi

Forretningsområdet energi har sin virksomhet innenfor kraftproduksjon, krafthandel / trading, kraftsalg til sluttbruker samt naturgass, fjernvarme- og kjøling. Forretningsområdet er eier av kraftanlegg, gassanlegg og fjernvarme- og kjølingsanlegg.

Nøkkeltall, Energi		2013	2012	2011
Middelproduksjon	GWh	5 743	5 743	5 743
Produksjon vannkraft	GWh	6 114	6 437	4 210
Områdepris NO2	øre/kWh	29,04	21,83	35,98
Bokført verdi av vannkraft pr. kWh		1,20	1,23	1,28
Strømleveranse sluttbruker	GWh	3 003	2 881	2 910
Lvert volum Naturgass	GWh	584	599	552
Lvert volum Fjernvarme	GWh	132	110	105

LNG

Forretningsområdet LNG har sin virksomhet innenfor prosessering, salg og distribusjon av LNG (Liquid Natural Gas). Forretningsområdet er eier av produksjonsanlegg, skip, andre transportmidler, mottaksterminaler og kundeterminaler.

Nøkkeltall, LNG		2013	2012	2011
Produksjonskapasitet	Tonn	300 000	300 000	300 000
Antall kunder		28	28	14
Lvert volum	Tonn	260 819	137 429	71 100
Lvert volum	GWh	3 932	2 085	1 079
Bokført verdi LNG anlegg og mottaksterminaler	Mill. kr.	2 679	2 099	1 894

Infrastruktur og elnett

Forretningsområdet infrastruktur og elnett opererer innen distribusjon av kraft samt leveranse av tjenester innenfor utbygging, drift og vedlikehold av infrastruktur. Eierskapet til infrastrukturen knyttet til distribusjon av kraft ligger også innenfor dette forretningsområdet. Distribusjon av kraft reguleres av Norges Vassdrags- og Energidirektorat.

Note 5 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Nøkkeltall, Infrastruktur og elnett		2013	2012	2011
Antall nettkunder		134 846	132 590	130 000
Levert energi	GWh	5 976	5 632	5 286
Nettkapital (NVE kapital) lagt til grunn i inntektsrammen	Mill. kr.	2 229	2 138	1 866
Målt effektivitet (NVE effektivitet)	%	130,5	111,5	110,4
KILE-kostnad	Mill. kr.	13,04	8,70	9,02

Telekommunikasjon

Forretningsområdet telekommunikasjon tilbyr produkter og tjenester innenfor bredbånd, telefoni, alarm og IT og er eier av fiberinfrastruktur i konsernet.

Lyse og Energiselskapet Buskerud (EB) inngikk avtale om samordning av selskapenes fiberaktiviteter på Østlandet i januar 2013. Virksomheten drives i selskapet Viken Fiber Holding AS som regnskapsmessig behandles som felleskontrollert virksomhet og innregnes etter egenkapitalmetoden i 2013. Segmentinformasjonen for telekom per 31.12.2013 er derfor ikke sammenlignbar med tidligere perioder hvor Viken Fibernet AS og Skagerak Fibernet AS var 100% eiet av Lyse og ble konsolidert. Inkludert Lyses eierandel i Viken Fiber Holding AS, utgjør salgsinntektene for Telekom 2 146 millioner kroner, og EBITDA er på 681 millioner i 2013.

Nøkkeltall, Telekom		2013	2012	2011
Sysselsatt kapital		2 668	2 889	2 874
EBITDA		522	530	391
EBITDA margin	%	29 %	27 %	23 %
Bokført verdi Telekom infrastruktur	Mill. kr.	1 158	2 694	2 602
Antall kilometer fibernet	Km	21 806	17 255	13 326
Antall aktive fiberkunder i Altibox partnerskapet		318 796	281 923	238 535
Antall aktive fiberkunder eiet av Lyse		152 742	117 453	104 298
Antall solgte fiberkontrakter		338 481	300 009	265 855

Andre og elimineringer

I posten "Andre og elimineringer" inngår Lyse AS, Lyse Smart AS og Lyse Energi AS. Lyse AS leverer markeds- og service-tjenester i all hovedsak til interne forretningsområder. Lyse Energi AS er konsernets morselskap og leverer konserntjenester innen økonomi, personal og andre fellestjenester. Lyse Energi AS er eier av forretningsbygg. Lyse Smart AS organiserer og gjennomfører målerbytteprosjektet for Lyse Energi AS sitt datterselskap Lyse Elnett. I tillegg utvikler og kommersialiserer Lyse Smart AS konsepter og produkter knyttet til "smarte" hjem.

Note 5 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Resultat

Millioner kroner	Energi	LNG	Infrastruktur og elnett	Telekom	Andre og elimi- neringer	Konsern
2013						
Brutto driftsinntekter	2 691	1 206	1 169	1 825	-345	6 546
Salg mellom segmenter	-191	-18	-134	-136	479	0
Salgsinntekter	2 500	1 188	1 035	1 689	134	6 546
EBITDA*)	1 764	7	383	522	70	2 746
Varekostnad	397	1 013	385	693	-296	2 193
Avskrivninger og nedskrivninger	335	89	160	228	32	844
Avskrivninger immaterielle eiendeler	0	0	0	9	0	8
Andre tap/gevinster netto	16	5	0	-38	0	-17
Andel resultat i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	4	0	0	28	1	32
Driftsresultat	1 409	-86	223	296	38	1 878
Finanskostnader	-217	-132	-45	-99	-105	-598
Finansinntekter	77	27	2	49	-25	130
Nedskrivning finansielle anleggsmidler	-2	0	0	-8	-100	-110
Resultat før skatt	1 267	-191	180	237	-192	1 300
Skattekostnad	-758	54	-66	-66	42	-794
Årsresultat	509	-137	113	170	-150	506
<i>Herav:</i>						
Tilbakeført resultateffekt mer-/ mindreinntekt (etter skatt)	0	0	-71	0	0	-71
Urealiserte verdiendringer (etter skatt)	-6	0	0	0	0	-6
Vesentlige engangsposter (etter skatt)	-113	0	0	30	-31	-114
Totalt	-119	0	-71	30	-31	-191

*) EBITDA defineres som: driftsresultat + avskrivninger og nedskrivninger + resultatandel TS/FKV + andre tap/gevinster netto

Millioner kroner	Energi	LNG	Infrastruktur og elnett	Telekom	Andre og elimi- neringer	Konsern
2012						
Brutto driftsinntekter	2 636	716	1 292	1 963	-553	6 053
Salg mellom segmenter	-164	-11	-256	-167	597	0
Salgsinntekter	2 472	705	1 036	1 796	44	6 053
EBITDA*)	1 761	-85	424	533	-46	2 586
Varekostnad	377	651	688	656	-526	1 845
Avskrivninger og nedskrivninger	234	77	156	352	5	824
Avskrivninger immaterielle eiendeler	0	1	0	20	0	21
Andre tap/gevinster netto	-130	5	0	2	0	-122
Andel resultat i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	-3	0	0	-2	-2	-7
Driftsresultat	1 660	-168	267	160	-48	1 870
Finanskostnader	-228	-97	-47	-114	-110	-596
Finansinntekter	58	5	7	10	-12	68
Nedskrivning finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	-20	-20
Resultat før skatt	1 490	-260	227	56	-190	1 322
Skattekostnad	-733	72	-64	-24	56	-692
Årsresultat	757	-188	163	32	-134	630
<i>Herav:</i>						
Tilbakeført resultateffekt mer-/ mindreinntekt (etter skatt)	0	0	46	0	0	46
Urealiserte verdiendringer (etter skatt)	94	0	0	0	0	94
Vesentlige engangsposter (etter skatt)	-36	0	0	0	-20	-56
Totalt	58	0	46	0	-20	84

*) EBITDA defineres som: driftsresultat + avskrivninger og nedskrivninger + resultatandel TS/FKV + andre tap/gevinster netto

Note 5 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

2011	Energi	LNG	Infrastruktur og elnett	Telekom	Andre og elimi- neringer	Konsern
Brutto driftsinntekter	2 403	336	2 465	1 681	-1 491	5 395
Salg mellom segmenter	-229	-12	-785	-142	1 069	-99
Salgsinntekter	2 174	325	1 680	1 539	36	5 296
EBITDA*)	1 499	-107	553	391	-69	2 268
Varekostnad	426	259	824	595	-634	1 469
Avskrivninger og nedskrivninger	202	65	152	340	2	761
Avskrivninger immaterielle eiendeler	0	0	0	21	3	24
Andre tap/gevinster netto	-718	0	0	-1	0	-720
Andel resultat i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	-2	0	0	-19	-8	-29
Driftsresultat	2 018	-172	401	50	-66	2 231
Finanskostnader	-236	-154	-45	-114	-9	-558
Finansinntekter	134	4	9	16	-90	73
Nedskrivning finansielle anleggsmidler	-45	0	0	-154	-169	-368
Resultat før skatt	1 871	-322	366	-202	-336	1 377
Skattekostnad	-816	90	-103	7	46	-776
Årsresultat	1 055	-232	263	-195	-290	602
<i>Herav:</i>						
Tilbakeført resultat effekt mer-/ mindreinntekt (etter skatt)	0	0	98	0	0	98
Urealiserte verdiendringer (etter skatt)	539	0	0	0	0	539
Vesentlige engangsposter (etter skatt)	0	0	0	-154	-169	-323
Totalt	539	0	98	-154	-169	314

Forretningsområdets eiendeler og gjeld

Millioner kroner	Energi	LNG	Infrastruktur og elnett	Telekom	Andre og elimi- neringer	Konsern
2013						
Utsatt skattefordel	232	0	0	0	0	232
Øvrige immaterielle eiendeler	105	0	0	49	2	156
Varige driftsmidler	8 616	2 684	2 925	1 541	135	15 902
Investeringer i TS og FKV	79	0	0	901	4	984
Investeringer i aksjer og andeler	11	0	0	2	6	20
Øvrige finansielle anleggsmidler	1 350	0	6	569	-1 293	632
Omløpsmidler	803	712	334	468	603	2 921
Sum eiendeler	11 196	3 397	3 266	3 530	-542	20 846
Egenkapital	2 403	652	851	1 271	-843	4 334
Utsatt skatt	1 628	141	86	1	-97	1 759
Langsiktige lån	3 634	1 898	1 505	1 489	-161	8 365
Annen langsiktig gjeld	1 392	421	240	77	279	2 409
Kortsiktige lån	0	0	0	0	1 551	1 551
Annen kortsiktig gjeld	2 140	285	584	691	-1 272	2 428
Sum egenkapital og gjeld	11 196	3 397	3 266	3 530	-542	20 846
Investeringer i varige driftsmidler	273	351	330	307	60	1 322
Investeringer i aksjer og andeler	2	0	0	5	4	12

Note 5 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

	Energi	LNG	Infrastruktur og elnett	Telekom	Andre og elimi- neringer	Konsern
2012						
Utsatt skattefordel	262	0	0	0	0	262
Øvrige immaterielle eiendeler	105	0	0	264	2	371
Varige driftsmidler	8 648	2 104	2 656	3 002	225	16 635
Investeringer i TS og FKV	82	0	0	81	0	163
Investeringer i aksjer og andeler	9	0	0	2	106	117
Øvrige finansielle anleggsmidler	939	0	7	139	-826	259
Omløpsmidler	864	247	218	398	784	2 511
Sum eiendeler	10 910	2 351	2 880	3 886	291	20 318
Egenkapital	2 293	528	935	1 003	-265	4 495
Utsatt skatt	1 690	112	82	124	-94	1 913
Langsiktige lån	3 863	1 459	1 201	2 121	-157	8 488
Annen langsiktig gjeld	1 276	29	181	66	230	1 783
Kortsiktige lån	2	0	0	0	1 725	1 727
Annen kortsiktig gjeld	1 786	222	481	572	-1 148	1 914
Sum egenkapital og gjeld	10 910	2 351	2 880	3 886	291	20 318
Investeringer i varige driftsmidler	210	249	250	452	99	1 261
Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0	33	21	54
2011						
Utsatt skattefordel	315	0	0	0	0	315
Øvrige immaterielle eiendeler	105	0	0	254	9	368
Varige driftsmidler	8 702	1 900	2 544	2 966	109	16 220
Investeringer i TS og FKV	76	0	0	54	17	146
Investeringer i aksjer og andeler	6	0	0	214	110	330
Øvrige finansielle anleggsmidler	1 748	22	11	136	-1 703	214
Omløpsmidler	733	1 167	641	237	-640	2 137
Sum eiendeler	11 684	3 089	3 196	3 861	-2 099	19 731
Egenkapital	2 333	582	910	866	-328	4 364
Utsatt skatt	1 701	155	78	137	-253	1 818
Langsiktige lån	4 405	2 219	1 375	2 267	-2 744	7 522
Annen langsiktig gjeld	1 302	0	136	73	160	1 672
Kortsiktige lån	0	0	0	0	2 620	2 620
Kortsiktig gjeld	1 943	132	697	518	-1 555	1 735
Sum egenkapital og gjeld	11 684	3 089	3 196	3 861	-2 099	19 731
Investeringer i varige driftsmidler	209	237	249	455	149	1 299
Investeringer i aksjer og andeler	14	0	0	2	0	16

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 6 Varige driftsmidler

	Anlegg Energi	Anlegg LNG	Anlegg Bredbånd	Anlegg Nett	Andre Bygg	Maskiner og inventar	Tomter	Leasede transport midler	Anlegg under utførelse	Totalt
Regnskapsåret 2011										
Balanseført verdi 01.01.11	7 958 367	1 807 788	1 932 134	2 132 622	239 338	235 694	44 437	0	827 256	15 177 637
Tilgang ved oppkjøp datterselskap (note 30)	0	0	526 530	0	0	96 559	0	0	0	623 089
Tilgang	184 205	92 322	452 564	184 119	413	85 091	3 031	0	297 727	1 299 472
Overført fra anlegg under utførelse	521 012	0	7 318	60 851	0	6 481	0	0	-697 173	-101 511
Avgang	6 853	0	4 024	0	0	3 315	0	0	331	14 523
Årets avskrivning	197 389	63 498	265 568	137 840	9 674	80 600	0	0	2 744	757 313
Årets nedskrivning	574	0	0	0	0	6 358	0	0	0	6 932
Balanseført verdi 31.12.11	8 458 768	1 836 612	2 648 954	2 239 752	230 077	333 552	47 468	0	424 733	16 219 917
Balanse 31. desember										
Anskaffelseskost	11 311 225	1 900 110	3 724 064	4 647 453	343 289	849 032	47 468	0	429 978	23 252 618
Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger	2 852 456	63 498	1 075 109	2 407 701	113 212	515 480	0	0	5 245	7 032 702
Balanseført verdi 31.12.11	8 458 769	1 836 612	2 648 954	2 239 752	230 077	333 552	47 468	0	424 733	16 219 917
Regnskapsåret 2012										
Balanseført verdi 01.01.12	8 458 769	1 836 612	2 648 954	2 239 752	230 077	333 552	47 468	0	424 733	16 219 917
Tilgang ved oppkjøp datterselskap (note 30)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilgang	104 701	238 903	383 023	159 660	208	114 190	839	33 069	226 412	1 261 005
Overført fra anlegg under utførelse	27 222	48 729	2 045	82 846	0	7 562	0	0	-168 404	0
Avgang	0	0	297	0	1 412	19 207	0	0	-682	20 234
Årets avskrivning	201 164	68 673	294 268	154 659	10 056	59 359	0	4 006	3 508	795 693
Årets nedskrivning	29 786	0	0	0	0	0	0	0	0	29 786
Balanseført verdi 31.12.12	8 359 741	2 055 571	2 739 457	2 327 599	218 817	376 738	48 307	29 063	479 915	16 635 209
Balanse 31. desember										
Anskaffelseskost	11 441 154	2 185 386	4 108 835	4 889 959	342 085	951 577	48 307	33 069	488 668	24 489 040
Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger	3 081 414	129 815	1 369 377	2 562 360	123 268	574 839	0	4 006	8 753	7 853 832
Balanseført verdi 31.12.12	8 359 740	2 055 570	2 739 458	2 327 599	218 817	376 738	48 307	29 063	479 915	16 635 209

Note 6 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

	Anlegg Energi	Anlegg LNG	Anlegg Bredbånd	Anlegg Nett	Andre Bygg	Maskiner og inventar	Tomter	Leasede transport midler	Anlegg under utførelse	Totalt
Regnskapsåret 2013										
Balanseført verdi 01.01.13	8 359 741	2 055 571	2 739 457	2 327 599	218 817	376 738	48 307	29 063	479 915	16 635 208
Prinsippendring	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Avgang datterselskap	0	0	1 391 658	0	0	101 395	0	0	28 513	1 521 566
Tilgang	84 220	292 480	156 484	160 408	6 197	81 192	0	352 882	541 262	1 675 125
Overført fra anlegg under utførelse	91 523	5 315	65 238	51 498	19 660	422	0	0	-233 656	0
Avgang	4 196	373	3 109	0	1 016	507	33 401	0	0	42 602
Årets avskrivning	213 469	71 788	208 751	145 212	10 802	59 819	0	17 165	361	727 367
Årets nedskrivning	114 697	0	2 275	0	0	0	0	0	0	116 972
Balanseført verdi 31.12.13	8 203 122	2 281 205	1 355 387	2 394 293	232 856	296 631	14 906	364 780	758 647	15 901 826
Balanse 31. desember										
Anskaffelseskost	11 612 701	2 482 808	2 935 790	5 101 865	366 926	931 289	14 906	385 951	767 761	24 599 997
Akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger	3 409 579	201 602	1 580 403	2 707 572	134 070	634 658	0	21 171	9 114	8 698 169
Balanseført verdi 31.12.13	8 203 122	2 281 205	1 355 387	2 394 293	232 856	296 631	14 906	364 780	758 647	15 901 826
										Se note 28
Levetid	3-75 år	10-30 år	3-25 år	10-50 år	33-50 år	3-12 år				
Avskrivningsmetode	lineær	lineær	lineær	lineær	lineær	lineær				

Nedskrivning

Det er gjort en verdsettelse av Jørpelandsvassdraget som førte til en nedskrivning av bokførte verdier. Dette anlegget kommer inn under anlegg energi, og konsernets nedskrivning for 2013 er mnok 113.

Etter investeringen har det inntruffet flere forhold med betydning for kraftverkene lønnsomhet. Estimerte investeringskostnader har økt i etterkant av investeringsbeslutningen. Samtidig har også de lange prisprognosene falt betraktelig. Nedskrivningstesten gjennomføres med utgangspunkt i estimering av bruksverdi via nåverdberegning av fremtidig kontantstrøm. Diskonteringsrenten som er brukt er 6,06% etter skatt.

Utgiftsførte leieavtaler og forsknings- og utviklingskostnader	2013	2012	2011
Utgiftsførte leieavtaler			
Maskiner og utstyr	7 831	3 691	5 300
Eiendommer og tomter	27 780	40 314	28 300
Sum utgiftsførte leieavtaler	35 611	44 005	33 600
Utgiftsført FOU	2 434	2 661	2 400

Tilgang som vedrører aktivering av byggelånsrenter utgjør 9,5 millioner kroner. Benyttet rentesats er 4,4 %.

Driftsmidler tilhørende datterselskap i forretningsområdet energi er nedskrevet til gjenvinnbart beløp.

Se note 35 for informasjon om prinsippendring gjennomført fra 1. januar 2013. Sammenligningstall er omarbeidet.

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 7 Immaterielle eiendeler

Regnskapsåret 2011	Fallrettigheter	Goodwill	Andre immaterielle eiendeler	Sum
Balanseført verdi 01.01.11	92 818	117 275	46 813	256 906
Negativ goodwill oppkjøp datterselskap, note 30	0	33 041	79 851	112 892
Inntektsføring negativ goodwill, bokført mot andre tap / gevinster netto, note 21	0	0	0	0
Tilgang	12 295	0	3 740	16 035
Omklassifisering goodwill / immaterielle eiendeler	0	-10 124	10 124	0
Omklassifisering andre balanseposter	0	0	2 917	2 917
Årets av- og nedskrivninger	0	0	20 875	20 875
Balanseført verdi 31.12.11	105 113	140 190	122 570	367 876
Balanse 31. desember				
Anskaffelseskost	105 113	140 957	168 030	414 100
Akkumulerte avskrivninger	0	763	45 458	46 221
Balanseført verdi 31.12.11	105 113	140 192	122 571	367 876

Regnskapsåret 2012

Balanseført verdi 01.01.12	105 113	140 194	122 572	367 879
Tilgang ved oppkjøp datterselskap, note 30	0	0	0	0
Inntektsføring negativ goodwill, bokført mot andre tap / gevinster netto, note 21	0	0	0	0
Tilgang	0	0	11 380	11 380
Omklassifisering goodwill / immaterielle eiendeler	0	0	0	0
Omklassifisering andre balanseposter	0	15 065	(3 303)	11 762
Årets av- og nedskrivninger	0	0	19 984	19 984
Balanseført verdi 31.12.12	105 113	155 259	110 666	371 037
Balanse 31. desember				
Anskaffelseskost	105 113	156 022	176 107	437 242
Akkumulerte avskrivninger	0	763	65 442	66 205
Balanseført verdi 31.12.12	105 113	155 259	110 665	371 037

Regnskapsåret 2013

Balanseført verdi 01.01.13	105 113	155 259	110 665	371 037
Avgang datterselskap	0	-138 133	-65 210	-203 343
Inntektsføring negativ goodwill, bokført mot andre tap / gevinster netto, note 21	0	0	0	0
Tilgang	0	0	0	0
Omklassifisering goodwill / immaterielle eiendeler	0	0	0	0
Omklassifisering andre balanseposter	0	0	-3 072	-3 072
Årets av- og nedskrivninger	0	78	8 303	8 381
Balanseført verdi 31.12.13	105 113	17 047	34 080	156 240
Balanse 31. desember				
Anskaffelseskost	105 113	17 887	107 825	230 825
Akkumulerte avskrivninger	0	841	73 745	74 586
Balanseført verdi 31.12.13	105 113	17 047	34 080	156 240

Levetid			0-15 år	
			Lineær	

Note 7 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Goodwill og andre immaterielle eiendeler er i hovedsak allokert til konsernets forretningsområde telekommunikasjon. Balanseførte fallrettigheter er bokført mot forretningsområdet energi.

Fallrettigheter har ubegrenset levetid og er klassifisert som immaterielle eiendeler. Årlig gjennomføres en nedskrivningstest for å bekrefte at bokført verdi kan forsvares. Ved test for verdifall grupperes fallrettighetene sammen med de tilhørende kraftverkene som tilsammen utgjør de kontantstrømgenererende enhetene. Nedskrivningstesten gjennomføres med utgangspunkt i en virkelig verdi vurdering. Virkelig verdi fastsettes med utgangspunkt i de kontantstrømgenererende enheters middelproduksjon multiplisert opp med en bransjenorm for omsetningsverdi.

Goodwill samt deler av merkevarenavn (4,2 millioner kroner – klassifisert under andre immateriell eiendeler) avskrives ikke, men er gjenstand for en årlig nedskrivningstest. Disse immaterielle eiendelene er i all hovedsak oppstått ved erverv av virksomhet. Goodwill og merkevarenavn er i all hovedsak tilordnet forretningsområdet telekommunikasjon. Gjennvinnbart beløp av en kontantgenererende enhet kalkuleres basert på hvilken verdi eiendelen vil gi for virksomheten og beregnes ut fra verdien av fremtidige kontantstrømmer. Fremtidige kontantstrømmer er basert på forretningsplaner, og beregnes for perioder mellom 10 til 15 år pluss terminalverdi.

Andre immaterielle eiendeler er hovedsaklig knyttet til merverdier tilhørende merkevare, kundeporteføljer samt kjøpte driftsrettigheter. Disse immaterielle eiendelene avskrives over henholdsvis 3, 13–15 og 6–8 år.

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 8 Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

	2013	2012	2011
Følgende poster er nettoført i resultatregnskap og balanse			
Balanseført verdi investeringer i tilknyttede selskap	144 394	133 975	146 236
Balanseført verdi investeringer i felleskontrollert virksomhet	839 225	29 513	0
Sum balanseført verdi investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	983 619	163 488	146 236
Resultatandel investering i tilknyttede selskap	1 682	-6 527	-9 884
Resultatandel felleskontrollert virksomhet	30 128	202	0
Gevinst ved avgang tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	0	-739	-18 914
Sum resultatandel i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	31 810	-7 064	-28 798

Andeler i tilknyttede selskap

Andeler i tilknyttede selskap innregnes etter egenkapitalmetoden.

Balanseført verdi på investeringer i tilknyttede selskap	2013	2012	2011
Balanseført verdi 01.01.13	133 975	146 236	144 427
Tilgang	9 681	2 100	3 245
Tilgang overført fra finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, note 9	0	0	0
Avgang salg av aksjer	0	-10 110	-705
Andel av resultat	-1 682	6 527	9 884
Gevinst ved avgang tilknyttede selskap	0	739	0
Ført direkte mot annen opptjent egenkapital	2 420	-11 516	-10 614
Balanseført verdi 31.12.13	144 394	133 975	146 236
Årets inntektsføring av mindreverdi	324	321	321
Mindreverdi pr 31. desember	0	324	645

Note 8 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Konsernets andel av resultat, eiendeler og gjeld i de viktigste tilknyttede selskapene, hvorav ingen er børsnoterte, er følgende:

	Anskaffelses- tidspunkt	Forretnings- kontor	Bokført verdi	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Årsresultat	Eierandel i %
Regnskapsåret 2013								
Forus Energigjenvinning KS	01.05.01	Stavanger	29 895	36 225	6 063	20 508	1 074	44,44 %
Hadeland og Ringerike Bredbånd AS	01.07.09	Jaren	30 388	49 430	23 142	22 088	1 244	34,00 %
Forus Energigjenvinning II AS	18.12.08	Stavanger	34 480	182 067	149 266	27 685	-4 316	43,00 %
Dalane Breiband AS	2003	Hauge i Dalane	30 897	85 302	63 799	31 268	1 601	34,00 %
Sum investeringer i andre tilknyttede selskap			18 734					
Balanseført verdi investeringer i tilknyttede selskap			144 394					

Regnskapsåret 2012

Forus Energigjenvinning KS	01.05.01	Stavanger	27 757	35 819	7 085	20 781	1 684	44,44 %
Hadeland og Ringerike Bredbånd AS	01.07.09	Jaren	29 186	45 020	19 950	22 989	798	34,00 %
Forus Energigjenvinning II AS	18.12.08	Stavanger	41 218	192 864	150 658	13 297	2 542	43,00 %
Sum investeringer i andre tilknyttede selskap			35 815					
Balanseført verdi investeringer i tilknyttede selskap			133 976					

Regnskapsåret 2011

Energiparken AS	13.11.01	Stavanger	16 853	21 156	1 488	1 348	7 961	33,33 %
Risavika Gas Centre DA	31.03.06	Stavanger	0	3 816	3 828	1 345	-2 316	25,00 %
Forus Energigjenvinning KS	01.05.01	Stavanger	29 820	38 920	8 457	22 431	4 076	44,44 %
Hadeland og Ringerike Bredbånd AS	01.07.09	Jaren	28 442	39 674	15 401	19 592	-687	34,00 %
Forus Energigjenvinning II AS	18.12.08	Stavanger	38 676	142 724	104 048	0	163	43,00 %
Jæren Fjernvarme AS	31.12.04	Nærbø	3 131	14 038	10 911	2 087	-27	49,00 %
Sum investeringer i andre tilknyttede selskap			29 314					
Balanseført verdi investeringer i tilknyttede selskap			146 236					

Note 8 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Andeler i felleskontrollert virksomhet

Andeler i felleskontrollert virksomhet som innregnes etter egenkapitalmetoden.

Balansført verdi på investeringer i felleskontrollert virksomhet

	2013	2012	2011
Balansført verdi 01.01.13	29 513	0	121 002
Tilgang	0	30 331	0
Tilgang overført fra investering i datterselskap	862 234	0	0
Avgang overgang til DS	0	0	-139 916
Avgang	-29 513	0	0
Andel av resultat	-30 128	-202	0
Gevinst ved avgang felleskontrollert virksomhet	0	0	18 914
Ført direkte mot annen opptjent egenkapital	7 119	-616	0
Balansført verdi 31.12.13	839 225	29 513	0
Årets avskrivning merverdi	0	-3 311	0
Merverdi pr 31. desember	0	16 877	0

Investeringer i felleskontrollerte selskaper per 31. desember 2012 inkluderer goodwill på NOK 20,2 millioner kroner.

Konsernets andel av resultat, eiendeler og gjeld i de viktigste felleskontrollerte virksomhetene, hvorav ingen er børsnoterte, er følgende:

	Anskaffelses- tidspunkt	Forretnings- kontor	Bokført verdi	Eiendeler	Gjeld	Inntekt	Årsresultat	Eierandel i %
Regnskapsåret 2013								
Viken Fiber Holding AS *	17.01.13	Drammen	839 225	2 041 395	1 206 208	577 397	-30 128	71,00 %
Balansført verdi investeringer i felleskontrollert virksomhet			839 225					

* Tall oppgitt basert på foreløpig årsregnskap

	Anskaffelses- tidspunkt	Forretnings- kontor	Bokført verdi	Eiendeler	Gjeld	Inntekt	Årsresultat	Eierandel i %
Regnskapsåret 2012								
BOF AS	08.03.12	Sætre	29 513	15 588	6 264	10165,29	-202	50,00 %
Balansført verdi investeringer i felleskontrollert virksomhet			29 513					

Andeler i deleide kraftverk

Lyse Produksjon AS har en eierandel på 41,1 % i Sira-Kvina kraftselskap DA. Lyse Produksjon har i tillegg en medeierdomsrett på 18,0 % i Ulla Førre verkene, hvorav 7,8 % er kompensasjon for fallretter som er avstått og 10,2 % utgjør 80 % av Rogaland fylkeskommunes rettigheter som Lyse Produksjon AS har overtatt. Utbygging av andel overført fra Rogaland Fylkeskommune er gjennomført og finansiert av Lyse Produksjon AS. Deltakelse i Ulla-Førre verkene er basert på avtale med Statkraft SF om såkalt medeierdomsrett. Statkraft SF er konsesjons- og hjemmelinnehaver til eiendommene. Andelene gir rett til å ta ut henholdsvis 41,1 % og 18,0 % av vedkommende selskaps kraftproduksjon. Det betales ikke vederlag for den kraften som tas ut, men Lyse Produksjon AS dekker en forholdsmessig andel av kostnadene. Fysisk kraftuttak fra deleide kraftverk inngår som en del av ordinært kraftsalg og behandles på lik linje med kraft produsert ved egne verk. Unntaket er pålagt salg av konsesjonskraft og driftsinntekter som fordeles på eierne gjennom løpende avregninger. Nedenfor følger en oppstilling fordelt på hovedgrupper i resultatet som angir de resultatposter som er innarbeidet etter bruttometoden.

Note 8 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

	2013		2012		2011	
	Sira-Kvina	Ulla-Førre	Sira-Kvina	Ulla-Førre	Sira-Kvina	Ulla-Førre
Andel driftsinntekter	-55 893	-8 703	-42 012	-5 221	-53 733	-8 399
Andel overføringskostnad	31 132	7 369	20 869	8 962	30 955	4 982
Andel lønnskostnad	33 863	2 713	32 991	1 903	33 079	1 930
Andel avgifter	24 412	8 357	24 018	8 199	23 812	9 776
Andel ordinære avskrivninger	41 570	26 748	40 860	26 244	40 194	26 067
Andel eiendomsskatt og andre driftskostnader	89 245	29 001	78 840	25 370	74 087	22 756
Andel netto finansresultat	-754	0	-165	0	-483	0
Resultatandel i deleide kraftverk (før skatt)	163 575	65 485	155 401	65 457	147 911	57 112

Ulla-Førre verkene

Andelen av Ulla-Førre verkene på 18,0 % er aktivert som varige driftsmidler i Lyse Produksjon AS balanse. Det er derfor ikke innarbeidet balanseposter for andelene i Ulla-Førre verkene. Bokført verdi på varige driftsmidler i Ulla-Førre verkene var ved regnskapsårets utgang 924 millioner kroner, og bokført verdi på fallretter var på samme tidspunkt 6,4 millioner kroner.

Sira-Kvina kraftselskap DA

Andelen på 41,1 % av Sira-Kvina kraftselskap DAs balanse er innarbeidet etter bruttometoden. Lyses andeler av eiendeler og gjeld er i balansen tatt med linje for linje. Det vises i denne forbindelse til spesifikasjon under.

	2013	2012	2011
Fallrettigheter	29 747	29 747	29 747
Varige driftsmidler	1 500 078	1 492 480	1 500 133
Fordringer og omløpsmidler	9 115	7 727	3 903
Bankinnskudd, kontanter, og lignende	15 276	21 628	20 284
Andel aksjer	0	0	0
Pensjonsforpliktelser	24 556	-2 951	-2 370
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Leverandørgjeld	6 950	8 747	6 458
Annen kortsiktig gjeld	17 618	21 059	12 870

Det er ingen betingede forpliktelser knyttet til konsernets andel i de deleide kraftverkene og ingen betingede forpliktelser i de deleide kraftverkene i seg selv.

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 9 Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Finansielle eiendeler tilgjengelige for salg er ikke-derivate finansielle eiendeler øremerket som tilgjengelige for salg, som ikke er klassifisert som utlån, fordringer, investeringer som holdes til forfall eller finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet. De klassifiseres som anleggsmidler så sant ledelsen ikke har til hensikt å selge investeringen innen 12 måneder fra balansedagen.

Vanlig kjøp og salg av investeringer regnskapsføres på transaksjonstidspunktet. Transaksjonstidspunktet er den dagen konsernet forplikter seg til å kjøpe eller selge eiendelen. Alle finansielle eiendeler som ikke regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet balanseføres første gang til virkelig verdi pluss transaksjonskostnader. Investeringer fjernes fra balansen når rettighetene til å motta kontantstrømmer fra investeringen opphører eller når disse rettighetene er blitt overført og konsernet i hovedsak har overført all risiko og hele gevinstpotensialet ved eierskapet. Finansielle eiendeler tilgjengelige for salg vurderes til virkelig verdi etter førstegangs balanseføring. Endring i virkelig verdi innregnes i konsernets egenkapital.

Virkelig verdi av andeler i selskaper klassifisert som tilgjengelige for salg er beregnet med utgangspunkt i verdijustert egenkapital. For andeler i børsnoterte selskaper er børskurs på balansedagen benyttet.

	NOTE	2013	2012	2011
Investeringer som klassifiseres som tilgjengelige for salg og som skal vurderes til virkelig verdi:				
Balanseført verdi på aksjer og opsjoner tilgjengelig for salg 01.01		117 410	330 139	864 283
Tilgang		2 155	20 924	12 360
Avgang		0	-214 000	-43 589
Nedskrivning til virkelig verdi	25	-100 002	-19 654	-346 842
Tap til virkelig verdi bokført direkte mot egenkapital	15,21	0	0	-156 073
Balanseført verdi på aksjer og opsjoner tilgjengelig for salg 31.12		19 563	117 410	330 139
Herav klassifisert som anleggsmidler		19 563	117 410	330 139
Finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg består av:				
Noterte aksjer Norge		5 540	105 543	110 197
Unoterte aksjer Norge		14 023	11 867	219 942
Balanseført verdi på aksjer og opsjoner tilgjengelig for salg 31.12		19 563	117 410	330 139

Nedskrivning til virkelig verdi samt tap til virkelig verdi bokført direkte mot egenkapital vedrører i all hovedsak nedskrivninger i Norwegian Energy Company ASA.

Lyse Energi AS har kommitert kapital for 12,9 millioner kroner til Såkorn Invest II AS. Per 31.12.13 er 8,8 millioner kroner av dette innbetalt og rest kommitert kapital beløper seg til 4,1 millioner kroner.

Finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg er notert i NOK.

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 10 Derivater

Balanseført verdi 31.12.13	Anleggsmidler	Langsiktig gjeld	Omløpsmidler	Kortsiktig gjeld
Finansielle kraftkontrakter – kontantstrømsikring	0	0	0	3 342
Finansielle kraftkontrakter – holdt for handelsformål	0	0	221 659	14 360
Finansielle kraftkontrakter – virkelig verdi kunders posisjoner	0	0	13 586	74 821
Valutaterminkontrakter – kontantstrømsikring	0	109 200	0	75 475
Valutaderivater – holdt for handelsformål	0	0	0	7 951
Rentebytteavtaler – kontantstrømsikring	0	113 906	0	601
Rentebytteavtaler – virkelig verdi sikring	23 057	0	555	0
Finansielle kraftkontrakter – øvrige	0	270 815	0	0
Sum balanseførte derivater	23 057	493 921	235 800	176 550
Balanseført verdi 31.12.12				
Finansielle kraftkontrakter – holdt for handelsformål	0	0	180 619	5 918
Finansielle kraftkontrakter – virkelig verdi kunders posisjoner	0	0	23 033	47 217
Valutaterminkontrakter – kontantstrømsikring	37 001	0	70 280	0
Valutaderivater – holdt for handelsformål	0	0	26 886	0
Rentebytteavtaler – kontantstrømsikring	0	137 739	0	22 590
Rentebytteavtaler – virkelig verdi sikring	42 124	0	0	0
Andre finansielle instrumenter	8 200	0	0	0
Finansielle kraftkontrakter – øvrige	0	287 288	0	0
Sum balanseførte derivater	87 325	425 027	300 818	75 725
Balanseført verdi 31.12.11				
Finansielle kraftkontrakter – holdt for handelsformål	0	0	73 936	5 410
Finansielle kraftkontrakter – virkelig verdi kunders posisjoner	0	0	74 677	22 163
Valutaterminkontrakter – kontantstrømsikring	47 376	0	138 882	0
Valutaterminkontrakter – virkelig verdi sikring	0	0	0	1 275
Valutaderivater – holdt for handelsformål	0	0	9 766	0
Rentebytteavtaler – kontantstrømsikring	0	110 532	0	14 554
Rentebytteavtaler – virkelig verdi sikring	29 243	0	0	0
Kjøpt call opsjon aksjer	26 940	0	0	0
Finansielle kraftkontrakter – øvrige	0	326 559	0	0
Sum balanseførte derivater	103 559	437 091	297 261	43 402

Derivater med handelsformål er klassifisert som omløpsmidler eller kortsiktig gjeld. Derivater med formål kontantstrømsikring og virkelig verdisikring klassifiseres som anleggsmidler eller langsiktig gjeld dersom gjenværende løpetid på sikringsobjektet er lengre enn 12 måneder og som omløpsmidler eller kortsiktig gjeld dersom gjenværende løpetid på sikringsobjektet er mindre enn 12 måneder. Langsiktige finansielle kraftforpliktelser er klassifisert som langsiktig gjeld.

Ved gjennomført måling er det ingen ineffektivitet ved derivater til sikringsformål.

For opplysning om maksimal eksponering for kredittirisiko på rapporteringspunktet vises det til note 3.

Note 10 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Finansielle kraftkontrakter:

Finansielle kraftkontrakter klassifisert som kontantstrømsikring gjelder elsertifikater til virkelig verdi over egenkapitalen. Den sikrede svært sannsynlige kontantstrømmen har oppgjør 1.april 2014. Tap innregnet i egenkapitalen på elsertifikater vil bli resultatført i de samme periodene som de sikrede kontantstrømmene påvirker resultatet.

Av finansielle kraftkontrakter holdt for handelsformål utgjør kontrakter utpekt til sikring av fremtidig kraftsalg netto 208 millioner kroner (31.12.12 173 millioner kroner og 31.12.11 58 millioner kroner) mens kontrakter utpekt til tradingformål utgjør netto -1,4 millioner kroner (31.12.12 1,5 millioner kroner og 31.12.11 10 millioner kroner). Kontrakter til sikringsformål oppfyller imidlertid ikke kravene til sikringsbokføring iht IFRS. Følgelig klassifiseres alle kraftkontrakter som holdt for handelsformål. Kontraktene balanseføres til virkelig verdi. Verdiendringen hensyntatt skatt føres over resultatet.

Finansielle kraftkontrakter – virkelig verdi kunders posisjoner, er markedsverdi av finansielle kontrakter på Nord Pool ASA. Dette relaterer seg til forvaltningskontrakter som er inngått på vegne av kunder. Motposten til markedsverdien av kontraktene er kundefordringer og leverandørgjeld.

Langsiktige finansielle kraftforpliktelser oppfyller ikke krav til sikringsbokføring iht IFRS. Postene balanseføres til virkelig verdi. Verdiendringen hensyntatt skatt føres over resultatet.

Valutaterminkontrakter (kontantstrømsikring):

Nominelt beløp på utestående valutaterminkontrakter relatert til kontantstrømsikring er per 31.12.13 3 179 millioner kroner (per 31.12.12 1 577 millioner kroner og per 31.12.11 2 095 millioner kroner).

De sikrede svært sannsynlige eurokontantstrømmer forventes å finne sted i månedene januar til juni og september til desember hvert av de neste fire årene. Gevinster og tap innregnet i egenkapitalen på valutaterminkontrakter pr 31.12.13 vil bli resultatført i de samme periodene som de sikrede kontantstrømmene påvirker resultatet.

Rentebytteavtaler (kontantstrømsikring):

Nominelt beløp på utestående rentebytteavtaler per 31.12.13 er 2 450 millioner kroner (31.12.12 er 3 200 millioner kroner og 31.12.11 er 3 250 millioner kroner). Den faste renten som Lyse skal betale varierer fra 2,64 % til 5,29 %. Den flytende renten som Lyse skal motta er tre måneders NIBOR + eventuelt avtalt margin. Rentebytteavtalene balanseføres til virkelig verdi. Krav til sikringsbokføring etter IFRS er oppfylt. Urealiserte verdiendringer regnskapsføres direkte mot egenkapitalen hensyntatt skatt.

Rentebytteavtaler (virkelig verdi sikring):

Nominelt beløp på utestående rentebytteavtaler per 31.12.13 er 807 millioner kroner (31.12.12 er 1 050 millioner kroner og 31.12.11 er 1 050 millioner kroner). Den faste renten som Lyse skal motta varierer fra 4,75 % til 6,25 %. Den flytende renten som Lyse skal betale er seks måneders NIBOR + en avtalt margin. Krav til sikringsbokføring etter IFRS er oppfylt. Virkelig verdi på swapene er regnskapsført under derivater. Tilsvarende verdi er tillagt obligasjonslånene med motsatt fortegn. Det er ingen resultatføring av endring i virkelig verdi siden verdiendring på swaper og tilhørende lån gir nettoverdi lik null.

Note 10 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Finansielle kraftkontrakter, øvrige:

Balansført verdi 31.12.13	Kraftfor- pliktelser	Forskudds- betalt kraftsalg	Sum
1. januar 2013	32 976	254 312	287 288
Årets verdijustering, note 21	3 194	26 870	30 064
Benyttet i løpet av året / nye avsetninger	0	-46 538	-46 538
31. desember 2013	36 171	234 644	270 815

Balansført verdi 31.12.12	Kraftfor- pliktelser	Forskudds- betalt kraftsalg	Sum
1. januar 2012	32 587	293 972	326 559
Årets verdijustering, note 21	389	3 145	3 534
Benyttet i løpet av året / nye avsetninger	0	-42 805	-42 805
31. desember 2012	32 976	254 312	287 288

Balansført verdi 31.12.11	Kraftfor- pliktelser	Forskudds- betalt kraftsalg	Sum
1. januar 2011	31 431	465 134	496 565
Årets verdijustering, note 21	1 156	-131 970	-130 814
Benyttet i løpet av året / nye avsetninger	0	-39 192	-39 192
31. desember 2011	32 587	293 972	326 559

Kraftforpliktelser:

Kraftforpliktelsene består av fristrømforspliktelser. Fristrømforspliktelsene vurderes til virkelig verdi. Verdivurderingsmetode er estimering av kontantstrømmer. Kontantstrømmene er beregnet med utgangspunkt i årlige mengder fristrøm multiplisert med framtidige markedspriser på kraft (Nasdaq OMX). Benyttet diskonteringsrente er beregnet med utgangspunkt i EURO statsrenter (Tyske statsrenter), hensyntatt markedsrisikopåslag samt et selskaps-spesifikt kredittpåslag.

Forskuddsbetalt kraftsalg:

Denne posten inneholder forskuddsbetaling knyttet til kraftsalgsavtaler. Avtalen er tidsbegrenset, gjøres opp finansielt og skal derfor vurderes til virkelig verdi. Benyttet verdivurderingsmetode er estimering av kontantstrømmer. Kontantstrømmene er beregnet på grunnlag av framtidige markedspriser i henhold til parametre definert i kontrakten multiplisert med årsvolum. Benyttet diskonteringsrente er beregnet med utgangspunkt i norske statsrenter, hensyntatt markedsrisikopåslag samt et selskaps-spesifikt kredittpåslag.

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 11 Kundefordringer og andre fordringer

	NOTE	2013	2012	2011
Andre langsiktige fordringer				
Fordringer på nærstående parter	32	485 068	36 986	31 196
Øvrige langsiktige fordringer		124 029	134 469	79 761
Sum andre langsiktige fordringer		609 097	171 455	110 957
Kundefordringer og andre fordringer				
Kundefordringer		1 098 424	921 632	958 171
Fordringer på nærstående parter	32	121 372	26 687	23 880
Nedskrivning til dekning av tap		-14 002	-17 304	-23 466
Kundefordringer netto		1 205 794	931 014	958 585
Andre kortsiktige fordringer		401 918	364 285	142 382
Sum kundefordringer og andre fordringer		1 607 712	1 295 299	1 100 967

Virkelig verdi av kundefordringer og andre fordringer er som følger

Kundefordringer		1 084 422	904 327	934 705
Fordringer på nærstående parter	32	121 372	26 687	23 880
Andre kortsiktige fordringer		401 918	364 285	142 382
Sum virkelig verdi av kundefordringer og andre fordringer		1 607 712	1 295 299	1 100 967

Pr 31. desember 2013 var kundefordringene nedskrevet med 14 millioner kroner (2012: 17,3 millioner kroner, 2011: 23,5 millioner kroner). Disse nedskrevne fordringene antas tapt. Aldersfordelingen er som følger:

	2013	2012	2011
3 – 6 måneder	7 711	14 685	3 095
Over 6 måneder	6 291	2 619	20 371
Sum nedskrivning kundefordringer	14 002	17 304	23 466

Pr. 31. desember 2013 var kundefordringer på 63,1 millioner kroner (2012: NOK 60,4 millioner kroner, 2011: NOK 57,2 millioner kroner) over forfall men ikke nedskrevet. Disse relaterer seg til fordringer som det erfaringsmessig ikke har vært problemer med å inndrive.

	2013	2012	2011
1 – 2 måneder	63 118	60 432	57 191
Sum fordringer over forfall, ikke nedskrevet	63 118	60 432	57 191

Bevegelse i avsetning for nedskrivning på kundefordringer er som følger:

	2013	2012	2011
Pr. 1 januar	17 304	23 466	23 185
Avsetning for nedskrivning av fordring (endring i avsetningen)	3 302	6 162	281
Faktiske tap i løpet av året (direkte reskontroført)	11 116	10 247	5 685
Reversering av ikke brukte beløp (direkte reskontroført)	-3 797	-2 260	-1 762
Reskontroførte tap på krav elimineres	-13 923	-20 310	-3 923
Pr. 31. desember	14 002	17 304	23 466

Nedskrivning og reversering av nedskrivning på kundefordringer er inkludert i andre driftskostnader. Nedskrivning til dekning av tap er foretatt når det ikke er noen forventning om å inndrive ytterligere kontanter. Andre fordringer inneholder ikke nedskrevne eiendeler.

Den maksimale eksponering for kredittrisiko på rapporteringstidspunktet er virkelig verdi av kundefordringer angitt ovenfor. Konsernet har ingen pant som sikkerhet.

Kundefordringer er et finansielt instrument og måling av kundefordringer skjer til amortisert kost, med videre nedskrivning til dekning av tap. Amortisert kost er lik bokført verdi.

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 12 Varer

Varebeholdning	2013	2012	2011
Varer	73 853	54 489	71 564
Sum varer	73 853	54 489	71 564

Varebeholdningen består av LNG, dekodere, hjemmesentraler, teknisk utstyr, elsertifikater og gassbeholdning. Varer er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi. På bredbåndvirksomheten er anskaffelseskosten beregnet til veid gjennomsnitt. Det er ikke gitt pant i varelageret.

Vannbeholdning i egne og felleskontrollerte kraftverk	2013	2012	2011
Vannbeholdning i GWh	3 270	4 024	3 978
Magasinfylling i prosent	65 %	79 %	79 %
Årets produksjon referert generator fratrukket energi til pumping i GWh	6 041	6 437	4 210

Årlig middelproduksjon i perioden 2004 – 2013 utgjorde 5 775 GWh.

Note 13 Kontanter og kontantekvivalenter

Kontanter og kontantekvivalenter	2013	2012	2011
Kontanter og bankinnskudd	1 003 449	860 306	667 537
Sum kontanter og kontantekvivalenter	1 003 449	860 306	667 537

Av bankinnskudd på 1 003 millioner kroner utgjør bundne midler 43 millioner kroner (2012: 51 millioner kroner, 2011: 43 millioner kroner).

Konsernet har konsernkontosystem mot Sparebank 1 SR-bank. Et konsernkontosystem innebærer solidaransvar fra deltakende selskaper. Lyse Energi AS sine konti utgjør eneste mellomværende med banken, mens innskudd og trekk på datterselskapenes kontoer er interne mellomværende med Lyse Energi AS. Renter godskrives/belastes mellom Lyse Energi AS og datterselskapene i henhold til saldo/trekk på det enkelte selskaps underkonti etter rentesatser i avtalen mellom Lyse Energi AS og Sparebank 1 SR-bank.

Ubenyttede trekkrettigheter:	2013	2012	2011
Trekkrettigheter	1 500 000	700 000	700 000
Kassekreditt Sparebank 1 SR-Bank	300 000	300 000	300 000
Sum ubenyttede trekkrettigheter	1 800 000	1 000 000	1 000 000

Likviditetsreserve	2013	2012	2011
Kontanter og bankinnskudd	1 003 449	860 306	700 000
Trekker ut bundne midler	-43 000	-51 000	-43 000
Ubenyttede trekkrettigheter	1 800 000	1 000 000	300 000
Likviditetsreserve	2 760 449	1 809 306	957 000

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 14 Aksjekapital og overkurs

	Antall aksjer	Ordinære aksjer	Overkurs	SUM
Pr 1. januar 2013	1 008 983	1 008 983	266 609	1 275 592
Endringer i aksjekapital og overkurs i perioden	0	0	0	0
Pr 31. desember 2013	1 008 983	1 008 983	266 609	1 275 592

Aksjenes pålydende er kr 1 000. Bare kommuner kan være aksjonærer. Erverv av aksjer er betinget av styrets samtykke. Ved salg eller annen avhendelse av aksjer har de øvrige aksjonærer forkjøpsrett. På generalforsamlingen representerer hver aksje en stemme. Vedtektsendringer krever tilslutning fra minst 2/3 av den representerte aksjekapital, samt tilslutning fra minst fem aksjonærer.

Eierandel	Antall aksjer	Eier andel	Stemme andel
Eierkommuner:			
Stavanger kommune	440 684	43,68 %	43,68 %
Sandnes kommune	197 064	19,53 %	19,53 %
Sola kommune	88 195	8,74 %	8,74 %
Time kommune	58 844	5,83 %	5,83 %
Klepp kommune	42 670	4,23 %	4,23 %
Hå kommune	38 190	3,78 %	3,78 %
Randaberg kommune	33 085	3,28 %	3,28 %
Eigersund kommune	29 775	2,95 %	2,95 %
Strand kommune	25 547	2,53 %	2,53 %
Rennesøy kommune	11 603	1,15 %	1,15 %
Hjelmeland kommune	10 029	0,99 %	0,99 %
Gjesdal kommune	9 414	0,93 %	0,93 %
Finnøy kommune	9 172	0,91 %	0,91 %
Lund kommune	7 194	0,71 %	0,71 %
Bjerkreim kommune	5 166	0,51 %	0,51 %
Kvitsøy kommune	2 351	0,23 %	0,23 %
Totalt antall aksjer	1 008 983	100,00 %	100,00 %

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 15 Egenkapital

Annen egenkapital ikke resultatført	NOTE	Omregningsdifferanse	Investeringer tilgjengelig for salg	Sikring	Pensjoner	SUM
Balanse 1. januar 2011		1 431	161 360	115 195	0	277 984
Revaluering	9, 21	0	-156 073	0	0	-156 073
Kontantstrømsikring	10, 21	0	0	-98 819	0	-98 819
Skatt på kontantstrømsikring	18, 21	0	0	27 669	0	27 669
Valutaomregningsdifferanser		-684	0	0	0	-685
Balanse 31. desember 2011		746	5 286	44 043	0	50 076
Balanse 1. januar 2012		746	5 286	44 043	0	50 076
Endret estimatavvik pensjoner		0	0	0	213 323	213 323
Kontantstrømsikring	10, 21	0	0	-114 219	0	-114 219
Skatt på kontantstrømsikring	18, 21	0	0	31 981	0	31 982
Valutaomregningsdifferanser		-3 389	0	0	0	-3 389
Balanse 31. desember 2012		-2 643	5 286	-38 195	213 323	177 772
Balanse 1. januar 2013		-2 643	5 286	-38 195	213 323	177 772
Estimatavvik pensjoner		0	0	0	-127 165	-127 165
Kontantstrømsikring	10, 21	0	0	-296 364	0	-296 364
Skatt på kontantstrømsikring	18, 21	0	0	80 388	0	80 388
Valutaomregningsdifferanser		45 397	0	0	0	45 397
Balanse 31. desember 2013		42 754	5 286	-254 171	86 158	-119 973

Endring i annen opptjent egenkapital

	2013	2012	2011
Balanse 31. desember året før	2 995 559	2 974 007	2 715 047
Prinsippendring pensjoner	0	-270 629	0
Balanse 1. januar	2 995 559	2 703 378	2 715 047
Årsresultat tilordnet selskapets aksjonærer	547 464	648 105	654 116
Utdelt utbytte	-373 000	-357 500	-340 000
Kjøp av aksjer i datterselskap	0	39	-26 144
Investering i tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet	927	-1 353	-7 703
Andre egenkapitaleffekter	-6 944	2 890	-21 310
Balanse 31. desember	3 164 006	2 995 559	2 974 007

Note 16 Leverandørgjeld, annen kortsiktig gjeld og avsetninger

Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	NOTE	2013	2012	2011
Leverandørgjeld		394 221	348 206	391 318
Leverandørgjeld på nærstående parter	32	6 215	2 581	2 814
Annen kortsiktig gjeld		759 323	552 757	496 467
Skyldig offentlige avgifter		422 899	437 593	388 761
Sum leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld		1 582 658	1 341 137	1 279 361

Avsetninger

	2013	2012	2011
Fjerningsforpliktelser	15 500	10 000	10 000
Andre avsetninger	2 439	2 439	2 439
Sum avsetninger	17 939	12 439	12 439

Leverandørgjeld er et finansielt instrument. Måling av leverandørgjeld skjer ved amortisert kost, ved videre test for verdifall. Amortisert kost er lik bokført verdi.

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 17 Lån

Langsiktige lån:	NOTE	2013	2012	2011
Obligasjonslån		3 930 057	3 942 124	3 079 243
Ansvarlig lån		2 400 000	2 500 000	2 600 000
Andre lån		2 035 000	2 045 000	1 842 000
Sum langsiktige lån		8 365 057	8 487 124	7 521 243

Kortsiktige lån:		2013	2012	2011
Sertifikatlån		1 000 000	1 325 000	1 500 000
Sikret lån euro langsiktig lån (forfalt 2012)	21	0	0	320 401
Første års avdrag ansvarlige lån reklassifisert fra langsiktige lån		100 000	100 000	100 000
Første års avdrag Obligasjonslån reklassifisert fra langsiktige lån		450 555	300 000	700 000
Øvrige kortsiktige lån		0	2 167	0
Sum kortsiktige lån		1 550 555	1 727 167	2 620 401

Netto rentebærende lån		2013	2012	2011
Sum langsiktige og kortsiktige lån		9 915 612	10 214 291	10 141 644
Kontanter og bankinnskudd, note 13		-1 003 449	-860 306	-667 537
Netto rentebærende lån		8 912 163	9 353 985	9 474 107

Utvikling i netto rentebærende lån		2013	2012	2011
IB netto rentebærende lån		9 353 985	9 474 107	8 739 949
Endring i kontantbeholdning		-143 143	-192 769	271 236
Herav avgang/tilgang datterselskap		-52 989	0	-26 579
Opptak av nye langsiktige lån		1 450 000	1 353 000	950 000
Betalte avdrag langsiktige lån		-100 000	-800 000	-506 469
Innfrielse av lån		-1 303 000	-300 028	0
Opptak av nye kortsiktige lån		1 000 000	1 325 000	2 020 000
Innfrielse av kortsiktige lån		-1 325 000	-1 505 324	-2 000 000
Netto kostnadsførte renter		473 284	495 363	501 083
Betalte renter		-436 023	-493 629	-467 403
Andre poster		-4 951	-1 735	-7 713
UB netto rentebærende lån		8 912 163	9 353 985	9 474 107

Note 17 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Obligasjonslån:

Obligasjonslån er en finansiell forpliktelse som måles til amortisert kost.

**Oversikt obligasjonslån
31.12.13**

	Beløp	Rente	Tilhørende renteswap	Kommentar
År 2009-2019	464 008	fast rente 6,25 %	Swapet til flytende rente **)	Swap gjelder 200 mill. kroner av lånet
År 2009-2014	250 555	fast rente 5,41 %	Swapet til flytende rente **)	
År 2009-2014	200 000	3 mnd nibor + 1,45 %	Swapet til fast rente *)	
År 2010-2015	366 049	fast rente 4,75 %	Swapet til flytende rente **)	
År 2010-2015	150 000	3 mnd nibor + 1,10 %	Swapet til fast rente *)	
År 2010-2015	400 000	fast rente 4,55 %		
År 2010-2017	350 000	fast rente 4,96 %		
År 2011-2021	350 000	fast rente 6,04 %		
År 2012-2017	400 000	3 mnd nibor + 1,50 %	Swapet til fast rente *)	Swap gjelder 300 mill. kroner av lånet
År 2012-2022	250 000	fast rente 5,40 %		
År 2012-2022	500 000	fast rente 4,8 %		
År 2013-2018	200 000	3 mnd nibor + 1,40 %		
År 2013-2021	300 000	fast rente 4,55 %		
År 2013-2020	200 000	fast rente 3,75 %		
Sum	4 380 612			
1. års avdrag	-450 555			
Sum	3 930 057			

*) Kontantstrømsikring:

Sikringsdokumentasjon er utarbeidet og tilfredsstillende kravene til sikringsbokføring. Virkelig verdi av sikringen er bokført mot egenkapital, ref note 10 og 15. Motposten er ført opp under derivater.

**) Virkelig verdi sikring

Virkelig verdi på swapene er regnskapsført under derivater. Motpost er regnskapsført under obligasjonslån.

Ansvarlige lån:

I forbindelse med etableringen av Lyse Energi AS ble 3 milliarder kroner besluttet omdannet fra egenkapital til ansvarlig lån fra eierne. Lånet var avdragsfritt til og med år 2008, deretter nedbetales lånet over 30 år med like store avdrag. Lånet forrentes med tre måneders NIBOR + 2 %. Det er ikke stilt sikkerhet for lånet. Ansvarlig lånekapital er en finansiell forpliktelse og måles til amortisert kost. Virkelig verdi er lik bokført verdi.

Konsernet har per 31.12.13 1.800 millioner kroner i fremtidige renteswapper for å sikre rentebetaling på de ansvarlige lånene. Sikringsdokumentasjon er utarbeidet og tilfredsstillende kravene til sikringsbokføring og virkelig verdi av denne sikringen er bokført mot egenkapital, ref note 10 og 15.

Sertifikatlån (kortsiktig lån):

Sertifikatlån rulleres og har løpetid på normalt 1 år (3 til 12 mnd). Lånene klassifiseres som kortsiktig gjeld. Renten er etterskuddsvis på et fast beløp i perioden og betales ved forfall.

Sertifikatlån er en finansiell forpliktelse som måles til amortisert kost. Forskjellen mellom pålydene og amortisert kost anses som uvesentlig og blir ikke resultatført. Balanseført verdi på lånene per 31.12.13 er 1.000 millioner kroner, tilsvarende virkelig verdi.

Note 17 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Avdragsprofil rentebærende lån:

År	2013	2014	2015	2016	2017	Deretter	Sum
Beløp	1 550 555	1 007 000	709 049	212 500	1 001 667	5 434 841	9 915 612

Ubenyttede trekkrettigheter:

	2013	2012	2011
Trekkrettigheter banksyndikat (2011–2012: SEB)	1 500 000	700 000	700 000
Kassekreditt Sparebank 1 SR-Bank	300 000	300 000	300 000
Sum ubenyttede trekkrettigheter	1 800 000	1 000 000	1 000 000

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 18 Utsatt skatt

Utsatt skatt nettoføres når konsernet har en juridisk rett til å motregne utsatt skattefordel mot utsatt skatt i balansen og dersom den utsatte skatten er til samme skattemyndighet. Følgende beløp er blitt nettoført:

	NOTE	2013	2012	2011
Poster som er nettoført i balansen				
Utsatt skattefordel overskuddsskatt		338 714	263 037	294 594
Utsatt skatt overskuddsskatt		1 164 351	1 292 174	1 239 759
Netto utsatt overskuddsskatt		825 638	1 029 137	945 165
Spesifikasjon av endring i balanseført utsatt skatt, overskuddsskatt				
Balanseført verdi 01.01		1 029 137	945 165	669 749
Kjøp av datterselskap	30	0	0	1 207
Avgang datterselskap	30	-110 121	0	0
Resultatført i perioden	26	35 500	143 428	301 880
Skatt ført direkte mot egenkapital		-128 878	-59 456	-27 668
Balanseført verdi 31.12		825 638	1 029 137	945 165
Spesifikasjon av endring i balanseført utsatt skatt, grunnrenteskatt				
Balanseført verdi 01.01		622 159	558 176	502 939
Resultatført i perioden	26	87 073	69 418	55 237
Pensjoner estimatavvik		-7 824	-5 436	0
Balanseført verdi 31.12		701 409	622 158	558 176
Spesifikasjon av utsatt skatt ført direkte mot egenkapitalen i året				
Kontantstrømsikring	15	-80 388	-31 981	-27 668
Pensjoner estimatavvik		-48 528	-24 258	0
For lite avsatt tidligere år		39	-3 218	0
Utsatt skatt ført direkte mot egenkapitalen		-128 877	-59 456	-27 668

Utsatt skatt	Immaterielle eiendeler	Driftsmidler	Omløpsmidler	Investeringer	Annet	SUM
1. januar 2011	8 700	1 120 772	0	4 997	0	1 134 469
Resultatført i perioden	10 000	63 517	0	-6 127	0	67 390
Oppkjøp av datterselskap	0	37 901	0	0	0	37 901
31. desember 2011	18 700	1 222 190	0	-1 130	0	1 239 759
Resultatført i perioden	-2 425	59 794	0	-1 737	0	55 632
Ført mot annen egenkapital	0	-3 216	0	0	0	-3 218
31. desember 2012	16 274	1 278 768	0	-2 868	0	1 292 174
Resultatført i perioden	-876	-16 604	0	1 908	0	-15 572
Ført mot utvidet resultatregnskap	0	0	0	0	0	0
Ført mot annen egenkapital	0	38	0	0	0	38
Avgang datterselskap	-15 399	-96 890	0	0	0	-112 288
31. desember 2013	0	1 165 313	0	-961	0	1 164 351

Note 18 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

	Lån og forpliktelser	Pensjoner	Derivater	Underskudd til fremføring	Omløpsmidler	Ikke balanseført utsatt skattefordel	SUM
Utsatt skattefordel							
1.januar 2011	21 756	50 063	190 172	186 410	18 945	-2 627	464 720
Resultatført i perioden	65 035	7 503	-148 495	-159 940	-68	1 476	-234 489
Ført mot utvidet resultatregnskap	0	0	27 669	0	0	0	27 669
Oppkjøp av datterselskap	0	73	0	36 614	8	0	36 695
31. desember 2011	86 791	57 639	69 346	63 084	18 885	-1 151	294 594
Resultatført i perioden	-62 251	-24 953	32 231	11 283	-15 951	-28 154	-87 796
Ført mot utvidet resultatregnskap	0	-82 959	31 981	0	0	0	-50 978
Ført mot annen egenkapital	0	107 217	0	0	0	0	107 217
31. desember 2012	24 540	56 944	133 557	74 367	2 935	-29 305	263 037
Resultatført i perioden	-250	2 211	26 899	-50 071	371	-30 232	-51 072
Ført mot utvidet resultatregnskap	12 325	48 528	68 061	0	0	0	128 915
Ført mot annen egenkapital	0	0	0	0	0	0	0
Avgang datterselskap	0	-1 593	0	-24	-550	0	-2 167
31. desember 2013	36 615	106 090	228 517	24 272	2 756	-59 536	338 714

	Derivater	Driftsmidler	Pensjoner	Gevinst- og tapskonto	Grunnrenteskatt til fremføring	SUM
Utsatt skatt grunnrenteskatt						
1.januar 2011	-8 336	877 509	-1 261	-3 322	-4 056	860 534
Resultatført i perioden	6 847	560	11	3 120	2 003	12 541
31. desember 2011	-1 489	878 069	-1 250	-202	-2 053	873 075
Resultatført i perioden	1 489	25 963	575	73	-14 467	13 633
Ført mot utvidet resultatregnskap	0	0	-2 960	0	0	-2 961
Ført mot annen egenkapital	0	0	0	0	0	0
31. desember 2012	0	904 032	-3 635	-130	-16 521	883 747
Resultatført i perioden	0	45 180	-4 715	56	9 290	49 811
Ført mot utvidet resultatregnskap	0	0	0	0	0	0
Ført mot annen egenkapital	0	0	0	0	0	0
31. desember 2013	0	949 212	-8 350	-74	-7 230	933 559

	Derivater	Driftsmidler	Pensjoner	Gevinst- og tapskonto	Grunnrenteskatt til fremføring	Andre poster	Ikke balanseført utsatt skattefordel	SUM
Utsatt skattefordel grunnrenteskatt								
1.januar 2011	0	-33 141	535	3 848	386 352	0	0	357 595
Resultatført i perioden	8 287	-7 581	1	1 775	-36 503	0	-8 675	-42 695
31. desember 2011	8 287	-40 722	536	5 623	349 849	0	-8 675	314 899
Resultatført i perioden	-15	16 788	-316	-1 092	-61 545	66	-9 671	-55 785
Ført mot utvidet resultatregnskap	0	0	2 475	0	0	0	0	2 475
Ført mot annen egenkapital	0	0	0	0	0	0	0	0
31. desember 2012	8 272	-23 934	2 695	4 531	288 304	66	-18 346	261 588
Resultatført i perioden	888	29 936	-7 897	-2 451	-26 333	1	-31 406	-37 262
Ført mot utvidet resultatregnskap	0	0	7 824	0	0	0	0	7 824
Ført mot annen egenkapital	0	0	0	0	0	0	0	0
31. desember 2013	9 160	6 002	2 622	2 080	261 971	67	-49 752	232 150

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 19 Pensjoner

Lysekonsernet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets pensjonsordning tilfredsstiller kravene i denne lov.

Innskuddsbasert ordning

Selskapets innskuddsbaserte pensjonsordninger omfatter i alt 457 personer pr 31.12.13. Ansatte som har innskuddsbasert ordning er omfattet av LO-NHO ordningen for avtalefestet pensjon (AFP).

Overgang til ny AFP ordning i privat sektor

Som følge av AFP-tilskottsloven ble gammel AFP-ordning lukket per 31.12.2010. Lukkingen av denne ble behandlet regnskapsmessig som avkorting. Den nye AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetaksordning, som den gamle AFP-ordningen i LO/NHO-området. Den nye AFP-ordningen anses regnskapsmessig som en ny ordning, ikke som en endring av den eksisterende ordningen.

Regnskapsføring knyttet til gammel AFP-ordning

Gjenværende regnskapsført forpliktelse for gammel AFP-ordning knytter seg til betjening av AFP-pensjonister gått av før 2011. (25 % egenandel samt premie for årene 2011-2015). I årets pensjonskostnad inngår også en avsetning for å dekke opp en forventet utbetaling knyttet til en underdekning i den tidligere AFP-ordningen. Denne avsetningen er balanseført som kortsiktig gjeld.

Regnskapsføring av forpliktelse av ny AFP-ordning

Selskapet har en reell økonomisk forpliktelse som følge av avtalen om ny AFP-ordning. I 2013 foreligger imidlertid ikke tilstrekkelig informasjon for å muliggjøre innregning av ny forpliktelse i årsregnskapet for 2013.

Ytelsesbasert ordning

Lyse har i 2013 endret regnskapsprinsipp knyttet til regnskapsføring av pensjoner, som følge av endringer i regnskapsstandarden IAS 19. De vesentligste endringene i IAS 19 knytter seg til at adgangen til bruk av korridorløsningen bortfaller, og aktuariemessige gevinster og tap må føres over utvidet resultat når disse oppstår. En annen viktig endring er innføring av nettorente på netto pensjonsforpliktelse. Netto rentekostnader blir dermed resultatført som finanskostnad i resultatregnskapet. Denne ble tidligere presentert som lønnskostnad. Bortfall av korridorløsningen kan gi større volatilitet i balanseført pensjonsforpliktelse, utvidet resultat og i konsernets egenkapital.

Endringer er blitt gjort retrospektivt og sammenligningstallene for 2012 er omarbeidet. Regnskapsmessig effekt av endringene på tidspunktet for førstegangsinnregning er innregnet i konsernets egenkapital 01.01.2012.

Lyse har en ytelsesbasert pensjonsordning i henhold til tariffavtale for kommunalt ansatte. Pensjonsordninger omfatter i alt 677 personer, herav 452 aktive og 225 pensjonister.

Pensjonsmidlene er vurdert til virkelig verdi ved utgangen av året. Pensjonsforpliktelsene (netto nåverdi av pensjonsytelsene på balansedagen justert for fremtidig lønnsvekst) er vurdert etter beste estimat basert på forutsetninger på balansedagen. De aktuarielle beregningene av pensjonsforpliktelsene er utført av uavhengig aktuar. Forutsetningene for lønnsøkninger, pensjonsregulering og G-regulering er sammenholdt mot historiske observasjoner, inngåtte tariffavtaler og forholdet mellom enkelte forutsetninger.

Ansatte som har ytelsesbasert pensjonsordning omfattes av offentlig AFP-ordning.

Ansatte som slutter før pensjonsalder, blir værende igjen i pensjonsordningen og får en såkalt oppsatt rettighet. Lyse er økonomisk forpliktet til å justere oppsatte rettigheter i takt med folketrygdens grunnbeløp frem til pensjonsalder, og folketrygdens grunnbeløp fratrukket 0,75 prosentpoeng når pensjonen er under utbetaling. Det er regnskapsmessig avsatt forpliktelse som om denne ytelsen er fullt opptjent, men likvidmessig, så påløper reguleringspremie i tråd med ovennevnte beskrivelse.

Note 19 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Tabellen under viser hvordan konsernets pensjonsordninger er inntatt i årsregnskapet:

	2013	2012 omarbeidet	2011
Balansførte forpliktelser:			
- Ytelsesordninger	557 432	391 582	295 911
Årets resultatførte pensjonskostnad *)			
- Ytelsesordninger	70 366	95 399	76 818
- Innskuddsordninger	13 102	13 511	8 512
Virkning av estimatendringer ført over utvidet konsolidert resultat			
- Ytelsesordninger før skatt	-175 122	299 214	0
- Skatteeffekt	-47 957	85 891	0
- Ytelsesordninger etter skatt	-127 165	213 323	0

*) Resultatførte pensjonskostnader inkluderer årets opptjening, endringer i samt gevinst eller tap knyttet til opphør av ordninger. Netto rentekostnader er presentert som finanskostnad.

	31.12.13	31.12.2012 omarbeidet	31.12.11
Balansført forpliktelse er fastsatt som følger:			
Nåverdi av opptjent pensjonsforpliktelse for ytelsesplaner i fondsbaserte ordninger	1 251 599	1 036 589	1 265 664
Virkelig verdi på pensjonsmidler	-855 593	-783 199	-727 215
Faktisk netto pensjonsforpliktelse for ytelsesplaner i fondsbaserte ordninger	396 006	253 390	538 449
Nåverdi av forpliktelse for ikke fondsbaserte ordninger	161 426	138 192	145 304
Ikke resultatførte estimatavvik	0	0	-387 843
Netto pensjonsforpliktelse i balansen (etter arbeidsgiveravgift) *)	557 432	391 582	295 911

*) Arbeidsgiveravgift inkludert i netto pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Endringene i den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen fondsbaserte ordninger i løpet av året:

	31.12.13	31.12.2012 omarbeidet	31.12.11
Pensjonsforpliktelse 1. januar (ekskl. arbeidsgiveravgift)	1 036 589	1 265 664	992 192
Avgang datterselskap	-11 611	0	0
Årets pensjonsopptjening	42 577	57 947	47 763
Rentekostnad	39 913	34 332	39 043
Etablering av pensjonsordning	9 808	0	0
Planendring	0	0	-2 180
Estimatendringer	173 678	-285 589	198 565
Arbeidsgiveravgift på tilskudd	-10 052	-8 043	-5 599
Utbetalte ytelser	-29 305	-27 722	-26 522
Forpliktelser overtatt gjennom virksomhetssammenslutninger (note 30)	0	0	22 401
Pensjonsforpliktelse 31. desember (etter arbeidsgiveravgift)	1 251 599	1 036 589	1 265 664

Endring i pensjonsmidlenes virkelige verdi:

	31.12.13	31.12.2012 omarbeidet	31.12.11
Virkelig verdi på pensjonsmidler per 1. januar	783 199	727 214	679 633
Avgang datterselskap	-7 900	0	0
Faktisk avkastning midler ift. resultatført renteinntekt	29 675	16 849	32 987
Estimatendringer	4 758	-9 478	-19 987
Etablering av pensjonsordning	5 442	0	0
Planendring	0	0	289
Totalt tilskudd	67 274	73 690	52 511
Totale utbetalinger fra fond	-26 855	-25 077	-26 522
Virksomhetssammenslutning (note 30)	0	0	8 304
Virkelig verdi på pensjonsmidler per 31. desember etter arbeidsgiveravgift	855 593	783 199	727 214

Note 19 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Endringene i den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen ikke fondsbaserte ordninger i løpet av året:	31.12.13	31.12.2012 omarbeidet	31.12.11
Pensjonsforpliktelse 1. januar (ekskl. arbeidsgiveravgift)	138 192	145 304	122 566
Nåverdien av årets pensjonsopptjening	11 831	15 679	12 681
Rentekostnad	5 502	3 797	4 832
Etablering av pensjonsordning	2 088	0	0
Overgang til ny LO-NHO ordning	0	0	338
Pensjon over drift	57	67	0
Estimatendringer	6 203	-23 102	8 270
Utbetalte ytelser	-2 446	-3 553	-3 383
Pensjonsforpliktelse 31. desember (etter arbeidsgiveravgift)	161 426	138 192	145 304

Følgende økonomiske forutsetninger er lagt til grunn:	2013	2012	2011
Diskonteringsrente	4,00 %	3,90 %	2,65 %
Fonventet avkastning på pensjonsmidler	4,00 %	3,90 %	4,15 %
Lønnsregulering	3,75 %	3,50 %	3,50 %
Pensjonsregulering	2,75 %	2,50 %	2,97 %
G-regulering	3,50 %	3,25 %	3,25 %
Frivillig avgang	2 % inntil 45 år 0% etter 45 år	2 % inntil 45 år 0% etter 45 år	2 % inntil 45 år 0% etter 45 år
Dødelighetstabell	K2013BE	K2005	

Forventet tilskudd til ytelsesordningen er MNOK 68 for 2014.

Som aktuariemessige forutsetninger er lagt til grunn forutsetninger fra veiledningen til regnskapsstiftelsen, hensyntatt historiske data og gjennomsnittsalder for konsernet populasjon i pensjonsordningen. Forutsetninger om dødelighet er basert på publiserte statistikker.

Note 19 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Sensitivitetsanalyse:

Tabellen nedenfor viser et estimat for en potensiell effekt ved en endring i visse forutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsordninger i Lyse.

Endring i diskonteringsrente	-0,50 %	0,50 %		
Endring i prosent brutto pensjonsforpliktelse	10,20 %	-9,70 %		
Endring i lønn/G og P-regulering **)	-0,25 %	-0,50 %	0,25 %	0,50 %
Endring i prosent brutto pensjonsforpliktelse	-4,80 %	-9,70 %	4,90 %	10,10 %
Durasjon*)	1 år reduksjon		1 år økning	
	Intervall -7-10%		ca +8-+10%	

*) Vedrørende durasjon og dødelighet vil det neste sesong utarbeides en sensitivitet som passer en dynamisk dødelighetsmodell. Men for årets note er dette tilstrekkelig.

**) Det er satt opp sensitivitet på lønn, G-regulering og Pensjonsregulering da Lyse følger veiledningen og alle tre parametre blir endret samtidig.

Den samlede pensjonskostnaden innregnet i resultatet:

	2013	2012 omarbeidet	2011
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	55 518	77 548	60 444
Rentekostnad *)	15 309	17 748	43 875
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	0	0	-32 987
Overgang til ny LO-NHO ordning	0	0	-949
Planendring	0	0	-893
Pensjon over drift	57	103	0
Amortisering av estimeringsstap / (-gevinst)	0	0	7 837
Avsetning avviklingspremie gammel LO-NHO ordning	-519	0	-510
Pensjonskostnad, ytelsesplaner	70 366	95 399	76 818
Tilskuddsplaner			
Arbeidsgivers tilskudd	13 102	13 511	8 512
Totale pensjonskostnader	83 468	108 910	81 736

*) Rentekostnader er fra og med 2013 resultatført under finanskostnader. 2012-tall er omarbeidet.

Forventet tilskudd til innskuddsordningen er MNOK 16 for 2014.

Pensjonsmidler består av:

	2013		2012		2011	
Egenkapitalinstrumenter	23 957	3 %	142 542	18 %	152 715	21 %
Rentebærende instrumenter	783 723	92 %	610 895	78 %	552 683	76 %
Annet	47 913	6 %	29 762	4 %	21 816	3 %
Virkelig verdi pensjonsmidler	855 593		783 199		727 214	

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 20 Avsetninger og annen langsiktig gjeld

	NOTE	2013	2012	2011
Pengebeløpserstatninger		31 536	31 536	31 536
Fysisk fristrøm		13 460	13 460	13 460
Erstatningskraft		30 580	30 580	30 580
Sum avsetninger		75 576	75 576	75 576
Kraftforpliktelse		861 060	861 060	861 060
Leasinggjeld	28	420 761	29 639	0
Annen langsiktig gjeld		0	0	2 710
Sum annen langsiktig gjeld		1 281 821	890 700	863 770

Pengebeløpserstatninger

Pengebeløpserstatninger er avtaler om å utbetale årlige erstatninger over en tidsbegrenset periode. Erstatningene likestilles med kjøp, og er en finansiell forpliktelse som skal måles og innregnes til amortisert kost.

Fysisk fristrøm og erstatningskraft

Som en del av vederlaget til grunneiere har Lyse i enkelte tilfeller inngått avtaler om å avstå en viss årlig mengde kraft til grunneier [fristrøm/erstatningskraft]. Dette er kontrakter om leveranse av kraft, og kontrakten vurderes på lik linje med andre kraftkontrakter. Det legges til grunn at unntaket for normalt kjøp og salg i IAS 39.5 kan benyttes. Det foreligger ikke innebygde derivater, da det her kun er snakk om en mengde strøm multiplisert med markedspriser.

Kraftforpliktelse

Lyse konsernet har inngått avtaler om levering av 81,1 GWh kraft. Kontraktene stiller krav til fysisk levering. Kontraktene klassifiseres som kontrakter på salg av ikke-finansielle gjenstander. Hovedregelen for slike kontrakter er at de ikke omfattes av virkeområdet til IAS 39.

Oppgjørsformen på kontraktene ble endret fra finansielt til fysisk oppgjør fra og med 01.01.2008. Virkelig verdi av kontraktene på tidspunktet for endring av oppgjørsformen ble etablert som ny kostpris på forpliktelsene tilknyttet de fremtidige kraftleveransene. Det beregnes en årlig inntektsføring samt en årlig rentekostnad på 40,4 millioner kroner. Dette er basert på virkelig verdi av forpliktelsen på tidspunktet for endring av oppgjørsformen til kontraktene.

Leasinggjeld

Se note 28 for informasjon.

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 21 Netto tap / (gevinster)

Netto tap / (gevinster) som inngår i årsresultat	NOTE	2013	2012	2011
Opsjoner		0	2 193	-1 279
Avgang datterselskap		-37 742	0	0
Finansielle kraftkontrakter – holdt for handelsformål		-42 486	-110 588	-580 186
Valuta derivater – holdt for handelsformål		34 837	-17 120	-8 239
Langsiktige finansielle kraftkontrakter		28 843	3 095	-129 863
Andre tap / (gevinster) netto klassifisert som drift		-16 548	-122 420	-719 567
Valutaterminkontrakter til virkelig verdi over resultatet (sikring valutalån)	25	0	1 022	-732
Valutalån målt til amortisert kost	25	0	-2 562	324
Andre tap / (gevinster) netto klassifisert som finans		0	-1 540	-408
Netto tap/(gevinster) som inngår i årsresultat		-16 548	-123 960	-719 975
Netto tap / (gevinster) som inngår i utvidet resultat	NOTE	2013	2012	2011
Finansielle eiendeler tilgjengelige for salg	9,15	0	0	156 073
Finansielle kraftkontrakter kontantstrømsikring	15	2 440	0	0
Kontantstrømsikring valutaterminkontrakter	15	245 383	56 863	44 213
Kontantstrømsikring rentebytteavtaler	15	-31 847	25 375	26 937
Netto tap / (gevinster) som inngår i utvidet resultat		215 976	82 238	227 223
Netto tap / (gevinster) innregnet i totalresultat	NOTE	2013	2012	2011
Netto tap / (gevinst) på eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi, bokført mot resultat		-16 548	-121 398	-720 299
Netto tap / (gevinst) på forpliktelser målt til amortisert kost, bokført mot resultat	25	0	-2 562	324
Netto tap / (gevinst) på finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, bokført mot egenkapital	15	0	0	156 073
Netto tap / (gevinst) på derivater som inngår i regnskapsmessig sikring, bokført mot egenkapital	15	215 976	82 238	71 150
Netto tap / (gevinster) som inngår i totalresultat		199 428	-41 722	-492 752

Note 21 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Balansført verdi pr målekategori:	NOTE	2013	2012	2011
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	9	19 563	117 410	330 139
Sum balansført verdi finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		19 563	117 410	330 139
Finansielle kraftkontrakter – holdt for handelsformål	10	207 299	174 701	68 526
Finansielle kraftkontrakter – virkelig verdi kunders posisjoner	10	-61 235	-24 184	52 514
Valuta derivater – holdt for handelsformål	10	-7 951	26 886	9 766
Finansielle kraftkontrakter	10	-270 815	-287 288	-326 559
Andre finansielle instrumenter	10	0	8 200	26 940
Sum balansført verdi eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi over resultatet		-132 702	-101 685	-168 813
Valutalån målt til amortisert kost	17	0	0	-320 401
Pengebeløpserstatninger kraft	20	-31 536	-31 536	-31 536
Sum balansført verdi lån og forpliktelser til amortisert kost		-31 536	-31 536	-351 937
Valutaterminkontrakter virkelig verdi sikring	10	0	0	-1 275
Finansielle kraftkontrakter kontantstrømsikring	10	-3 342	0	0
Rentebytteavtaler virkelig verdi sikring	10	23 612	42 124	29 243
Valutaterminkontrakter kontantstrømsikring	10	-184 675	107 281	186 258
Rentebytteavtaler kontantstrømsikring	10	-114 507	-160 329	-125 086
Sum balansført verdi derivater som inngår i regnskapsmessig sikring		-278 912	-10 924	89 140

Note 22 Inntekter

	2013	2012	2011
Salgsinntekter			
Energisalg	2 499 827	2 471 777	2 174 251
LNG	1 187 928	705 129	324 503
Overføringsinntekter	1 034 755	935 096	1 130 791
Inntekter telekommunikasjon	1 689 251	1 796 548	1 538 913
Andre inntekter	134 118	144 844	127 164
Sum salgsinntekter	6 545 879	6 053 394	5 295 622

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 23 Andre driftskostnader

	2013	2012	2011
Andre driftskostnader			
Fremmedytelser	230 048	213 235	234 291
Kontorkostnader	43 126	44 680	42 897
Andre driftskostnader deleide verk	51 005	48 497	45 626
Reparasjon og vedlikehold	130 666	81 827	70 695
Kostnader eiendom, leie maskiner, inventar og annen leie	129 884	135 811	121 368
Salgs- og reklamekostnader	48 495	75 846	77 458
Andre driftskostnader	102 074	91 602	114 615
Sum andre driftskostnader	735 298	691 498	706 950

Deloitte AS er revisor for Lyse konsernet og reviderer alle revisjonspliktige datterselskaper.

Totale honorarer (eksklusiv merverdiavgift) til konsernrevisor for revisjon og øvrige tjenester utgjør som følger:

	2013	2012	2011
Herav honorar til ekstern revisor:			
Lovpålagt revisjon	1 865	2 191	2 096
Andre attestasjonstjenester	435	643	117
Skatterådgivning	0	0	0
Andre tjenester	78	80	285
Sum honorar til revisor	2 378	2 914	2 498

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 24 Lønn, ytelser til ledende ansatte og styret

	NOTE	2013	2012	2011
Lønnskostnader og andre personalkostnader				
Lønn		446 426	502 112	461 534
Arbeidsgiveravgift		73 902	93 322	83 549
Pensjonskostnader – ytelsesplaner	19	55 057	81 516	76 817
Pensjonskostnader – tilskuddsplaner	19	13 102	13 511	8 512
Andre personalkostnader		111 820	73 511	63 702
Sum lønnskostnad og andre personalkostnader		700 307	763 972	694 114
Antall årsverk		926	963	963

Ytelser til ledende personer

Navn	Stilling	Lønn / Honorar	Naturalytelser og andre skattepliktige godtgjørelser	Pensjonskostnader	Samlet godtgjørelse
Eimund Nygaard	Konsernsjef	1 888	122	603	2 613
Ole Gabrielsen	Konserndirektør Energi	1 454	125	495	2 074
Toril Nag	Konserndirektør Tele	1 522	178	117	1 818
Torbjørn Johnsen	Konserndirektør Infrastruktur	1 442	138	499	2 079
Grethe Høiland	Konserndirektør Marked	1 355	111	734	2 200
Ove Otterbech Jølbo	Konserndirektør Organisasjon	1 345	128	418	1 891
Leiv Ingve Ørke	Konserndirektør Økonomi og finans	1 439	104	381	1 923
Eirik Gundegjerde	Konserndirektør Smart Utility og forretningsutvikling	1 470	98	387	1 955
Ivar Rusdal	Styreleder	210	0	0	210
Reinert Kverneland	Nestleder	130	0	0	130
Arne M. Sele	Ansattes representant	90	0	0	90
Hilda Bådsvik Høie	Styremedlem	90	0	0	90
Steinar Madsen	Styremedlem	90	0	0	90
Solveig Ege Tengedal	Styremedlem	90	0	0	90
Cecilie Bjelland	Styremedlem	90	0	0	90
Gro Vetnes	Ansattes representant	90	0	0	90

Pensjonskostnader til ledergruppen inngår i ordinær kollektivordning for konsernet. Ingen i ledergruppen eller konsernstyret har avtale om lønn/godtgjørelse etter opphør av ansettelsesforhold/verv. Et kompensasjonsutvalg forbereder styrets behandling av lønn til konsernsjefen og fastsetter retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte. Ledende ansatte har ikke avtale om aksjebasert avlønning.

Det foreligger ingen opsjoner/rettigheter som gir ansatte eller tillitsvalgte rett til tegning, kjøp eller salg av aksjer.

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 25 Finansinntekter / kostnader

Netto finanskostnader	NOTE	2013	2012	2011
Ansvarlig lån		96 489	110 327	134 863
Sikring ansvarlig lån		58 963	52 524	40 958
Obligasjonslån		177 449	167 862	165 836
Rentekostnader kraftsalgsavtaler og frikraft		57 483	59 518	62 765
Andre rentekostnader		158 676	139 549	129 587
Sum rentekostnader		549 059	529 780	534 010
Agiotap		31 167	23 592	4 989
Nedskrivning finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	9	100 002	19 654	346 842
Nedskrivning andre finansielle investeringer		10 332	0	0
Nedskrivning lån til tilknyttet selskap		0	231	21 338
Valutalån målt til amortisert kost		0	0	324
Valutaterminkontrakter til virkelig verdi over resultatet		0	21 582	15 733
Finanselement pensjonskostnad	19	15 309	17 748	0
Andre finanskostnader		2 455	2 990	3 422
Finanskostnader		708 325	615 577	926 657
Andre renteinntekter		75 775	34 417	32 927
Gevinst ved realisasjon av verdipapirer		0	0	10 725
Utbytte		686	581	3 465
Agiovinning		52 667	4 960	7 042
Valutalån målt til amortisert kost		0	2 562	0
Valutaterminkontrakter til virkelig verdi over resultatet		0	20 560	16 465
Andre finansinntekter		616	4 429	2 619
Finansinntekter		129 745	67 508	73 244
Netto finanskostnader		578 580	548 069	853 413

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 26 Skattekostnad

	NOTE	2013	2012	2011
Spesifikasjon av skattekostnad				
Betalbar skatt		371 427	261 257	186 102
Endring utsatt skatt	18	35 500	143 428	301 880
Betalbar skatt på grunnrente		279 828	223 010	221 784
Endring utsatt skatt grunnrente	18	87 073	69 418	55 237
For mye/lite avsatt tidligere år grunnrente		-209	-1 802	10 579
For mye/lite avsatt tidligere år		1 170	-2 631	228
Andre poster grunnrenteskatt		20 885	0	0
Andre poster		-1 825	-365	-151
Sum skattekostnad		794 058	692 315	775 659

	NOTE	2013	2012	2011
Spesifikasjon av betalbar skatt i balansen				
Betalbar overskuddsskatt		296 111	186 842	103 730
Betalbar naturressursskatt		75 316	74 415	73 638
Betalbar grunnrenteskatt		279 828	223 010	221 784
Sum betalbar skatt i balansen		651 255	484 267	399 152

	NOTE	2013	2012	2011
Avstemming fra nominell til faktisk skattesats				
Ordinært resultat før skattekostnad		1 299 612	1 322 395	1 377 358
Forventet inntektsskatt etter nominell skattesats (28 %)		363 891	370 271	385 660
Skatteeffekten av følgende poster:				
Ikke Fradragsberettigete kostnader		75 747	16 952	105 621
Ikke skattepliktige inntekter		-41 802	8 843	-12 829
Utbytteeffekt		0	0	-237
Naturressursskatt		75 316	74 415	73 638
Utlignet naturressursskatt		-75 316	-74 415	-73 638
Grunnrenteskatt (30 %)		387 786	290 626	287 600
For mye / lite avsatt tidligere år		1 170	-2 631	228
Endret skattesats		-28 901	0	0
Andre poster		36 167	8 254	9 616
Skattekostnad på ordinært resultat		792 713	692 315	775 659
Effektiv skattesats		61 %	53 %	57 %

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 27 Pantstillelser og garantier m.v.

For finansiering utover ansvarlig lån har Lyse konsernet avgitt negativ pantsettelseserklæring og det foreligger kapitalkrav fra långivere hvor markedsverdien av konsernets egenkapital ikke skal være lavere enn et fastsatt minimumsnivå. Videre er det inngått avtaler hvor kausjonserklæringer, pant eller garantier samlet for konsernets forpliktelser ikke skal utgjøre mer enn 15 % av samlet bokførte eiendeler.

Begrensningen gjelder ikke for ordinær sikkerhet inngått i forbindelse med handel av verdipapirer og finansielle instrumenter, ordinær salgspant ved leveranser av varer og tjenester på kreditt samt pantstillelser i forbindelse med lovbestemt krav til pant. Kapitalkravene overvåkes løpende og Lyse konsernet tilfredsstiller disse.

I forbindelse med utbygging av kraftverk har Jørpeland Kraft AS tatt opp et obligasjonslån på 350 millioner kroner. Jørpeland Kraft AS eies 66,7% av Lyse Produksjon AS. Det er stilt sikkerhet i kraftverket. Total balanseført verdi av eiendeler stillet som sikkerhet er 353 millioner kroner per 31.12.2013.

Lyse konsernet har følgende garantier og inneståelser som ikke er balanseført pr. 31.12.2013:

<i>Beløp i millioner NOK</i>	2013
Garantier mot Nasdaq OMX	750
Garanti finansiell kraftutvekslingsavtale	746
Garanti for LNG tankskip	109
Garanti mot Eksportfinans	600
Øvrige	185
Sum	2 390

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 28 Finansiell leasing

	2013	2012	2011
Eiendeler under finansielle leieavtaler er som følger:			
Bokført verdi leaset skip 31.12	339 944	0	0
Bokført verdi leaset tankhengere 31.12	24 837	29 063	0
Netto balanseført verdi	364 780	29 063	0
Gjeld knyttet til finansielle leieavtaler er som følger:			
Bokført gjeld leaset skip 31.12	394 929	0	0
Bokført gjeld leaset tankhengere 31.12	25 832	29 063	0
Netto balanseført verdi	420 761	29 063	0
Oversikt over fremtidig minimumsleie:			
Fremtidig minsteleie			
Innen 1 år	45 056	4 939	0
2 til 5 år	180 225	19 756	0
Etter 5 år	769 486	9 265	0
Total fremtidig minsteleie	994 767	33 960	0
Nåverdi av minsteleie			
Innen 1 år	43 079	4 847	0
2 til 5 år	140 393	17 503	0
Etter 5 år	237 289	6 713	0
Total nåverdi av minsteleie	420 761	29 063	0
Gjennomsnittlig rente	8,65 %	4,14 %	0,00 %

Årlige leiebeløp vedrørende skipet er 7,17 millioner EUR inkludert variable kostnader. Avtalen går over 25 år.

De variable kostnadene er knyttet til løpende driftsutgifter som blant annet består av mannskap, vedlikehold, tørrdokking og forsikring. Kostnadsført variabel leie for 2013 er mnok 17.

Det henvises også til note 6.

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 29 Betingede utfall

Det foreligger en avtale mellom Stavanger kommune og Lyse Produksjon AS som gir Stavanger kommune rett til å overta en del anleggsmidler ved gamle Flørli kraftstasjon. Selskapet har ved denne avtalen forpliktet seg til å betale Stavanger kommune et beløp tilsvarende rive- og ryddekostnader eller et nærmere omforent beløp, dersom Stavanger kommune skulle velge å benytte seg av sin rett til overtakelse av anleggene.

Lyse Produksjon AS har mottatt pålegg fra NVE, med hjemmel i "Forskrift om sikkerhet og tilsyn med vassdragsanlegg". For mottatte pålegg er totalkostnaden anslått til 180 millioner i et 5 års perspektiv. Påleggene vil bli aktivert som påkostning på anleggene etterhvert som tiltakene gjennomføres. Jørpeland Kraft AS har oppgradert sine vassdragsanlegg.

Sira-Kvina Kraftselskap DA har anket et vedtatt fra NVE knyttet til pris på konsesjonskraft. Anken er ikke sluttbehandlet. Utfallet kan påvirke avregnet pris på konsesjonskraft og kan også få tilbakevirkende kraft. Kraftselskapet anser imidlertid at det ikke er overveiende sannsynlig at en avgjørelse vil få tilbakevirkende kraft. Vinner ikke kraftselskapet frem med sin anke, vil selskapet vurdere å anlegge sak. Lyse Produksjon AS eier 41,1% av Sira Kvina Kraftselskap DA.

Det er inngått en samarbeidsavtale med en lokal bussaktør om et fremtidig samarbeid om gassbusser. I denne avtalen har Lyse Neo AS påtatt seg en plikt til gjenkjøp av gassbusser til en minstepris betinget av at motparten ikke selv ønsker å overta disse bussene.

Note 30 Foretaksintegrasjon

Konsolidering av Lyse og Energiselskapet Buskerud sin fibervirksomhet på Østlandet

Lyse og Energiselskapet Buskerud (EB) har inngått en avtale om samordning av selskapenes fiberaktiviteter på Østlandet.

Transaksjonen ble gjennomført 17. januar 2013 gjennom etableringen av selskapet Viken Fiber Holding AS. Som en del av transaksjonen overdro Lyse sine aksjer i de heleide datterselskapene Viken Fibernet AS og Skagerak Fiber AS, samt 50% eierandel i BOF AS, i bytte mot aksjer i Viken Fiber AS. Etter transaksjonen eier Lyse 71% av Viken Fiber Holding AS mens EB eier de resterende 29%. Viken Fiber Holding AS skal bygge og drifte fibernet og levere bredbåndstjenester. For selskapets kunder blir innholdstjenestene de samme som i dag. Avtalen med produkthuset Altibox blir videreført i det nye konsernet. Det er utarbeidet en forretningsplan for det nyetablerte fiberselskapet som legger rammer for selskapets videre drift. Basert på inngått aksjonæravtale regnskapsføres Viken Fiber Holding AS som felleskontrollert virksomhet i Lyses konsernregnskap fra og med 17.01.2013.

Avgang datterselskap:

Etter transaksjonen opphører kontroll over datterselskapene Viken Fibernet AS og Skagerak Fiber AS. Lyse har per 17.01.2013 fraregnet datterselskapenes eiendeler og forpliktelser til balanseført verdi og innregnet virkelig verdi av vederlaget som er mottatt for transaksjonen. Differansen mellom bokført verdi av netto eiendeler og forpliktelser på transaksjonstidspunktet og vederlaget innregnes i resultatet for 2013 under andre tap / (gevinster) netto.

Note 30 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Beregning av gevinst / tap avgang datterselskap

Virkelig verdi av vederlaget i transaksjonen	862 234
Eiendeler og forpliktelser i Viken Fibernet AS, Skagerak Fiber AS og BOF AS til balanseført verdi i Lyse konsernet	819 927
Resultatført gevinst ved avgang datterselskap	42 307

Investering i felleskontrollert virksomhet:

Investeringen i Viken Fiber Holding AS regnskapsføres som kjøp av virksomhet. Virkelig verdi av innskutte netto eiendeler, utgjør anskaffelseskost på investeringen. Dette inkluderer verdijustert egenkapital av Viken Fibernet AS, Skagerak Fiber AS og BOF AS.

Beregning av goodwill

Anskaffelseskost	862 234
Virkelig verdi av netto oppkjøpte eiendeler i Viken Fiber Holding AS (se under)	862 234
Beregnet goodwill	0

Netto oppkjøpte eiendeler Viken Fiber Holding AS 17.01.13

	Bokført verdi	Mer- / mindreverdi	Virkelig Verdi
Kunderelasjoner	0	39 200	39 200
Goodwill	0	162 400	162 400
Eksisterende goodwill	20 600	-20 600	0
Immaterielle eiendeler	11 100	0	11 100
Varige driftsmidler	1 909 700	480 000	2 389 700
Varer	24 500	0	24 500
Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer	195 800	0	195 800
Kontanter og kontantekvivalenter	85 000	0	85 000
Pensjonsforpliktelse	-13 400	0	-13 400
Utsatt skatt	-85 700	-145 500	-231 200
Øvrig langsiktig gjeld	-1 200 000	0	-1 200 000
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	-246 685	0	-246 685
Betalbar skatt	-2 000	0	-2 000
Netto identifiserte eiendeler	698 914	515 500	1 214 415
Andel som innregnes i Lyses konsernregnskap etter egenkapitalmetoden (71%)			862 234

Lyse har innregnet en resultatandel for Viken Fiber Holding AS på -25,3 millioner kroner i perioden 17.01.2013 til 31.12.2013. Resultatandelen er innregnet på linjen for resultatandel TS/FKV. Investeringen inngår i forretningsområdet Telekom.

I tillegg til investeringen i aksjer har Lyse ytt et lån til Viken Fiber Holding AS. Lånet utgjør 449 millioner kroner per 31.12.2013 og inngår i balanselinjen andre fordringer.

Kapitalforhøyelse i Jørpeland Kraft AS

I september 2013 ble det gjennomført en kapitalforhøyelse i Jørpeland Kraft AS på 15 millioner kroner. Lyse deltok i kapitalforhøyelsen i henhold til sin eierandelpå 66,67%. I november 2013 ble det gjennomført en kapitalforhøyelse ved konvertering av gjeld på 6,7 millioner kroner. Lyse deltok i kapitalforhøyelsen i henhold til sin eierandel. Kapitalforhøyelsen ble registrert i brønnøysundregistrene 4. januar 2014. Minoritetens andel av kapitalforhøyelsen inngår i minoritetens andel av egenkapital per 31.12.2013.

Bergen Fiber AS

Lyse Fiberinvest AS startet opp virksomhet i Bergen Fiber AS høsten 2013. I oktober 2013 ble det gjennomført en kapitalforhøyelse på 24 millioner kroner. Lyse deltok i kapitalforhøyelsen sammen med BKK og reduserte sin eierandel i selskapet fra 100% til 85%. Det var ingen aktivitet i selskapet før kapitalforhøyelsen.

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 31 Ikke balanseførte forpliktelser

	2013	2012	2011
Inngåtte kontrakter for investeringer som ikke er medtatt i årsregnskapet:			
Varige driftsmidler	183 473	539 933	199 138
Utbygging kraftverket Lysebotn II	1 308 515	0	0
Finansielle investeringer (note 9)	4 087	17 192	10 700
SUM	1 496 075	557 125	209 838

Note 32 Nærstående parter

Alle datterselskaper og tilknyttede selskaper som angitt i note 33 er nærstående parter av Lyse. Mellomværende og transaksjoner mellom konsoliderte selskaper elimineres i konsernregnskapet og vises ikke i denne note. Stavanger kommune har en eierandel på 43,68 % og vil etter gjeldene regelverk defineres som nærstående part. Øvrige aksjonærer har hver for seg eierandeler på under 20 % og vil etter gjeldende prinsipper ikke være å anse som nærstående parter. Det vises til note 14 og note 33 for informasjon rundt eiere samt selskaper som inngår i konsolideringen.

Konsernet har vært involvert i transaksjoner med følgende nærstående parter:

Kjøp og salg mot nærstående parter	2013	2012	2011
Salg av varer og tjenester			
Tilknyttede selskaper	69 363	59 063	51 050
Felleskontrollert virksomhet	225 545	248	0
Stavanger kommune	84 295	85 442	63 903
Sum salg av varer og tjenester	379 203	144 753	114 953
Kjøp av varer og tjenester			
Tilknyttede selskaper	18 315	7 679	9 052
Felleskontrollert virksomhet	129 449	7 409	4 536
Stavanger kommune	5 345	4 824	3 194
Sum kjøp av varer og tjenester	153 109	19 912	16 782

Balanseposter mot nærstående parter

Fordringer på nærstående parter kommer hovedsakelig fra lån, salg av varer og tjenester samt utlegg ovenfor felleskontrollert virksomhet. Lån er rentebærende, mens andre fordringer er ikke rentebærende. Kortsiktig gjeld til nærstående parter kommer hovedsakelig fra kjøp av varer og tjenester, og forfaller til betaling en måned etter kjøps-tidspunktet. Gjelden er ikke rentebærende.

Note 32 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Langsiktige fordringer på nærstående parter	2013	2012	2011
Lån til tilknyttede selskaper	35 968	36 986	31 196
Lån til felleskontrollert virksomhet	449 100	0	0
Sum langsiktige fordringer på nærstående parter	485 068	36 986	31 196

Kundefordringer og andre fordringer på nærstående parter	2013	2012	2011
Tilknyttede selskaper	14 107	16 676	15 890
Felleskontrollert virksomhet	76 544	237	0
Stavanger kommune	30 721	9 774	7 990
Sum kundefordringer og andre fordringer på nærstående parter, note 11	121 372	26 687	23 880

Leverandørgjeld til nærstående parter	2013	2012	2011
Tilknyttede selskaper	1 831	955	992
Felleskontrollert virksomhet	4 282	1 622	1 780
Stavanger kommune	102	4	42
Sum leverandørgjeld til nærstående parter	6 215	2 581	2 814

Ansvarlig lån til eier	2013	2012	2011
Stavanger kommune balanseført verdi 01.01	1 135 576	1 179 252	1 222 928
Lån tilbakebetalt i løpet av året	-43 676	-43 676	-43 676
Rentekostnader	42 142	48 187	58 903
Betalte renter	-42 142	-48 187	-58 903
Balanseført verdi 31.12	1 091 900	1 135 576	1 179 252

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 33 Selskaper som inngår i konsolideringen

Selskapets navn	Forretningskontor	Eierandel
Lyse Elnett AS	Stavanger	100 %
Lyse Sentralnett AS	Stavanger	100 %
Lyse AS	Stavanger	100 %
Lyse IT AS	Stavanger	100 %
Lyse Energisalg AS	Stavanger	100 %
Lyse Produksjon AS	Stavanger	100 %
Forus Energigjenvinning AS	Stavanger	100 %
Lyse Neo AS	Stavanger	100 %
Skangass AS	Stavanger	100 %
Skangass Terminal AB	Göteborg, Sverige	100 %
Skangass Terminal Gävle AB	Göteborg, Sverige	100 %
Altibox AS	Stavanger	100 %
Altibox Danmark A/S	Skanderborg, Danmark	100 %
Lyse Kraft AS	Stavanger	100 %
Lyse Smart AS	Stavanger	100 %
Stayon AS	Ålesund	100 %
Telekom Holding AS	Stavanger	100 %
NorAlarm AS	Stavanger	100 %
Lyse Infra AS	Stavanger	100 %
Lyse Fiberinvest AS	Stavanger	100 %
Lyse Fiber AS	Stavanger	100 %
Bergen Fiber AS	Bergen	85 %
Jørpeland Kraft AS	Stavanger	66,67 %

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 34 Hendelser etter balansedagen**Avtale om salg av aksjer i Skangass AS**

Lyse og det finske selskapet Gasum signerte 24. februar 2014 en avtale hvor Gasum skal kjøpe av 51% av nedstrømsvirksomheten i Skangass AS. Nedstrømsvirksomheten vil bli videreført i selskapet Skangass AS, som fortsatt skal ha hovedkontor i Risavika i Sola kommune. Transaksjonen forventes gjennomført i løpet av 2. kvartal. I forbindelse med gjennomføringen av transaksjonen skal selve LNG –fabrikken overføres til et eget selskap som fortsatt skal være heleid av Lysekonsernet. All produksjonskapasitet i LNG- fabrikken vil da bli disponert av nedstrømsvirksomheten i Skangass AS etter en langsiktig leieavtale. Dette sikrer full kapasitetsutnyttelse ved LNG fabrikken i Risavika.

Salg av aksjer i Lyse Sentralnett AS

Statnett AS overtok 3. februar 2014 50% av aksjene i Lyse Sentralnett AS. Etter transaksjonen har Lyse kun B-aksjer uten stemmerett i selskapet, og har ikke lenger kontroll over selskapet. Investeringen endrer kontrollkategori og Lyse skal da fraregne datterselskapets eiendeler og forpliktelser på tidspunkt for tap av kontroll og innregne virkelig verdi av vederlaget som er mottatt for transaksjonen. Differansen mellom bokført verdi av netto eiendeler og forpliktelser på transaksjonstidspunktet og vederlaget innregnes i resultatet for 2014. Kjøpesummen for aksjene skal tilsvare andel av selskapets bokførte egenkapital på gjennomføringstidspunktet.

Lyse Sentralnett AS inngår i forretningsområdet infrastruktur og elnett.

Netto eiendeler og forpliktelser som omfattes av transaksjonen per 31.12.13	Eiendeler og forpliktelser datterselskap
Millioner kroner	
Utsatt skattefordel	1
Varige driftmidler	154
Omløpsmidler	28
Sum eiendeler	182
Kortsiktig gjeld	34
Sum forpliktelser	34
Netto eiendeler og forpliktelser	148

Signal Bredbånd AS

Lyse signerte 21. mars 2014 kontrakt vedrørende oppkjøp av 100% av aksjene i Signal Bredbånd AS. Endelig gjennomføring av transaksjonen kan først skje når denne er blitt behandlet av konkurransetilsynet.

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Note 35 Endring i regnskapspraksis**IAS 19 Ytelser til ansatte**

Lyse har i 2013 endret regnskapsprinsipp knyttet til regnskapsføring av pensjoner, som følge av endringer i regnskapsstandarden IAS 19. De vesentligste endringene i IAS 19 knytter seg til at adgangen til bruk av korridorløsningen bortfaller, og aktuariemessige gevinster og tap må føres over utvidet resultat når disse oppstår. En annen viktig endring er innføring av nettorente på netto pensjonsforpliktelse. Netto rentekostnader skal fremover presenteres som finanskostnad i resultatregnskapet. Denne ble tidligere presentert som lønnskostnad. Bortfall av korridorløsningen kan gi større volatilitet i balanseført pensjonsforpliktelse, utvidet resultat og i konsernets egenkapital.

I henhold til standarden har endringene blitt gjort retrospektivt og sammenligningstallene for 2012 er omarbeidet. Regnskapsmessig effekt av endringene på tidspunktet for førstegangsinregning er innregnet i konsernets egenkapital 01.01.2012.

Foretatte endringer av sammenligningstall tidligere år	31.12.12	01.01.12
Balanse		
Utsatt skattefordel grunnrente	2 475	2 054
Eiendeler	2 475	2 054
Egenkapital	-57 016	-270 629
Utsatt skatt	-24 257	-108 961
Utsatt skatt grunnrente	-2 961	-7 578
Pensjonsforpliktelse	86 709	389 222
Egenkapital og gjeld	2 475	2 054
Resultat		
Lønnskostnader og andre personalkostnader	-17 748	0
Finanskostnader	17 748	0
Resultat før skatt	0	0
Utvidet resultat		
Periodens resultat	0	0
Sum utvidet resultat etter skatt	213 612	0
Periodens totalresultat	213 612	0

Påkostninger på leiet tomt

Langsiktige fordringer knyttet til bygging av LNG-fabrikk og -terminaler, eksportanlegg Kårstø og sentralrenseanlegg for Nord-Jæren er omklassifisert til varige driftsmidler med virkning fra 01.01.2013. Endringen er gjort for at balansen skal gi et bedre bilde av de faktiske forhold. Årlig kostnadsføring er omklassifisert fra driftskostnad til avskrivninger. Sammenligningstall er omarbeidet. Prinsippendringen påvirker ikke egenkapital, årsresultat eller skattemessig behandling. Sammenligningstall er omarbeidet.

Note 35 fortsetter

(Alle beløp i hele tusen kroner)

Foretatte endringer av sammenligningstall tidligere år	31.12.12	31.12.11
Balanse		
Varige driftsmidler	127 383	131 733
Langsiktige fordringer	-127 383	-131 733
Eiendeler	0	0
Avskrivninger	4 350	4 350
Andre driftskostnader	-4 350	-4 350
Årsresultat	0	0
Prinsippendringen berører segmentene Energi og LNG:		
Varige driftsmidler Energi	61 314	63 308
Varige driftsmidler LNG	66 068	68 425
Avskrivninger Energi	1 994	1 994
Avskrivninger LNG	2 356	2 356

Styrende organer 2013

Generalforsamling

Selskapets generalforsamling utgjøres av ordførerne i aksjonærkommunene som stemmer i henhold til det antall aksjer den enkelte eier besitter.

Bedriftsforsamling

Bedriftsforsamlingen ble 1. mars 2012 valgt for fire år.

Lars A. Myhre, leder

Ane Mari Braut Nese, nestleder

REPRESENTANTER

Kari N. Nordtun	Stavanger
Karianne Rettedal	Stavanger
Katrine Bugel	Stavanger
Lars Anders Myhre	Stavanger
Ståle Johan Knutsen	Stavanger
Terje Rønnevik	Stavanger
Anne R Ekeli	Stavanger
Dag T K Solvang	Stavanger
Lillian Michaelsen	Stavanger
Sigurd Vik	Stavanger
Leif Arne Moi Nilsen	Stavanger
Tore B Kallevig	Stavanger
Kolbein H Lunde	Stavanger
Annamaria Gutierrez	Stavanger
Gaute Juveth	Stavanger
Nordal Torstensen	Stavanger
Kate Elin Norland	Stavanger
Annelin Tangen	Sandnes
Henny Mauritzen	Sandnes
Heidi Bjerga	Sandnes
Jan G. Iversen	Sandnes
Morten Malmin	Sandnes
Ragnvald Nilsen	Sandnes
Håkon Block Vagle	Sandnes
Oddny Helen Turøy	Sandnes
Jess Milter	Sola
Bjørn Inge Sanne	Sola
Arnfinn Clementsen	Sola
Staale Grude Haaland	Time
Petter L. Stabel	Time
Ane Mari Braut Nese	Klepp
Sigmund Rolfsen	Klepp
Mons Skrettingland	Hå
Mindor Jelsa	Hå
Bjørn Kahrs	Randaberg
Harald Oddsens Havsv	Eigersund
Bjørn Ove Hersdal	Strand
Ørjan E. Omdal	Rennesøy
Tor Soppeland	Hjelmeland
Olaug V. Bollestad	Gjesdal
Jon Olav Runestad	Finnøy
Pål Ravndal	Lund
Marthon Skårland	Bjerkreim
Mirjam Ydstebø	Kvitsøy

VARAREPRESENTANTER

Gulale Samiei	Stavanger
Levard Olsen Hagen	Stavanger
Signe S Thorsen	Stavanger
Allan Dreyer	Stavanger
Knut Morten Redalen	Stavanger
Margrethe B Rosbach	Stavanger
Per Olav Hansen	Stavanger
Helge Gabrielsen	Stavanger
Grethe Eriksen	Stavanger
Morten Asbjørnsen	Stavanger
Sissel Stenberg	Stavanger
Atle Simonsen	Stavanger
Roar Houen	Stavanger
Line Christiansen	Stavanger
Erik Hammer	Stavanger
Guri Tysse	Stavanger
Karl W Sandvig	Stavanger
Gunnulv Løge	Stavanger
Jostein Solvang	Stavanger
Karl Anders Nilsen	Stavanger
Rune Jonassen	Sandnes
Anne Whyte	Sandnes
Jan Refsnes	Sandnes
Arvid Erga	Sandnes
Jeanette Løvik	Sandnes
Jostein Asheim	Sandnes
Jorunn Lura Haaland	Sandnes
Anaida Ajanic	Sandnes
Sveinung Skjørestad	Sandnes
Guttorm Skretting	Sandnes
Bjørn Kolnes	Sola
Tor Jan Reke	Sola
Nora Nilsen	Sola
Bjarne Undheim	Time
Anne Brit Ree	Time
Torunn A. Rasmussen	Klepp
Asbjørn Aanestad	Klepp
Sveinung Lode	Hå
Paul Skretting	Hå
Tone Tvedt Nybø	Randaberg
Åshild Bakken	Eigersund
Alf Henning Heggheim	Strand
Ivar Finnesand	Rennesøy
Trine L. Danielsen	Hjelmeland
Frode Fjeldsbø	Gjesdal
Henrik Halleland	Finnøy
Ragnhild Kjørmo	Lund
Torbjørn Ognedal	Bjerkreim
Roy Steffensen	Kvitsøy

ANSATTEVALGTE

Åse Linda Hillestad
Bjørn Kristiansen
Gulay Øzturk
Tron Bjerkreim
Karen Ommundsen
Merete Rosendahl
Johnny Fredvik
Lisbeth Sjursen
Håvard Håland
Roald Rolfsen
Janne Heng
Oddvar Våge
Terje Sætre
Fanny Madsen
Yngve Garpestad
Arild Ommundsen
Lars Olav Rønnevik
Gustav Aukland
Arne Nygaard
Geir W. Aga
Hilde Hoff
Wouter Weerstra

Konsernledelse

Eimund Nygaard
Konsernsjef

Eimund Nygaard er administrerende direktør i morselskapet Lyse Energi AS og konsernsjef for Lyse-konsernet. Nygaard er født i 1959 og utdannet i økonomisk-administrative fag ved Rogaland Distrikthøgskole. Foruten flere styreverv i Lyse-konsernet er Nygaard styreleder i Sandnes Sparebank, nestleder i styret for Enova SF, medlem av styret i Universitetsfondet samt styremedlem i Renovasjonen IKS og Noreco ASA.

Ole Gabrielsen
Energi, konserndirektør

Ole Gabrielsen, født 1957, er konsern-direktør for Lyses energivirksomhet. Han er utdannet siviløkonom ved Norges Handelshøyskole i Bergen.

Ove Jølbo
Organisasjon, konserndirektør

Ove Jølbo, født 1957, har ansvar for HR, kommunikasjon, juridisk, eiendom, innkjøp og konsernrelatert HMS/beredskap. Han er utdannet jurist ved Universitetet i Oslo.

Toril Nag
Tele, konserndirektør

Toril Nag, født 1964, er konserndirektør for telekomvirksomheten til Lyse. Hun er utdannet sivilingeniør i Computer Science/Communications ved University of Strathclyde i Skottland.

Leiv Ingve Ørke
Økonomi og finans, konserndirektør

Leiv Ingve Ørke, født 1962, har ansvar for økonomi og finans. Han er utdannet statsautorisert revisor fra Handelshøyskolen i Bergen.

Torbjørn Johnsen
Infrastruktur, konserndirektør

Torbjørn Johnsen, født 1954, er konsern-direktør for utbygging og drift av infrastruktur i konsernet og administrerende direktør for Lyse Elnett AS. Han er utdannet sivilingeniør elkraft ved NTH, Trondheim.

Eirik Gundegjerde
Smart Utility og forretningsutvikling, konserndirektør

Eirik Gundegjerde, født 1961, har ansvaret for forretningsutvikling. Han har også det overordnede ansvaret for IT i konsernet. Gundegjerde har utdannelse fra Høyskolesenteret i Rogaland som ingeniør innen automatisering, og videreutdanning innen informatikk.

Grethe Høiland
Marked, konserndirektør

Grethe Høiland, født 1956, har markedsansvaret i konsernet. Hun er utdannet sivilingeniør elkraftteknikk ved NTH i Trondheim og bedriftsøkonomi BI.

Konsernstyret

Ivar Rusdal
Reinert Kverneland
Cecilie Bjelland
Steinar Madsen
Hilda Bårdsvik Høie
Solveig Ege Tengesdal
Gro Ragnhild Vetnes
Arne Sele

Styresammensetning i datterselskapene:

Lyse Elnett AS

Asbjørn Høivik
Arild Syvertsen
Øyvind Ediassen
Solveig Gjerde Hjelle
Ingrid Nordbø
Oddvar Våge
Are Jaastad

Lyse Fiber AS

Toril Nag
Grethe Høiland
Terje Knag
Eirik Gundegjerde
Geir Arve Vika
Frank Strømfjord

Lyse Fiberinvest AS

Eimund Nygaard
Eirik Gundegjerde
Ingeborg Ådnanes

Lyse Neo AS

Ole Gabrielsen
Asbjørn Høivik
Torbjørn Johnsen
Grethe Høiland
Johnny Fredvik

Lyse Energisalg AS

Ole Gabrielsen
Grethe Høiland
Kari Solheim Larsen

Lyse Produksjon AS

Ole Gabrielsen
Jone Heggheim
Toril Nag
Grethe Høiland
Leiv Ingve Ørke
Leif Nesse
Janne Gunn Helle
Robert Ediassen

Lyse AS

Grethe Høiland
Toril Nag
Geir Arve Vika
Karen Ommundsen
Pål Terje Løhre

Lyse Infra AS

Torbjørn Johnsen
Camilla Amundsen
Helga Hovstad Steinsland
Knut Sædberg
Roald Rolfsen
Morten Hanstad

Lyse Smart AS

Eimund Nygaard
Toril Nag
Nils Arne Bakke
Grethe Høiland

Lyse IT AS

Toril Nag
Eirik Gundegjerde
Grethe Høiland
Torbjørn Johnsen
Gulay Øzturk

Altibox AS

Toril Nag
Eirik Gundegjerde
Trond Ursin
Stian Hokstad
Ingeborg Ådnanes
Grethe Høiland

NorAlarm AS

Toril Nag
Eirik Gundegjerde
Asbjørn Høivik
Grethe Høiland
Stian Røisland
Ronny Hjørnevik

Skangass AS

Ole Gabrielsen
Leiv Ingve Ørke
Bernt Stilluf Karlsen